COLLECTION

DE

CARTULAIRES DAUPHINOIS

TOME TROISIÈME—1re LIVRAISON

CARTULAIRES DES HOSPITALIERS ET DES TEMPLIERS EN DAUPHINÉ

PUBLIÉ PAR

L'abbé C.-U.-F. CHEVALIER

VIENNE

E.-J. SAVIGNÉ, imprimeur

M.DCCC.LXXV

CHARTVLARIVM

DOMUS

HOSPITALIS HIEROSOLYMITANI SANCTI PAVLI

PROPE ROMANIS

CHARTVLARIVM

HOSPITALIS HIEROSOLYMITANI SANCTI PAVLI PROPE ROMANIS

I

CARTA RERUM QUAS DONNUS LANTELMUS ADQUISIVIT DE GUIGONE AIRARDO[1].

OTUM fit omnibus quod Guiguo Airarz & uxor fua & filii fui & foror fua & filii ejus concefferunt & donaverunt campum del Coonnier domo Ofpitalis Jherhufalem, domo fcilicet Sancti Pauli & omnibus fucceſſoribus ejus, cum confilio & conceſſu illorum de quibus ipfe habebat terram, fcilicet de Bertranno de Clavaifon & de Ifmidone della Poipi; unde ipfe Guigo fupradictus habuit de helemofinis Ofpitalis[2] cccc. centos L. folidos & retinuit in campo I. feiter de froment ceſſal, & Ifmido de la Poipi habuit v. folidos pro laudamento, & Bertranus[3] de Clavaifon xxx. folidos (*add.* propter hoc donavit & conceſſit Ofpitali Sancti Pauli quiqid juris haberet in iſto campo), & Guillelmus de Chalmen III. folidos. Et li Charbonel d'Oveis dereliquerunt quid-(*v°*) quid juris habebant in campo, unde habuerunt xx. folidos. Hoc factum eſt confilio Lantelmi & Armanni, procuratoris domorum Hopitali, & Duranti Barnefrei. Hujus rei teftes funt: Roftanz Girouz, Petrus de Leives & filii fui, Guillelmus Claviger, Petrus Coirers, Giraudus Palmeta, Nicolaus

& Guillelmus Teifere, Petrus Blans & Petrus Dia, & Martinus deuz Riauz & Difders de Triorz.

(1) Fol. 1. Les trois derniers mots de ce titre font à l'encre rouge en marge. — (2) Une main différente a introduit le chiffre ccc à la fin de la ligne. — (3) Le figne d'abréviation au-deffus de la 2e r ferait lire *Berterranus*.

2[1]

NOTUM fit omnibus tam prefentibus quam futuris quod pueri Bertranni de Clavayfon, fcil. Antelmet, Bertrant, Pont, Chatbert, tactis facrofanctis Ev(an)geliis, donaverunt & fideliter concefcerunt quicquid juris habebant in campo dal Cooner, qui fuit de helemofina Gigonis Ayrart, domui Hofpitalis Sancti Pauli. Hujus rei teftes funt: Chatbertus magifter ejufdem domus, Petrus Rigaudi, Pontius Bertranni, Guido Bertranni, Villelmus de Roca; hoc factum eft in domo Bertranni de Clavayfon, a Payris.

(1) Cette charte, qui fe rapporte au n° 1, eft tranfcrite fur la marge du f° 1 r°

3[1]

NOTUM fit quod Guigo Ayraz & Ugo frater ejus & B(er)nardus frater ejus[2] confirmaverunt donum & vendicionem quam fecerat Hofpitali pater eorum, fcilicet Guigo Ayrarz, videlicet campum de Couner & omnem jufticiam quam habebant in ipfo campo; & inde habuerunt XII folidos. Hoc juraverunt tres ifti fratres[3] fupra fancti Dei Evangelia firmum & ratum tenere inperpetuum. Hoc factum fuit ante ecclefiam Hofpitalis Sancti Pauli, tempore Guigonis Falcon, qui tunc erat magifter; teftes funt: Bernardus de Veraceu, Emydo Sancti Laterii, Symon de Leves, Bernardus Claviger, Willelmus Beroarz, frater Hofpitalis, & multi alii.

(1) Cette ch. fe rapporte également au n° 1 & fe trouve fur la marge du f° 1 v°. — (2) Ces quatre derniers mots ont été ajoutés après coup. — (3) D'abord *H. j. uterque frater.*

4

De dono quod fecit Lantelmus de Leivas.

Lantelmus de Leives donavit domo Hofpitalis campum del Perer, unde habuit LX. folidos; hoc laudavit uxor ejus & filii, unde uxor habuit II. fol.; & nepotes fui laudaverunt, unde quifque ipforum habuit XII. numos. Hoc factum *(f° 2)* in conpectu Lantelmi & Armanni de la Boiffi, qui funt hujus rei teftes & alii, fcilicet Petrus de Leives, Roftanz Girouz, Durantus Barnefrei, Villelmus Claviger, Villelmus Teifere, Petrus Coirers, Giraudus Palmeta, Petrus Blans, Petrus Dia.

5

Item, de eodem.

Lantelmus de Leives donavit domo Hofpitalis lo cortil juxta domum Sancti Pauli, unde ipfe habuit LXX. folid. & unum porcum; hoc donavit uxor fua & filius ejus & nepotes fui, unde habuerunt V. fol. Hoc factum eft confilio Armanni de la Boiffi & Lantelmi Sancti Pauli; & ipfe Lantelmus retinuit in hoc cortile XII. numos cenfuales, quos ipfe dedit domui *(v°)* quando venit ad ordinem. Hujus rei teftes funt: Petrus de Leives, cujus confilio fecit hoc, Roftanz Girouz, Villelmus Claviger, Giraudus Palmeta & filius ejus & Nicolaus, Petrus Blans, Poncius Irizol, Petrus Dia.

6

Carta deuz Bisclais.

Villelmus Audeno & mater & uxor cum filiis fuis concefferunt & donaverunt domo Hofpitalis Poncium Bifclais & fratrem ejus, & fili(os) quos habent & quos habituri funt; unde habuerunt C. folidos. Hujus rei fide juffor eft & teftis Bovez d'Ofteon, ne in eis amodo ullam injuriam faceret, & Francifcus & Villelmus de Sancto Eleuterio. Hujus

rei teftes funt: (f° 3) Petrus de Belmont & Lantelmus Sancti Pauli, in cujus conpectu factum eft, & Durantus Barnefrei, Roftanz Girouz, Petrus de Leives, Villelmus Claviger, Petrus Coirers, Giraudus Palmeta & filius ejus, & Villelmus Teifere, Guarners de les Loives, Guarinus junior, Martinus del Riauz, Davis Bonois, Petrus Blans, Bernarz Borrez, Petrus Dia, & Stephanus Sancti Salvatoris & frater ejus.

7

De donno Villelmo Sancti Eleuterii.

Notum fit omnibus hominibus tam prefentibus quam futuris, quod ego Villelmus de Sancto Eleuterio mitto in vadimonium domui Hopitalis Jherufalem terram quam habeo apud Sanctum Paulum, per centum libras Viennenfium ; tali pacto (v°) quod fi ego hanc terram redimere volebam, centum libras Viennenfium magiftro domus fecundum ufum gagerie, omni occafione remota, perfolverem; fin autem hanc terram in vita mea non redimebam, dono eam & concedo pauperibus Hofpitalis Jherufalem, pro anima mea & uxoris mee, & pro anima patris mei & avunculi mei, & pro animabus anteceſſorum meorum. Hoc donum laudo & concedo ego Villelmus & filius meus Villelmus & uxor mea. Hujus rei funt teftes: Armannus de la Boiffi & Franco facerdos & Lantelmus Sancti Pauli, Jofres de Moirenc, Guigo Gauters, Aimo Solaz, Andreus Guarins, Pero de Cunquers, Bernarz Veillos, Martins deuz Riauz, doctor Guarinus, Pero Chaberz, (f° 4) Villelmus de Rofas, Ponz Malez, Guarners de las Loivas, Eftevenz de Saint Julin, Bernarz de Roias, Artauz de Pifanzan, Guaris Leffes, Pero Blans, Joanz de Marzas, Villelmus Claviger, Pero Dia, Girauz Palmeta, Pero Coirers, Ervis, Chaberz Guarins, Bos de Sant Stoina, Aarmannus Sancti Eleuterii, Lantelmus Guinamanz, Pero Bernarz, Pero Allo, Pero des Chavannas, Lantemus Papa Bos.

8

CARTA DE SANCTO BARNARDO[1]. ✠ B

NOTUM ſit omnibus hominibus quod, anno ab Incarnatione Domini M°. C°. LXX°. VIIJ° *(1178)*, controverſia que verſabatur inter Romanenſem eccleſiam & fratres Hoſpitalis tali conventione amicabiliter ſopita eſt: in primis domus *(v°)* quam predicti fratres Hoſpitalis habent in burgo extra muros, quod apellatur Paillares, predictis fratribus Hoſpitalis Romanenſe capitulum perpetuo conceſſit habendam & poſſidendam in pace, retentis VI. numis cenſualibus ſingulis annis: ita tamen quod in predicta domo oratorium edificare non debent. In villa vero Sancti Pauli capellam quam edificaverunt fratres Hoſpitalis libere Romanenſis eccleſia eis conceſſit: ita tamen quod jus parrochianum baptizandi, penitencias dandi, ſepeliendi in nullo hominum debent fratres Hoſpitalis ſibi uſurpare; verum fratres ſuos, ſcilicet eos qui habitum religionis cum cruce gerunt, & familiam ſuam ibi poſſunt ſepelire: ſi tamen aliquis de parrochia Sancti *(f° 5)* Pauli eſſet in eorum familia, in parrochiali eccleſia debet ſepeliri. De decimis quas fratres Hopitalis in predicta parrochia adſiquiſierunt a Guigone Airardo & a Lantelmo Meilloret, ita diffinitum eſt quod illas habeant fratres Hoſpitalis, & nonquam amplius in parrochia alicujus eccleſie Sancti Barnardi Romanis decimas a quoquam accipiant vel adquirant predicti fratres Hoſpitalis, ſine voluntate Viennenſis archiepiſcopi & Romanis capituli: pro illis tamen decimis ſupradictis quas eis capitulum laudavit, debent duos ſextarios annone, que ex decimis illis proveniet, ſingulis annis cenſuales debent dare. Actum eſt hoc Romanis in capitulo, in preſentia domini Roberti Vi-*(v°)*ennenſis archiepiſcopi, apoſtolice ſedis legati, & in preſencia Boſonis Viennenſis decani, & Falconis de Doennai & Franconis de Piſanzan & Petri Giſlamar & Prepoſiti & Adenardi de Moirenc & Poncii archipresbiteri, & aliorum canonicorum

Romanenſium, & in preſencia Hermanni & Entelmi & aliorum plurimorum fratrum Hoſpitalis.

(1) Cette ch. ſe trouve plus complète dans le *Cartul. de Saint-Barnard* de Romans (fº 137 vº, nº IIIº lxxvij) & M. GIRAUD en a donné le texte d'après ce ms. dans ſon *Eſſai hiſtor.* (compl., p. 174-6).

9

CARTA NEMORIS DE MAZAPEOIL.

NOTUM ſit omnibus tam preſentibus quam futuris, quod Deſiderius de Piſanciaco donavit & conceſſit Deo & domui Hoſpitalis nemus de Machapeoil & duos campos juxta nemus, per XI. ſeſtarios & eminam frumenti ceſuales annuatim. Tali modo fuit diſpoſitum iſtud placitum, quod Deſiderius *(fº 6)* de Pi. nec frater nec filii nec parentes ejus ullam inquirerent requiſicionem nec injuriam facerent eis amodo, & libere & abſque uſatju de placito, tam a ſe quam a ſuis atque ab omnibus hominibus, in pace teneat domo (-mus) Hoſpitalis. Propter hoc donum Deſiderius de Pi. habuit de helemoſinis Hoſpitalis XI. libras & ſei dru XXV. ſolid. Et hoc factum eſt per manum Armanni de la Boiſſa & Lantelmi Sancti Pauli; garentia Durantus Barneſreis & Lantelmus de Praaillas & li Verger, Giraudus Palmeta, Petrus Blais. Si vero aliquis homo cenſualem ſupra dictum auferat eis vi vel aliqua occaſione domo Hoſpitalis, Deſiderius de Pi. nec frater nec pueri ſui nec ſucceſſores ſui debent recuperare *(vº)* cenſualem predictum a domo Hoſpitalis ullo modo; propter hoc Deſiderius de Pi. & frater & filii ſui bona fide pepigerunt predictis procuratoribus Hoſpi. ut hoc in perpetuum ratum habeatur. Hujus rei laudatores ſunt & fidejuſſores: Franco de Pi(ſanciano), Deſiderius de Pi. & filii ſui & uxor ſua, Mallenus Galateus, Petrus Mota, Petrus Rigauz; & fidejuſſores pro pace: Fougerius de Chaſteillon & Auſtacha Beraudi. Anno ab Incarnatione Domini Mº. Cº. LXXº. IIIJº, giri ſolaris VIIº, decemnovalis vero XVI, epacta V, concurrente VIJ, menſe julio *(juillet 1174)*, Alexan-

dro ecclesiam Romanam gubernante, Frederico Cesare regnante[1].

(1) Dans ces notes chronologiques les cycles (solaire & de dix-neuf ans) & l'épacte (v pour xv?) appartiennent à l'an 1174, le concurrent à 1173.

10

Carta de Desiderio de Pisanciaco. *(f° 7)*

Anno ab Incarnatione Domini M°. C°. LXXX°. I°, indiccione XIIJ^{cim}, giri solaris XIIIJ°, decemnovenalis IIII°, epacta vero III, concurrentibus II, mense aprilis *(avril 1181)*, Alexandro ecclesiam Romanam gubernante, Frederico Cesare regnante[1]; Lantelmus, frater Hospitalis & dispensator domus de Sancto Paulo, adquisivit de Desiderio de Pisanciaco [unum pratum in Gaureto & unum campum juxta stratam, & dedit ei Lantelmus XXX. solid. de helemosinis Hospi(talis), & per singulos annos dat VI. sestarios frumenti ei censuales, nec debet aliquid exigere a predicta domo ulterius nisi VI. sest. censuales. Hoc donum fecit ipse, concessit & confirmavit, laudante Villelmo, Desi(derio) & Artaudo & Martino, filiis suis, & Fran-*(v°)*cone fratre Desi. Hujus doni sive conventionis testes sunt isti: Armannus de la Boissa, Duratus Barnefreis, Villelmus de Mota, Guigo de Larnage, Petrus Rigaudi, Petrus Verger, Johannes Vergers.

(1) Ces notes chronolog. s'appliquent à l'an 1181, sauf l'indiction & le concurrent (à 1180).

11

Carta de Wmus (Villelmo) Malfaitz.

Eodem anno, Villelmus Malfaiz dedit se domui Hospi(talis), & dedit eidem domui feudum quod habebat a Desiderio de Pi(sanciano) & Francone fratre ejus. Guigo quoque Malfaiz & frater & sorores ejus dederunt, pro anima patris & matris sui, Deo & Hospitali feudum quod habebant a Desiderio de Pi. & Francone fratre ejus, bona fide & absque omni calumnia, ut servitores Hospi. inperpetuum teneant & habeant; & domus de Sancto Paulo dedit eis de hele-

mofinis Hofpitalis (*f° 8*) cccc. & xvii. folid. & ii. feftar. filiginis, & iii. fol. Petro Rigaudi. Feudum iftud Defiderius & Franco frater ejus dederunt & concefferunt Deo & Hofpi. inperpetuum, & domus Sancti Pauli debet eis reddere per fingulos annos iiii. feftar. & eminam fru(menti); eadem quoque domus dedit eis pro laudamento feudi cc. & xv. folidos, nec debent aliquid ulterius exigere vel querere preter predictum frumentum domui Hofpi. pro hoc feudo, filiis tribus Defiderii modo nominatis laudantibus & concedentibus hoc ipfum. Hujus rei teftes funt quot ibidem affuerunt: Armannus de Boiffa, Lantelmus, Villelmus Textor, Ainardus de Moirenc, Villelmus de Chaffenaio, Gaufridus de Chafta, Villelmus de Bel Veer, qui eft fecuritas pro Mabi-(*v°*)lia, Petrus Rigaudi, Guarnerius de Loivis, Martinus de Rivalibus, Raimundus Faber & Juvenis filius ejus. Propterea Defiderius & Guigo cum fuis debent iftud cuftodire bona fide, & omni calumnianti ftare pro jufticia. Dictum eft quoque ut quandiu Defiderius & filii fui parati fuerint ftare de jure & actu omni appellanti vel calumpnianti domum pro eo vel pro eis, domus Sancti Pauli debet eis reddere xxii. feftar. fru. fingulis annis, ficut frumentum levatur de area cum fcopis & pala: quod fi Defiderius & filii ejus calumpnianti domum pro eo vel pro eis noluerint ftare de jure & vis illata fuerit domui, de cenfualibus frumenti quod ei ablatum fuerit non debet iterum reddere Defiderio vel fuis. (*f° 9*)

12

CARTA DE SANCTO ELEUTERIO.

In nomine Domini, notum fit omnibus hominibus tam prefentibus quam futuris, quod ego Lantelmus de Sancto Eleuterio dimidium manfum, quod habeo in parrochia Sancti Pauli, & cenfum unde domus ibidem edificetur Deo & fancto Hofpitali Jherufalem & in molendino, quod apud Sanctum Eleuterium habeo, abfque molitura molere dono & concedo. Hoc autem donum fuit factum confilio & afenfu fratris pre-

dicti Antelmi nomine Caberti, ejus filiorum, Guillelmi videlicet & Antelmi, in presencia abbatis de Monte Majore & Franconis fratris ejus & Aldenonis de Clara Valle, Antelmi de Chavannas, Guillelmi fratris ejus aliorumque cumplurium. *(v°)*

13

In nomine Domini, Ego Aldenon de Clara Valle mansum quod Vacheriis habeo, consilio & assensu Antelmi & Chaberti de Sancto Eleuterio ejusdemque Chaberti filiorum, Guillelmi videlicet & Antelmi, Deo & Hospitali Jherusalem absque omni retenemento dono & concedo, & cortilium quod juxta domum Hospitalis apud Sanctum Paulum habeo.

14

CARTA DE WS (VILLELMO) DE VARENAS.

POSCANCANT (Noscant) presentes pariter & futuri, quod Villelmus de Varenas totum hoc quod habebat in molino qui est in villa Sancti Pauli, vendidit sine omni retinemento domui Hospitalis ville ejusdem; pro quo molino domini predicte domus, Latardus Bollas videl. & Ugo Richarz & Hotmarus, LX. solidos predicto Villelmo dederunt, eo pacto ut quicquid in molino *(f° 10)* habebat ipse Villelmus domus predicta & ejus habitatores in pace possideant in perpetuum. Hoc laudavit Aimo frater predicti Villelmi, & pro laudatione II. habuit solid.; & quoniam in hoc eodem molino predictus Villelmus III. annone sestarios in picnore miserat dominis predicte domus, Guigonem de Costa in firmantiam dedit quod ipse usque in festum beati Juliani redimeret. Facta sunt hec in presentia Bruni Rascha, Desiderii, Petri Audier, Bricii, Eldrici, Girberti Gisla.

Propter diffinicionem molini dedit Lantelmus x. sol. & III. sestarios avene Petro Teotberto & Villelmo Aldeno & filio suo; de hoc pacto sunt testes: Matfredus archipresbiter, Barnardus de Castellione, *(v°)* Bonefacius & Eldricus,

Villelmus de la Costa, Lantelmus, Ugo Ricardus, Johannes del Verger.

15

CARTA (CHABERTI) DE CHASTELLON.

CJABERTUS Castilionis dedit se Deo & pauperibus Hospitalis Jherusalem, & dedit quoddam pratum ad Sanctum Paulum quod tenebant li Arbertenc de illo, & in fine suo dat omnia arma sua cum equo, & quasdam vineas quas habebat in Chalevo. Hoc beneficio dat domus Hospitalis partem ei in omnibus beneficiis suis, & dat ut quocumque fine Cabertus moreretur in ciminterio ecclesie sepeliretur, nisi propria culpa sua ei accideret; ad alium ordinem non potest accedere, nisi consilio domus Hospitalis.

16

(CARTA DE TERRA PETRI RICHARDI).

NOTUM sit omnibus tam presentibus quam (futuris), quod domus *(f° 11)* Hospitalis de Sancto Paulo cepit quandam terram ad colendum que erat Petri Richardi, tali condicione ut pro tascha & decimis quintam partem fructuum ibidem crescencium singulis annis predicto Petro Ricardo domus prenotata persolvat vel suis: quod si querela ab aliquo vel ab aliquibus facta, terre illius decimas jure vel venditione seu dono a domino terre ejusdem in antea obtinuerit & habuerit, de quinta parte fructuum domino provenientium, Petrus Ricarz vel terre dominus decimas predictas solvere debet. Propter (e)a Lantelmus dominus domus Hospitalis dedit Petro Ri. L. solidos, nec domus illa ulterius pro hac conventione alicui placitum facere debet vel aliquid dare, & sicut dictum est inperpetuum possidere. Hoc *(v°)* factum laudavit Donneta uxor ejus & concessit & voluit & filii eorum, & Guigo Airardi similiter, frater predicte domine, concessit, laudavit & dedit, & habuit inde v.

solid. & sestarium frumenti; & Carbonelli de Oveis, antiqui cultores terre ejusdem, si quid juris in ea habebant, eidem domo dederunt & concesserunt pro tribus sestariis annone: luna VIJma, feria prima, febroarii secunda, anno ab Incarnatione Domini M°. C°. LX°. IIIJ° *(2 févr. 1164)*, Alexandro papa Romano existente, Frederico inperatore regnante[1]. Testes hujus convencionis fuerunt: Armannus de la Boissa, Durantus Barnefres, Petrus Blans, Guillelmus Cellararius, Petrus de Leives, Lantelmus de Praalles, Odo de Ponte & Petrus Dia. Predicta quoque domus debet terram ipsam fideliter colere & cum *(f° 12)* parco semare.

(1) Ces notes chronologiques se vérifient exactement d'après le système Pisan, sauf la lune qui était à son 6e jour & non au 7e.

17

MALLENUS Tialquis adquisivit de Villelmo Guarino quedam terram, & filii ejus deferebant terram in Hospitali; & Lantelmus in cujus potestate domus erat dedit illis, ad filios Villelmi Guarini, XV. solid. propter diffinicionem.

18

CARTA DE ARMANNUS RECCO.

ARMANNUS Recco (dedit) Deo & pauperibus Jerosolimis terram quam habebat apud Genevreas, & exinde habuit VII. cenz sol. Hoc dedit & laudavit Petrus de Bel Mont & filii ejus, & exinde habuerunt XII. libras & X. sol. *(add. en m.* & postea filii ejus habuerunt IIII. libras & ipsi laudaverunt perpetualiter), domina Falavella X. sol., Villelmus Ros XX. sol. Hujus rei testes sunt: Villelmus de Rosas, Pero Arnauz, Jarento de Doennai, li Motin.

19

DE LANTELMO MELLORET. *(v°)*

NOSCANT presentes pariter & futuri, quod Lantelmus Melioriti dedit Deo & domui Hospitalis quandam ter-

ram subter vineam en la Chirosa, & exinde habuit quendam equm Hopitalis; & ipse predictus Lantelmus retinuit in hanc terram II. sestar. frumenti censuales, quos ipse dedit domui propter nepotem suum, cum alia terra que est juxta vineam, quando nepos ejus venit ad ordinem. Hoc dedit & laudavit ipse & uxor ejus & filii sui & Esclarmunda soror ejus. Hoc factum fuit in presencia Armanni de la Boissa, Lantelmi Sancti Pauli & Laurentii & Johannis Coisini & Villelmi de la Mota & Rostanni Girouz.

20

Carta de Villelmus Malfaiz. *(f° 13)*

Villelmus Malfaiz dedit Deo & pauperibus Hospitalis Jherusalem totum quod habebat territorio Sancti Pauli, & dedit aput Sanctum Eleuterium vineam del Beon; e la vinna que Amalberz ten de lui, e deu III. eminas de fro(ment) e IIII. sol. cessauz, e es de plait de VI. sol. e I. sester de fro.; e la vinna que ten Arberz Chastanel, e es de IIII. sol. de plait; e lo champ de Vacheiras que Zarmanz a en gaje per L. sol.; e lo feu que a d'en Lantelmo Guinamant, e es de plait VIII. den.; e una soma de vin que li deu Raimonz sos nes, mas el l'a en guage per XV. sol.; e la vinna que ten Pero Aesmars, que fai II. sol. cessauz, mas el los a en gage per L. sol.; e lo carton del vin e de l'aigua de la vinna que ten *(v°)* Pero de Valgela, mas el l'a en gage per XVI. sol. e es de plait VII. sol.

21

Carta de Fouchier de Chastellon.

Fougers de Chastellon dedit Deo & pauperibus Hopitalis Jherusalem cortile Petri Andreu, & illud cortile debet IIII. sestar. frumenti censuales; & dedit la tenura Bernart Vizio, que est juxta illud cortile.

22

CARTA JARENTO DE CLAVAISO.

JARENTO de Claison dedit Deo & domui Hospitalis IIII. sestar. de froment cessauz in quandam terram que est aput Vairage, quam tenent Bernardus Selvo & Johannes Gaufredus, & quisque istorum debet II. sestarios frumenti.

Habranz VI. den., Arberz Chalvez III. den., Bernarz Martis I. emina de fro. & IIII. chapos e I. gallina de Caresmentran e I. cartal de *(f° 14)* vin en auost e II. sol. e III. den. in Nativitate Domini.

23

CARTA PONCIUS, AIRARDI.

PONCIUS Airardi dedit semet ipsum domui Hopitalis, & dedit aput Ainc lo tenement Archifrei, qui dona de cessa duas partes unius emine frumenti & III. gallinas; & dedit aput Gislon lo tenement Esteven de Gislon, qui rent de cessa I. emina comola de fro(ment) e IIII. chapos e I. gallina de Cares(mentran) e I. emina de vin e XVIII. den.; e donet lo tenement Julian, qui ren XII. den. cessauz e I. gallina de Cares.; e donet los cortiuz de Diencs sancto Johanni ante molinum.

24

CARTA PETRI RIGAUDI.

PETRUS Rigaudi & pueri sui dederunt & concesserunt Deo & domui Hospitalis quandam vineam *(v°)* a Perois, pro anima uxoris sue, quam tenet Petrus Cristoforus & debet II. sol. censuales.

25

DE PERON RIGAUT.

PETRUS Rigaudi dedit se in confraternitate Hospitalis & dedit quandam terram ad Ripas, quam tenebant Eu-

dricus Chais & Poncius Irizons de illo; propter hanc terram debent isti duo predicti xii. den. censuales, Poncius Irizos viii d., Eudricus Chais iiii. d. Hoc beneficio dat domus Hospitalis partem ei in omnibus beneficiis suis, & dat ei ut quocumque fine moreretur in ciminsterio ecclesie sepeliretur, nisi propria culpa sua ei accederet.

26

De Guigo Malfait.

Guigo Malfaiz dedit se Deo & domui Hospita-*(f° 15)*lis & dedit vi. numos censuales in vineam longuam, quam tenet Andreas Bisclais ab illo. Hoc beneficio d. ei d. p. in *(ut ch. 25)*... cimint...

Le tenemenz deuz Bisclais debet ii. sol. censuales domui Hospitalis.

Archingaus de Pairano dedit Deo & domui Hospitalis xx. den. e i. mealla cessauz super cortile Juvenis Barber. *(En m.* aput Pairanum, aput Perois).

Franco Vervoz & soror sua & nepotes sui dederunt & concesserunt Deo & domui Hospitalis vineam de Lolainer e la chosa quam uxor *(v°)* Pesler possidebat ab illis, de qua debet i. sestarium siliginis censualem; & dederunt vineam quam Jordanus Escofers tenebat ab illis, que vinea reddit i. eminam frumenti censualem & iii. den., e es de iii. sol. de plait.

27

Carta de Guigo Arnaut.

Guigo Arnaudus dedit Deo & domui Hospitalis xii. den. censuales super cortile quod ipse possidebat apud Toris.

28

Carta domina Bollot.

Nna (Domina) Bolloz dedit Deo & domui Hospitalis semetipsam & dedit molinum Richilent, qui dona i.

chos de mouton lo meillor que om po trovar a Ronmas a festa sain Johan preter I, e I. fester de pa e I. fester de vin e II. sol., & in cortile Becha XII. den. & I. gallinam; & dedit in cortile Richilent II. sol. *(f° 16)* censuales annuatim. Hujus rei testes sunt: Gaudinus & Johannes Garners & prior de Burt & Galvaiz.

29

PERO Chamonz II. fester de froment, Clemenz II. sol. e I. gallinam, Petrus Albus X. sol., Pero Nerpos III. fest. de fro. e I. galli., li Neiel III. fest. de fro., Ponz Irizos II. fest. de fro., Villelmus Gallez II. fest. de fro., Borreuz II. fest. de fro., Sibos III. fest. de fro., Eudrius Chais II. fest. de fro., Pero Ros V. sol. Li cortil soz maison Borrel IIII. fester de fro(ment); li cortil de josta la granja de l'Almosna IIII fest. de fro.; li Almosna VI. den. del pra qui so Villelmo de Vila Nova; li Berger del pra (....). *(v°)*

30

(CARTA SOFREDI BERGERS).

SCIANT presentes pariter & futuri, quod Sofres Bergers dedit & concessit Deo & domui Hopitalis pratum quod ipse possidebat apud Sanctum Paulum, & exinde habuit helemosinis Hopitalis XL. sol. Hoc dedit ipse & concessit & frater ejus Milo & Johannes & Evrardus; hoc laudamentum accepit Bernardus sacerdos, Villelmus Texor, Ponz de Laun, Ponz Bisclais. Actum est hoc ante januas ecclesie Sancti Johannis; hujus rei testes sunt Bernardus Borreuz, Bernardus Vizios, Villelmus Borivecs. Hoc laudavit domnus Villelmus (de) Sancto Eleuterio, & exinde habuit XX. sol.; hoc vidit & audivit Bernardus sacerdos, Villelmus Texor *(f° 17)* & Guigo de Sant Later. Et nichil predictus Villelmus in hoc prato debet querere nisi V. sol. de plait.

31

CARTA UMBERTUS DES CHAVAINNAS.

UMBERZ des Chavinas donet Deu e auz paures de Jerusalem lo pra que el avia a Saint Pol, e ot en de las almosnas de l'Ospital VIIIJ. livras. Hoc laudavit uxor ejus & filius ejus, & exinde habuit VI. den. Hujus rei testes sunt: le prere de Saint Later, qui not I. sester de froment, & Pero Bernarz, qui not autre, Bernarz de Veraceu, qui not IIJ. sol., domina Erineriarz, doma Gauliana, Pero Malfaiz. Hoc laudavit Villelmus de Saint *(v°)* Later, pater & filius, & exinde pater habuit xx. sol. Hoc laudamentum accepit Villelmus Teisere, Villelmus Cellarers, Ponz de Laun.

32

CARTA DOMINA AUDEIARTZ BORRELLA.

AUDEIARZ Borrella dedit se domui Hospitalis & dedit, pro anima sua, terram quam ipsa possidebat apud Charpenz. Iquesta terra avia a feu de n Esmion de San Later & Esmio donet iquest feu a l'Ospital, e ot en de l'Ospital xx. sol. e I. sester de civa. Hoc laudaverunt filii ejus ambo a la porta de Pernanz, davant maison Joan Borrel. Hujus rei testes sunt Guigo de San Later, Joanz Borreuz, Ugo Lobez, Aimo Lobez, Ponz Galateus. Hoc laudamentum accepit *(f° 18)* Villelmus Teisere. Et hec ipsa Audeiar donet a l'Espital I. gajeira, que il avia a la Noiarata de Bernart Vira Maza per xxv. sol.

33

CARTA DOMINA RIENZ.

CNA (Domina) Rienz dedit se domui Hospitalis, & dedit pro anima sua lo cortil que il avia tre la grainnja de l'Almosna. Quant li donna venc a fin, Artauz sos filz & Villelmus sos filz e Aimona sa filla volgrunt que Ponz Rienz lor frare fos traiz di qui on era e fos mes eu ciminterio de

l'Ospital, e donerunt per s'arma la terra que il aviant josta lo mas de Pernanz. Iter(u)m Artauz dedit Deo & domui Hospitalis, pro anima sua & pro animabus antecessoribus suis, VI den. cessauz que li maisons li devia del percos de l'aiga a Corcomare. *(v°)*

34

(CARTA) DE EMION DE LA POIPI.

SCIANT presentes pariter & futuri quod Esmio de la Poipa mes en gaje a la maison de l'Ospital los cortiuz que el avia a San Pol josta lo molin, per XL. sol. En apres Esmio de la Poipa donet a la maison de l'Ospital tota iquella dreitura que el avia en iquestos cortiuz, per s'arma e per las armas de sos ancessors, e le donz Lantelmos donet li XX. sol. de l'almosna Durant Barnefre. Hujus rei testes sunt le donz Lantelmos, Duranz Barnefres, Girauz Palmeta, Lantelmos de Praallas, Disders de Moras, Villelmos Esmio, Pero Sofres.

35

(CARTA) DE VILLELMO RAINER.

VILLELMOS Rainers dedit se ipsum Deo & domui *(f° 19)* Hospitalis, & dedit pro anima sua omne nemus quod ipse possidebat territorio Sancti Pauli. Post obitum ejus, li Rainer sei nevo contrariavant la maison en iquest boc, e le donz Lantelmos donet lor C. sol. e XVIII. den. cessauz a Mon Mira, que devia Joanz Gontelmos, per defeniment; e il e lor mare donerunt e outreierunt tota dreitura que il aguessant en iquesta chosa. Izo fo fait en la sala a San Later, per la man del don Villelmo de San Later. Iquest diffiniment recit le donz Lantelmos e Duranz Barnefres. Hujus rei testes sunt Villelmos des Chavainnas, Umberz des Chavainnas, Mal-*(v°)*lens Paners, Pero Bernarz, Armanz de San Later, Ogers de Mon Mira, Villelmos Cellarers, Girauz Palmeta, Pero Dia.

36

(CARTA) DE LA(M)BERTO UBOUT.

LAMBERZ Ubouz e fei effant contrariavant la maifon de San Pol per graufas que aviant a n Artaut de Pifanzan; e fo ifi defein que li maifons lor done xxx. fol., e il defeiurunt tota graufa que il agueffant ves la maifon: ficit de pais Martis Bailles per ccc. fol., Villelmos del Poi per ccc. fol. Izo fo fait davant l'egleifa nova de Bel Veer, per la man n Algo lo priol de Lofonna e per la man Chabert Frances e per la man Villelmo de San Later. *(f° 20)* Hujus rei teftes funt: Jofres de Bel Veer, Martis Pellicers, Villelmos de Marjais, Pero Gras, el Alamanz Lantelmos Guinamanz, Lervefcoins.

37

(CARTA) DE PUERIS PETRI DE LEIVIAS.

MODERNI difcant & pofteri quod pueri Petri de Leivas, Sifmonz & Ameus, dederunt Deo & domui Hofpitalis, pro anima patris fui & pro animabus anteceſſorum fuorum, terram quam habebant juxta ftratam, & exinde habuerunt elemofinis Hopitalis v. cenz L. fol. Hoc conceffit Falco de Leivas & Efmio de San Later, qui not x. fol., e Villelmos Raillarz, qui not x. fol. Hoc donum accepit domnus Lantelmus, Duranz Barnefres hoc vidit & audivit, Villelmos Cellarers, Villelmos Teifere, Pe-*(v°)*ro Dia, Girauz Palmeta, Bernarz Renco.

38

(CARTA) DE BERNART VIRA MAZA.

SCIANT prefentes & futuri quod Bernardus Viramaza dedit fe domui Hofpitalis per manum Lantelmi & per manum Armanni procuratoris, & ipfi acceperunt eum pro fratre & predictus Barnardus dedit domui campum de la Noiarata; poftea dedit v. fol. cenfuales, f(efto) Omnium

Sanctorum, tam diu feculo manere voluerit. Hujus rei teftes funt Duranz Barnefres, Villelmus Claviger, le Marchis, Villelmus Texor, Bernardus Renco.

39

(Carta) de Petro Fabro. *(f° 21)*

Moderni difcant & pofteri quod Petrus Faber dedit fe ipfum Deo & pauperibus Jerofolimis pro fratre, per manum Marchifi; & predictus Petrus dedit domui Hofpi(ta)lis I. guajeriam, quam ipfe habebat deuz Bernarz per C. fol.: ficit de pace Difders Mals Vilans. Et dedit lo coin de l'olmo de la Chalm, que avia en gaje den Villelmo Malfait per XX. fol. e III. eminas de fegla; & donet lo champ de la Blacha, que avia en guaje den Villelmo Malfait per XXII. fol. e II. fefter de froment e I. de fegla. Ad alium ordinem accedere non poteft nifi confilio Hofpitalis. Hujus convencionis teftes *(v°)* funt le Marchis, Duranz Barnefres, Villelmus Teifere, Lantelmus Guafpainnos, Lantelmos Mainnans, Lantelmos le prere, Micheuz, Villelmus Cornus, Pero Barnefres, Rigauz, Bernarz Renco le prere, Borno.

40

(Carta) de Ameu Bernart.

Notum fit omnibus quod Amæus Bernarz donet a l'Ofpital la deferta de Perois per II. fefter de civa ceffauz, ni neguna chofa ni negun plait no de guerre en iquefta vinna, mas II. feft. de civa ceffauz. Izo fo fait a la granja de Maza Peol, davant la crois, per la man Lantelmo Raimbaut, qui not I. emina de civa, Villelmus Coifarz not VI. den. Hujus rei teftes funt: Villelmus Teifere, Villelmus Cellarers, Micheuz, Choins, Guigo d'Anonai. *(f° 22)*

41

(Carta domine Gualbors et filiorum).

Notum fit omnibus quod domina Gualbors e fei fil Lantelmos e Pero donerunt e outreurunt la terra deuz

Gaures, que tenia Duranz de Geisans, a l'Ospital per II. sest. de segla e I. emina de civa cessauz: e per ital covenent que neguna chosa no devont plus querre en iquesta terra, mas v. sol. de plait a mort d'omen de part euz, si li Rainer partiant a celui cui li chosa aventaria a partia II. sol. e VI. den. de plait. Hoc laudaverunt & concesserunt domª Galbors, Lantelmos Rainers e Pero Rainers, e orunt en x. sol. de loament, e Artauz de Chastellon qui not II. sol. e Guigo de Veraceu qui not XII. den. *(v°)* Izo so fait en la chambra davant l'egleisa de l'Ospital; testes sunt: Duranz Barnefres, Bernarz Renco, Lantelmos Gaspainnos, Villelmos Teisere, Villelmus Cellarers & omnes alii fratres, e Pero Nerpous e Pero Porchers. Lo vilanage comprerunt de Durant de Geisans e de sas fillas xxx. sol. e I. sest. de meil, e las fillas n'orunt una peza de charn.

42

(CARTA) DE BONIFACI DE SAN JORZ.

MODERNI sciant & posteri quod Bonifacius de Sain Juorz & uxor sua & filii sui Lantelmus & Bernardus & filie sue Peisella & Margarita & Petrus Raimundus *(f° 23)* & filius ejus donaverunt & concesserunt totum hoc quod ipsi possidebant apud Perois domo Hospitalis Jherusalem, domo scilicet Sancti Pauli & omnibus successoribus suis, unde ipse Bonifacius supra dictus habuit de helemosinis Hospitalis mille solidos. Hujus rei testes sunt: Matfres, Mallens de Sain Juorz, Guigo Blancs, Armanz Trunneuz, Meillurez Ros, Ugo le filz al terraillaor, Berillo d'Arenas. Hoc donum acceperunt Bernardus Renco & Esmio Gaspainnos ante januam supradicti Bonifacii. Hoc concessit Arberz Peisel & uxor sua & filii sui, Jofres, Esmio, Falco, Lantelmus & Amblarda; hujus rei testes sunt Ainarz de Breiseu, *(v°)* Falco de Passerins, Jofres d'Orenja, Pero de la Forest, Guigo Veiers, Falco de Breiseu, Villelmus d'Orenja, Ameus de Columba, Sibues Bernarz, Bernarz le chapellans de Breiseu; hoc laudamentum accepit Bernardus Renco & Esmio

Gaſpainnos, en la plaza de Breiſeu. Hoc conceſſit Girarz Eſguaras & uxor ſua & filius ejus: hoc vidit & audivit Umbertus de Doennai, Algos de Monte Mirato, Pero Berlo, Mations, Ogers de Mon Mira, Bernarz Chalva; hoc laudamentum accepit Villelmus Teiſere, apud Montem Miratum, ante domum Mationis. Hoc conceſſit Villelmus Audeno & juravit ſupra ſanctum altare eccleſie Hoſpitalis, ne aliquid ulterius in terram *(f° 24)* hanc aliquam injuriam faceret; hoc laudaverunt & conceſſerunt Imio Peiſſeuz, Pero Gontartz; hujus rei teſtes ſunt Chatbert de Sain Salvaor e Pero Rigautz e Ws Teiſeire e Chois, & alii fratres Hoſpitalis.

43

NOTUM ſit omnibus hominibus preſentibus & futuris que na Meillureta a dona al l'Oſpital la chaoſa que es joſta lo boſc deuz Erizons e a en atju VIII. ſol. per tetemps & ais ſalva de ceſſaz III. eminas de froment. D'izo es garent a euz Artauz Rienz e liberi Souchers e Pero Aeſmars de Chaſta, e chaſcus di queſtos nac un fromage[1].

NOTUM ſit omn. preſent. & fut. quod Lambertus Folcherius & Falco frater ejus & mater eorum vengrunt a pais e a fin alla maiſon del Hoſpital de Hieruſalem, ſcilicet Sancti Pauli, de totas las grauſas que il aviant ſovre la maiſon[2].

(1) Ce paragraphe ſe trouve ſur la marge du f° 23 v° & a été complètement gratté. — (2) Ce paragraphe (f° 24 r°) a été cancellé; voir la ch. 48.

44

(CARTA) DE PERON POLLET. *(v°)*

SAUPVA chauſa ſia que Pero Pollez mes en gaje a la maiſon de l'Oſpital comba Freoul, que li avia dona le donz Arberz de Mon Mira, zo lei a ſaver I. ſeſter de froment ceſſal, per XXX. ſol. En apres quant el allet a San Jacmen e el donet aqueſta choſa a l'Oſpital, e l'Oſpitauz donet li VIII. ſol. e ſos filz not I. gonella de X. ſol. Hoc dedit & laudavit ipſe met & filius ejus, et filia ejus & maritus ejus Martins Richarz, davant lo forn Ponzon d'Aviſan. Iceſt don recit

Villemus Teifeire; teftes funt: Joanz de Perei, Pero Garners, Ws Chaftanz, Aimo de Cerans, Ardencs de Gorne, Joanz Farouz, Pero del Poi, Pero Porchers. *(f° 33)*

45

(CARTA) DE N AMEU GIROUT.

NOTUM fit omnibus quod Ameus Girouz de Crefpol vendidit Ofpitali de Sancto Paulo & omnibus fucceforibus ejus unum campum, fuper ulmum quem habebat in teritorio de Sancto Paulo, CCC. folid. & retinuit in campo fupra dicto II. fefterz de froment cenfuales e v. fol. de plait; & hoc juravit in manum Petri Rigaudi facerdotis, & hoc laudavit frater ejus Defiderius de Crefpol canonicus & uxor & filii ejus, qui habuerunt pro laudamento xx. fol. Et iftum conquerementum fecit Raimundus Faber, qui tunc tenebat domum Sancti Pauli, & hoc laudavit *(v°)* Simonz de Chafteillo, qui feurtaz de pais en fo & habuit I. em(inam) de leû, & Bernardus Airars & habuit I. emin. leguminis, & fratres ejus quod quifque habuit VI. den.; & Petrus Bernardus & frater ejus funt feurtas de pais & firmaverunt in manum Villelmi de Sancto Eleuterio. Teftes hujus rei funt: Durantus Barnafreis, Villelmus Teifere, Guigo d'Anonai, Antelmus Maignas, Villelmus des Chavaignas, Imbertus des Chavaignas, Efmios de S° Eleuterio, Antelmus Rainers, Artaudus Riens, Antelmus Guinamanz, Bernars de Veraceu, & omnes ifti funt teftes, qui omnes comederunt fimul Hofpitali. *(f° 34)*

46

(CARTA ESMIDONIS DE CHASTEILLO).

NOTUM fit omnibus hominibus tam prefentibus quam futuris, quod ego Efmido de Chafteillo donavi domui Hofpitalis de Sancto Paulo v. pecias terre XXXta & I. libris, & retinuit II. fefter de froment cenfuales; & filii ejus hoc laudaverunt, & quifque habuit VI. den.: & quandocumque ipfe perfolveret XXX. & I. libras vel filii ejus, debet recu-

perare terram fuam. Et hoc conquerementum fecit Raimundus Faber; & hujus rei fidejuffores funt Villelmus de Sancto Eleuterio & Petrus des Chavaignas & Antelmus Rainers, Guigo de Chafteillo; teftes funt Petrus Rigaudus facerdos, *(v°)* Durantus Barnafres, Villelmus Teifeire, Guigo d'Anonai, Villelmus des Chavaignas, Artaudus Riens. *(Charte cancellée).*

47

(Carta Lantelmi Melioreti).

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod domus Hofpitalis Sancti Pauli habet c. folidos el gaannage e el pafquer de la terra Lantelmi Melioreti, quam ipfe habet territorio Sancti Pauli. Et hoc fuit factum quando ipfe perrexit ad Sanctum Jacobum; & hujus rei fidejuffor eft Artaudus de Pifzanfa. Teftes hujus rei funt: Lantelmus de Sancto Paulo, qui tunc regebat domum, Villelmus Claviger, Durantus Barnafres, Villelmus Teifeire.

48

(Carta) de La(m)bert Foucher. *(f° 35)*

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris quod Lambertus Fougers & frater ejus Fulco & mater eorum pacem fecerunt cum fratribus Hofpitalis, de totas las graufas que il aviant fovre la maifon de l'Oufpital, e l'Ofpitals donet lor III. libras. Aizo fo fait per la ma Durant Barnafre, davant las portas de la gleifa Sain Johan. Hujus rei teftes funt Peiro Rigauz le preire e le prere de San Johan Guenis, e Ws de Saint Later e Artauz Rienz e Bernarz Airatz, qui omnes funt fide juffores de pace. E l'Ofpitauz lor donet III. libras a la maire e auz fraires.

49

(Carta) de domina Aynarda. *(v°)*

Annus M. CC. I. dicat & memorie paginam iftam reddat, quod domini Hofpitalarii Sancti Pauli & domina Ay-

narda quondam uxor Aymari de Brifeu fecerunt commutationem, fcilicet de quadam vinea quam dedit domnus Arbertus Montis Miralis domui Hofpitalis, pro anima fua & fuorum heredum atque antecefforum, que jacet fubter burgum Sancti Xpiftofori, & de uno campo que jacet in Cumbas cum fuis juris: videlicet ut dom[a] Aynarda cum fuis heredibus inperpetuum vineam poffideat & domus Hofpitalis poffideat fimiliter campum cum fuis juris, qui campus dat II. fextaria frumenti annuatim. Hanc comutationem laudaudavit Aymarus filius dom[e] Aynarde, & quicquid juris habebat in fupradicto campo donavit domui Hofpitali, & dom[a] Aynarda *(f° 36)* juravit fupra fancta Dei Evangelia bona fide tenere in pace, & promifit hunc facramentum fieri facere poft V. annos filio fuo Aymari, & interim fide juffores dedit Hofpitali dominum Algo Montis Miralis, Garnerius, Emido Sancti Laterii & Matyons. Et fi dominus Aymarus facramentum nollet facere nec commutationem firmam tenere, domus Hofpitalis fuam vineam debet recuperare non deterioratam & dom. Aymarus fuum campum, quia fic in principio inter fe convenerunt. Et jurando promifit defendere & in pace tenere omnia que habet domus Hofpitalis Sancti Pauli in mandamento Montis Mirati; item dom[a] Aynarda promifit ut fi aliquis pro fupradicta vinea vellet inquietare domum Hofpitalis, tenetur defendere ab omni dampno & jactura cum jure & ratione. Hec commutatio facta fuit per manum fratris Chaberti Sancti Salvatoris, qui tunc erat magifter Hofpitalis Sancti Pauli, *(v°)* Hoc factum fuit in platea Montis Miralis, ante ecclefiam, V. kalendas octumbres *(27 feptembre 1201)*; hujus rei teftes funt ifti: dom. Marchifius frater Hofpitalis, frater Odricus Aquebelle, frater Willelmus Teifere, Falco de Brifeu, Falco Jordans, Arbertus Peifelli, Bernardus Chalva & multi alii.

—

50

(Carta) de Lantelmo Melloret.

Notum ſit quod Lantelmus Melloret de Payrins dedit Deo & ſancto Hoſpitali Jheruſalem, nominatim domui Sancti Pauli, omnia paſcua ſue terre Sancti Pauli, & inde habuit mulam unam valentem c. ſolid. Viennenſium, quam equitavit apud Sanctum Jacobum. Hoc factum fuit in preſentia domini Lantelmi, magiſtri domus; teſtes ſunt Artaudus de Piſſanzan, domª Ramues, Willelmus *(f° 37)* Teyſire, Willelmus Berbiers, Willelmus Cellarers, fratres Hoſpitalis. Item Bernardus Meluret, filius Lantelmi, confirmavit donationem ſupradictam de paſcuis, & inde habuit xv ſol. Viennen.; in preſentia iſtorum quorum nomina ſubter leguntur hoc fuit factum: dom. Artaudus de Chaſteillon, Emydo Sancti Laterii, Lambertus Folcherii, Petrus Rigaudi, Willelmus Teiſere, Choi & Chaberti Sancti Salvatoris, & multorum aliorum.

51

(Carta) de Andreu Richarz.

Saupva chouſa ſia que Andreus Richartz donet ſi meeſmo Deu e la maiſon del l'Oſpital per fraire, e donet la terra de Genevreias; aizo lauve æ autree Anna ſa moller. En apres Anna anet a fin e donet a la maiſon tota la terra que avia en Genevreias; aizo donet e autreiet Ws lor filz. Aizo vit e auvit le maiſtre Chatberz de Sain Salvaor, e Pero Rigautz e Bernartz le preire e Bernartz Airartz e Bernartz de Veraceu *(v°)* e Ws. Teiſſeire e Ponz Biſclais e Pero Malfaitz.

Apud Vageiras, Pero Martins III. cartals ſiliginis e XVIII. den. de plait, Pero Rainchis e Boios I. ſeſter de ſegla de la vinna e XVIII. den. de plait, Pero Rainchis II. ſeſt. de ſegla e imina del champ de la Cipta e IIII. ſol. de plait, li Chalvet III. em(inas) de ſegla de las vinnas e III. ſol. de plait, Chatbertz Baro & Eſteves ſos coſis I. ſeſt. de ſegla e XVIII. den. de plait, Eſteves d'Oſtæù e Monceuz I. em. de ſegla e VIIII. den. de plait de las vinnas.

52

(CARTA) DE N OLIVER DE CHASTA.

SAUPVA chousa sia a ceus que sunt ni que sunt a venir, que Oliveirs de Chasta e li Loiv venderon e doneron so que avion el mandament de Saint Poul a l'Ospital de Saint Poul e aus poures de Jherusalem, e l'Ospitalz *(f° 38)* lor en done D. sol.; e nesta vendoa es le cortilz Bernart de Fon Laurenz e le cortilz Utbaut, el cortilz n Audriu Chais e li meitas de la terra de Chain Lonc e li meitas de la terra de la comba de Forchas en Lai. Aizo conquis Lantelmos, le maistre de Saint Poul, en la preza n Arman de la Boici, el don Wmo de Sain Lateir e Lantelmo des Chavainnas e Wo des Chavainnas e n Artaut de Pisanza e Wo Cellareir e Pero Coireirs e Girautz Palmeta.

53

(CARTA) DE NA GUIGERA. *(v°)*

NA Guitgeira se dona a Deu e a l'Ospital de Sain Poul e a poures de Jherusalem per cofrairessa, e a sa fin la devon sosterra coma seror e deu lom metre josta son paire, e per aizo dona I. em(ina) de froment en la vinna que tenon li Ros de las Costas, e XII. den. i a de plait. Aquest don fei a Monmira, en la maizon Bernart Chalva; e aiso loeron sei fil; e aiso receup le maistre Chatbertz de Sain Salvaor e Wos Teiseire, e Bernartz Chalva sos maris. *(f° 39)*

54

(CARTA) DE ARTAUT RIENT.

SAUPVA chousa sia a ceus que sunt ni que sunt a venir, que Artautz Rienz vent I. champ ques al Charpen e autre al Cooneir, M. sol. a l'Ospital de Sain Poul, e sa moller nag XVIII. sol. per una gonella; e aizo jure Artautz Rienz sobre l'autar

quel ni li ſeu requiſition mais noi ſe eſſon, e Raineirs le Moines e Lantelmos Raineirs e Pero Raineirs, e ſos filz Bonifacis e Lantelmos ſos fraire. Aiſo fo fait el tenement Chatbert de Sain Salvaor, quera maiſtre de Sain Poul, e Willelmo Teiſſeor e Pero Rigaut e Pero de Roibo. *(v°)*

55

(Carta de Guigo e Peire Faure).

Guigo Faure e Peire Faure donant a Deu æ a l'Oſpital de Saint Poul la terra ques joſta la granja de Maſſa Peoil, e iii. eminas de froment lor en deu faire l'Oſpitals ceſſals ; e non i devon querre nula chouſa plus. Aiſo fo fait en la prehenſa Joan de Brez, lo chapella, e Peron Rigaut e We Teiſſeire e Bernart de Veraſeu e n Amieu Bernart.

56

(Carta) de Adreu Richart.

Chosa ſaupva ſia a celz qui ſunt e a celz qui ſunt à ávenir, un champ qui eſt en Genevres iczo donet, per s'arma domengement *(f° 40)* e per cella de ſi mullier, Andreus Richarz, e Anna ſa moiller e Wuillelmet ſos filz ohant dona e loa a l'Uſpital de Saint Pol; e iczo à jura le filz que o teigna, e Motetz Bailles e Will. Taverna. De co eſt tenus l'Uſpitau que cores que cel vingne a l'Uſpital dedinz vi. anz e aport xii. libras, que li maiſons lo deu recevre e vigne em pais ſenz chalongo. Ceſta charta fei faire en Chatbert de Saint Salvaor, lo premer an que el fo comandaire de l'Uſpital de Saint Pol. Per atos temps deu donar a ques enfas xii. den. a l'Uſpital *(v°)* e deu los rendre a Pantecoſta. De czo eſt garentia le Marchis, le maiſtre de Monteilz, Peiro Rigauz e Will. Teiſſere e Martins delz Reiauz e Clemenz delz Reiauz e Arnauz Monios e n Amiehus Monios e Berlo Mallenz e Roſtaingz Bailles e Ugo Lobetz; tot iczo fu defini a maiſon Clemenz del Reiauz, M°. CC°. IJ° *(1202)*.

57

(Carta) de n Artaut de Chastellon.

Notum ſit quod n Artauz de Chaſtellon & uxor ejus & filius ſuus Nantelmez, & Nantellmus Rainers dederunt Deo & Hoſpitali de Sancto Paulo campum de Maza Peol per II. ſexters de froment ceſſauz, & nil aliud debet habere nec petere; Nantelmus Rainiers not *(f° 25)* de luar VII. ſol., uxor de n Artaut not una emina de peis e n Artauz not xx. ſol. Hoc fuit factum in maio, ante eccleſiam Hoſpitalis, coram Villelmo Teſſior & Denenſui & Petro Richauz & Chaberto de Sancto Salvaor magiſtro, qui hoc donum receperunt.

58

(Carta) de Johant Auchier.

Notum omnibus tam preſentibus quam futuris, que Juans Auchiers & uxor ſua Jordana ant guerpi ad Deu & ſancte Marie & ſancto Johanni & pauperibus & Hoſpitali de Sancto Paul tota la choſa qua habebant el mandament de Sancto Pol deis Iſeran en cei; hoc donum juraverunt Johannes Auchiers & uxor ſua Jordana bona fide teneri inperpetuum in pace, & filii ſui ſimiliter juraverunt hoc firmiter tenere ad opus infirmorum Hoſpitalis de Jheruſalem & Hoſpitali Sancti Pauli, ſcilicet Filipa filia ejus ſupradicti Johannis & Artauz filius ejuſdem Johannis Auchier & Auchers filius ejuſdem. Chaſcuns & quodcumque jus quiſque iſtorum haberet in iſto dedit & veſtit en la maiſon de l'Oſpital de Sancto Pol, e donet en chaſcuns un gan en la man al maiſtre Chaberto nomine de Sancto Salvaur, qui erat maiſtre de San Pol. Teſtes ſunt frater Garinus, magiſter de Valenza, & Petrus Brus, le maiſtre de Montez, e Chabers de San Salvaur, qui eſt magiſter de San Pol, e Pero Rigaus, Wilelmus Teiſſere, Rigauz Clagviger de Montez, Villelmus Abelz e Joanz d'Anonai e na Gaſpanona,

Vilelmus Leiras e Guirbers Saurina, Selvo de Claireu, qui eſt datus de Motelz, *(v°)* Guigonet le eſcuers del Marchins e Pero li eſcurs del maiſtre de Valenza, e Biſclais e Praez l'eſcuers del maiſtre de Montelz e Pero Provenzal l'eſcuers del maiſtre de San Pol. Inde habuerunt iſte Johannes Auchiers & uxor & ſui infantes VIII^to libras Vienneſium, & unum porcum dederunt ſupradicte Jordane Hoſpitalarii. Actum eſt hoc in domo Sancti Pauli de Hoſpitali de Pallirei, jus en l'ort, anni Domini M. CC. IJJ, feria VII, nono x° kalendas januarii, luna VII *(14 décembre 1203)*[1].

(1) Le 14 décembre était en 1203 un dimanche & le 8e jour de la lune, & en 1202 un ſamedi et le 24e jour de la lune.

59

(Carta) de Symon de Leives.

Symon de Leives dedit Hoſpitali de Sancto Paulo totum nemus quod habebat ad Clavion bona pace, ſalvo I. ſextario de civa nil debet amplius petere; & ipſe Symon & Bernars Airars dederunt terram del Gaureis, & nil debent petere amodo preter II. ſext. frumenti. Artauz de Chaſtellon & Antelmus Reiniers dederunt Hoſpitali de S. Pau terram de Mazapeol, & nil debent petere preter II. ſext. fru. neque eorum infantes in iſta terra: inde habuerunt XX. & VII. ſol. de veſtiſon, & I. eminam de geiſes not li donna. Petrus de Clara Vale dedit Deo & Hoſpitali l'eſpinace ſoz lo pra de Mazapeol; & nil debet petere in hoc preter III. eminas frumenti neque ejus infantes; & inde habuit XX. & V. ſol. de veſtiſon. Emio pater ſupradicti Petri dedit Deo & Hoſ(pitali) de S. Pauli lo pra a la ſauzea del Rainiers, del qual pra ipſe antea habebat III. ſext. & eminam fru. celſals: unum vero iſtorum ſext. fru. dedit pro anima ſua bona pace quando ivit ultra mare; & in iſto neque ipſe nec heres ejus amodo debet petere preter II. ſext. fru. & eminam. Terra entre Morllez debet II. ſext. fru. & I. de civa, & nil amplius; medietas del cortil de la Noirata II. ſext. fru. & nil amplius. Ameus Bernars dedit Deo & Hoſpi. lo moſc de Blacha

Vianna & unam peciam de broera, & nil debet in isto petere neque *(f° 26)* ipse neque ejus pertinentes, preter I. sext. de civa & IIII. den. Labertus Guers dedit Hospitali la broera que erat als Charpenz & nobis fratribus ut rumperemus eam a l'oiteina inperpetuum, tali pacto quod uno & alio vero non debemus eam impingare.

60

(CARTA) DE LABER GUERS.

NOTUM sit omnibus quod Labertus Guerz dedit (Deo) & fratribus Sancti Pauli de l'Ospital lo champ dels Charpenz e I. eminal de terra el Gaureis, juxta pratum Aurtaudi de Pisanza, pro anima sua; inde h(ab)uit & xx[ti] & VIII[to] sol. de vestison ab Hospitalaribus: & tali pacto quod ipse juravit firmiter tenere & nil debet in isto amodo pete(re) neque alter preter II. sol. censalz. Hoc factum est per manum Aurtaudi militis de Chastellon; testes sunt ipse Artauz & Martins presbiter, qui est frater, Petrus Regalz, Villelmus Textor, Choins, Pero de Roibon, Bernars Claviger, Petrus Fouchers & Nantelmus Clericus, Moraz & Guillez de Chastellon & Petrus Porchers, & omnes fratres domus: anni Domini M°. CC°. JJJ°, in mense julii *(juillet 1203)* actum est hoc.

61

(CARTA DE DONO GAUFRIDI LOBETZ).

NOTUM sit omnibus qui hanc scripturam legerint vel audire potuerint, quod Gaufridus Lobetz donavit & concessit IIJ. sol. censuales, in terra que jacet sub quadam vinea P. Roubot, Deo & domui Hospitalis Sancti Pauli; & hac donatione habuit a domo Hospitalis Gaufridus unum equum pro x. libris. Hanc donationem juravit prefate domui Hosp. Gaufridus Lobetz & Guigo frater suus, ut omni tempore in pace & sine calumpnia ab illis domus tenere videretur, & Desiderius frater suus similiter hoc laudavit. Hoc factum fuit in tempore Chatberti Sancti Salva-

toris, & hii teſtes: Pe. Rigaudi, Artaudus de Chaſtillo, Lambertus Foucherius. *(v°)*

62

(Carta de dono Boveti de Ostun).

Notum ſit omnibus tam preſentibus quam futuris quod, anno ab Incarnatione Domini M°. CC° VII°, in die feſti ſancti Bernardi de Romans, in menſe januarii *(23 janv. 1207)*, Bovez de Oſtehun dedit, laudante filio ſuo Lanberto, in terra de Cloage VI. ſexteriatas de terra, Deo & beate Marie & pauperibus domus Hoſpitalis Jerhuſalem, pro anima ſua & predeceſſorum ſuorum: in hac ſiquidem terra predicta fratres Hoſpitalis libere poſſunt hedificare quicquid voluerint. Dedit eciam prenominatus Bovez jam dictis fratribus ad opus beſtiarum ſuarum paſcua tocius terre ſue, & aliam terram de Cloage ad octavam partem: hoc debet garantire & manute(ne)re pro poſſe ſuo in pace contra omnes homines; ſi vero domus Hoſpitalis fratres predictam terram de Cloage, illam ſcil. que eſt ad octavam partem, non poſſent colere aliquo incommodo accidente vel de guerra vel de paupertate, fratres non tenerentur erga predictum Bovet. Hec ſupraſcripta donaverunt predictus Bovez & filius ejus Lanbertus bona fide domui de Sancto Paulo, & hoc donum juraverunt ambo ſub ulmo Bolonie; *(f° 27)* hujus rei teſtes ſunt: frater Chabertus preceptor Sancti Pauli, frater P. Rigauz, frater Martinus capellanus, frater Columba, Villermus Textris, frater P. de Roibon, Lantelmus Juvenis, Lantelmus Male Factus, dom. Lanbertus Calcans Vetulam, Petrus Richardus, Lantelmus de Laie, Lantelmus de Bolonia, Bonus Homo de Bolonia.

63

(Carta de dono Antelmi Reniers).

Noscant preſentes & futuri quod Antelmus Reniers & uxor ſua & P. filius ſuus donaverunt Deo & beate

Marie & fratribus Hofpitalis de Sancto Paulo, pro animabus fuis & predeceſſorum, calumpniam quam faciebant domui predicte, fcil. in tribus hortis & in nemoribus; hoc in pace quitaverunt cum facramento, & frater fuus Petrus Renerus fimiliter. Hujus rei teftes funt: frater Chabertus, frater Petrus Rigauz, frater Villermus Textris, dom. Poncius Bruiaz, dom. Artaudus de Chafteillun, dom. Lanbertus Focherus, dom. Symon de Chafteillun, Petrus Guefis. Et in karitate habuit XL fol. & filius ejus I. cafeum.

64

(CARTA VILLELMI DE STABULO).

NOSCANT prefentes & pofteri quod Villelmus de Stabulo querimoniam faciebat in helemofina patris fui Artaudi de Pifenca, quam dedit & fideliter conceffit fancte domui Hofpitalis de Sancto Paulo, & Odilo filius ejus, Potius filius ejus & filius Odili, & quidquid juris habebant tactis facris Evangeliis fideliter concefferunt; hujus rei pro laudatione, predicti conquerentes CCC. fol. Viennen. acceperrunt. *(v°)* Fidejuffores funt: n Ofafetchi & Guigo frater ejus, Arnaudus de Roians, Lambert Bovet, n Odol de Montelles, Marro, Aemarus frater ejus, Ameuz de Copert; teftes funt: Chatbertus tunc exiftens procurator ejufdem, Petrus Rigaudi, Willelmus Textor, Martinus facerdos, Columbus & multi alii, anno ab Incarnatione Domini M°. CC°. VIIJ° *(1208)*.

65

(CARTA DE DONO AQUINI ET FILIORUM).

NOSCANT prefentes & pofteri quod Aquinus & uxor ejus & filii fui, Petrus Aquini & Alemannus, & filie fue, (cil). Willelma & foror ejus, & Gaufridus Remeftains, maritus Willelme, & Petrus filius ejus dederunt Stephanum Mofnerium Deo & Hofpitali Jherofolimitano, filicet domui Sancti Pauli, & hoc juramento firmaverunt; pro hoc dono dedit Hofpitalis Aquino VII. libras, pro laudamento uxori

ejus & duobus filiis fuis xxx. folidos, Gaufrido Remeftain & uxori ejus xx. fol., filio fuo II. fol. Teftes hujus rei funt Guido prior Sancti Boneti & Jordanus presbiter ejufdem loci, in cujus manu factum fuit facramentum fuper facro fancta Evangelia, ex precepto Chatberti preceptoris domus Sancti Pauli, & W^us^ Gauterii & Petrus Bermondi & Bermondus filius ejus, & Aimo Chatberti & W. Abeils & Martinus del Rials, Durantus Arnulfi, Andreas Cordarius & filius ejus. Hoc factum fuit die Annunciationis Dominice M°. CC° VIIII° ab Incarnatione Domini *(25 mars 1209)*, procurante Chatberto domum Sancti Pauli.

66

(Carta de dono Bernardi Melioreti).

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod Bernardus Meluret & Antelmus frater ejus & Franco nepos eorum dederunt & fideliter concefferunt domui Sancti Pauli terram que eft inter duas vias & inter grangiam Sancti Pauli & cottonarium; pro hoc dono habuerunt D. folid. Viennenfes & unum palafredum, quando habierunt contra Albigenfes. Hoc donum confirmaverunt ifti fupra dicti & mater eorum, fupra facro fanctum Evangelium manus ponentes. Hujus rei teftes: Chatbertus magifter domus, Petrus Rigaudi, Petrus Bruni, Coloms, Artadus de Chaftilon, Petrus de Roybo, Martinus, Villelmus Tector, Antelmo Malfayt, Boftos, Petrus de Charay facerdos, Petrus Proencal, Petrus Porchers, Praet & multi alii; hoc factum eft in ecclefia Sancti Pauli domus Hofpitalis.

67

(Carta de eleemosina Willelmi de Chalmen). *(f° 28)*

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod anno ab Incarnatione Domini M°. CC°. XI° *(1211)*, quod elemofinam quod Willelmus de Chalmen dedit Deo & pauperibus Hofpitalis Jerufalem & domui Sancti Pauli,

hoc laudavit dom. Amedeus de Chaſta & mater ſua Lombarda & uxor ſua, & quicquid juris habebant in hac helemoſina donaverunt & conceſſerunt domui Sancti Pauli per ſacramentum. Hoc factum fuit ante januam eccleſie Sancti Johannis d'Auteveon. Hoc vidit & audivit magiſter Chatbertus Sancti Salvatoris, qui tunc temporis erat preceptor domus Sancti Pauli; teſtes ſunt: Martinus ſacerdos Sancti Pauli, Petrus Rigaldi & Colomps & Willelmus Teixeire & Bonſtous & Guiniſius, capellanus Sancti Johannis d'Auſteveô, & Artaudus de Chaſtilo & Lantelmus Rainers & Lanberz Fouchers & Syſmonz de Chaſtillô & Amééus Bernarz & Lantelmus de Quinceu & Willelmus Duranz & Pero Beliarz & Aemarus de Furzôn & Petrus Soffreis de Chaſtillô e le veſcoms. Propter hoc habuit dom. Ameeus de Chaſta, de helemoſinis Hoſpitalis Sancti Pauli, LX. ſolid. & mater ſua X. ſol. & uxor ſua V. ſol. *(v°)*

68

(Carta de dono Amedei Girout).

Notum ſit omnibus tam preſentibus quam futuris, quod anno ab Incarnatione Domini M°. CC°. XI° *(1211)*, certa chauſa eſt quod domus Sancti Pauli debebat duo ſextaria frumenti a' n Ameu Girout, de campo qui eſt ſuper ulmum: hec duo ſextaria & quicquid juris habebant in hoc campo donaverunt & conceſſerunt ipſe & filius ejus Girardus domui Sancti Pauli. Hoc juraverunt ambo tenere in pace in perpetuum, ſuper altare Hoſpitalis domus Sancti Pauli, ſcilicet Beate Marie ſemper Virginis, & per ſacramentum habuit conventionem quod faceret laudare fratrem ſuum Deſiderium & uxorem ſuam & filiam ſuam & ſuum maritum Petrum Ardenc; hoc dono habuerunt de helemoſinis Hoſpitalis Sancti Pauli Ameus Girouz & filius ejus Girardus XI. libr. e V. ſol. Teſtes ſunt: magiſter Chatbertus Sancti Salvatoris, qui tunc erat preceptor Sancti Pauli, & Martinus ſacerdos Hoſpitalis Sancti Pauli & Petrus Rigaudi & Willelmus Texere, Colomps & Boſtos

& Lantelmus Meilloretz & Petrus Roibon & Martinus frater & Borrellus & Johannes Irizons & W. Ufanna & Ugo li peftre *(f° 29)* & Johanz Bollus & Johanz Fouchers & Petrus Josberz & W. Blancs & Guigo li mouners & Bellions & Turpins & multi alii.

69

(Carta de dono Bernardi Airardi).

Anno Incarnationis Dominice M°. CC°. XI°, II. kalendas feptembris *(31 août 1211)*. Certa res eft quod domus Hofpitalis Sancti Pauli debebat duo fextaria frumenti dom° Airardo Bernardo militi, unum fextarium de canpo del Coogner & aliud de Canrois. Hec duo fextaria predicta dedit & conceffit jam dictus Bernardus in helemofina domui Sancti Pauli ipfe & filii fui, Bernardus & Guigo, & uxor ejus & filia ejus, uxor Guigonis Chais; hanc elemofinam liberam & abfolutam donaverunt inperpetuum ifti fupradicti, & fupra fanctum altare juraverunt tenere in pace in fempiternum. Tunc temporis regebat domum Sancti Pauli frater Chabertus, frater Bermundus prior erat Sancti Egidii, *(v°)* qui prenfens adfuit; teftes funt : dom. Martinus presbiter Sancti Pauli, frater Bernardus capellanus prioris, frater P. Rigaudus, frater Willermus Textor, frater Colunbus, frater Bonus Tous, frater P. de Roibon, frater Martinus focius ejus, frater Johannes Herinatius, frater Borrellus, frater Lantelmus Male Factus & nepox ejus, P. Armandus, Lanbertus Folcherius, miles de Caftellione, Artaudus Rienz, Lantelmus Renerius, Simon de Caftellione, Guigo de Quince & frater ejus Lantelmus.

70

(Carta de dono Franconis Meillioreti).

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod anno ab Incarnatione Domini M°. CC°. XII° *(1212)*, Franco Meillioretus dedit terram cum nemore, quam habe-

bat apud Sanctum Paulum, Deo & pauperibus Hospitalis Jherusalem, quando perrexit in Yspaniam, s(cil). domui Sancti Pauli; & hoc dono habuit XIIII. libras Viennenses de helemosinis Hospitalis S[t] Pauli. Et hoc juravit Franco supra dictus & avunculi sui, *(f° 30)* scilicet Bernardus Meillorez & Lantelmus frater ejus, juraverunt similiter super altare domus Sancti Pauli, s(cil). Beate Marie semper Virginis, tenere in pace in perpetuum. Testes sunt: Artaudus de Chastillo, Lantelmus Rainers; hoc fuit factum in tenemento Chatberti Sancti Salvatoris, qui tunc temporis preceptor erat domus Sancti Pauli; Petrus Rigaudus & Martinus sacerdos, Coloms, Willelmus Teiseire, Lantelmus Meillores, hospitalarius, Lantelmus Malfaiz, Petrus Roibos & Martinus, Borrellus, Umbertus Rufus, Stephanus Molners, Guigo Molners & Petrus Cellares & Petrus Armans clericus, Aimo del Lariz & multi alii.

71

(Carta de dono Guigonis de Chinceu et uxoris).

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod anno ab Incarnacione Domini M°. CC°. XJJJ° *(1213)*, Guigo de Chincéu & ejus uxor Garcina dederunt pratum de Maroch Hospitali domus Sancti Pauli, pro quo domus Hospitalis dat eis pro censu annuatim XV. sol. tantum & nichil aliud; & domini Hospitalis dederunt pro investitura eisdem VI. libras & dim[ei]. Et hoc imperpetuum juraverunt supradicti Guigo & ejus uxor Garcina in pace tenere; & hoc fuit factum in tempore Chatberti Sancti Salvatoris, qui tunc temporis erat preceptor Hospitalis domus Sancti Pauli. Testes sunt: Petrus Rigaudûs, miles & hospitalarius ejusdem domus, Martinus sacerdos, Willelmus Testor, Columbus frater, frater Chois, Stephanus Molners, Lantelmus Meilloretz, *(v°)* Lantelmus Malefactus, Humbertus Ruffus frater, Petrus Claviger frater, Petrus del Verger, Johannes Agatharius frater, Martinus frater, Johannes Herizons,

Bonus Tonſus, Guio Lobetz miles, Falco Bernardus, miles de Creſpol, Falco de Baiſſis, Raimundus clericus de Pernanz. Et ſupradictum pratum habet aquam a die martis bos deſliantz uſque in diem mercurii bos deſliantz. Et hoc fuit factum in platea de Pernanz, ſubter ulmum.

72

(Carta de dono Lantelmi Rainerii).

Notum ſit omnibus tam preſentibus quam futuris quod anno ab Incarnacione Domini M°. CC°. XJJJ° *(1213)*, Lantelmus Rainerius donavit domui Hoſpitalis Sancti Pauli campum unum quem habebat, qui tenebat uſque ad fontem de Furchis, & alium qui tenebat uſque ad vineam de Rigaudis; & hanc ſupradictam terram habent domini Hoſpitalis ad cenſum per III. eminas frumenti annuatim, quas debent ſupradicto Lantelmo & nichil amplius. Preterea donavit eiſdem dominis Hoſpitalis alium campum qui vocatur Bramam Fam, ſupra balmam de Rigaudis: & ita ſunt tres pecie terre. Et hoc j(u)ravit predictus Lantelmus & ejus filius Lantelmus in pace tenere in perpetuum; & predictus Lantelmus habuit pro veſtiſon xx. ſolidos. Et hoc fecit Chatbertus Sancti Salvatoris, qui tunc temporis erat preceptor domus Sancti Pauli, & Petrus Rigaudus, omnibus fratribus videntibus & audientibus & preſentibus.

73

(Carta de controversia Petri et Aymonis de Clara Valle). *(f° 31)*

Anno ab Incarnatione M°. CC°. XIIII^or^, kalendas ſeptembris, primo die ejuſdem menſis *(1er ſept. 1214)*, notum ſit tam preſentibus quam futuris quod controverſia, que erat inter Petrum de Claro Valle & Aymonem fratrem ejus de prato de ſubter Macopiol', de quo domus Hoſpitalis debebat predictis fratribus III. eſminas frumenti annuatim, pacificata fuit in eccleſia Sancti Johannis per manum fratris

Senioreti, tunc preceptoris Burgundie, in hunc modum: ante dicti fratres Petrus & Aymo, de controversia de jam dicto prato de Macopiol & de sextario frumenti debitali, quod Emio pater eorum domui Hospitalis dederat, in quo calumpniam moverant & de omnibus querelis que fuerunt inter eos & Hospitale usque in hunc diem, pacem juraverunt & laudaverunt bona fide, & de dominis & de omni insurgente questione garentire promiserunt, exceptis III. esminas f(r)umenti quas dicta domus eis persolvet annuatim, dum in pace tenebunt, ad mensuram de Romans que tunc temporis erat; si tamen in pace non tenerent, census tenetur Hospitali pro querelis.

(1) On a effacé ici *quod Eimo de Chastellun pater.*

74

Item, eodem die, de calumpnia quam Wilelmus Loix & Emio Oliverus faciebant domui Hospitalis, de terris quas patres eorum vendiderant domui Hospitalis D. solidis in mandamento de Sancto Paulo, sicut in supra dicto scripto continetur concordia facta fuit, ita quod bona fide laudaverunt & pacem juraverunt; & predictus Vilelmus habuit a domo Hospitalis XV. solid., & Emio Oliverus X. sol. & II. sextar. de civa.

75

Item, eodem die, Lambertus Fulcherius dedit se domui Hospitalis, ita quod quandocumque in pace possit venire, domus eum pro pace recipiat, & juravit quod ad aliam non veniat religionem; & dedit predicte domui VI. sext(arias) terre, quas Guilinus sacerdos Sancti Johannis ab eo in pignore habebat pro C. solid.: & si vivens veniat, C. sol. debet reddere de quibus terra redimatur,

76

(CARTA DE DONIS ARTALDI DE CHASTELLON).

NOTUM ſit tam preſentibus quam futuris, quod Artaldus de Chaſtellon eſt donatus Hoſpitalis Sancti Pauli, & poteſt venire (ſi) voluerit ſine querela; qui predictus Artaldus dedit, pro anima patris ſui & matris ſue & fratris ſui & pro ſua, campum de Genevreias *(v°)* & I. cortile apud Sanctum Paulum, quod donat II. ſextaria frumenti annuatim domui Sancti Pauli, & dedit duas ſextarias terre, que ſunt ſuper ulmum Sancti Pauli, & dedit IIII^or nummos cenſuales, in vineis quas habet Hoſpitale Sancti Pauli apud Perois, & VI. nummos cenſuales per curſum aque, quam recipit ſubtus molendinum de Machet in terra Artaudi ſupradicti. I(ſ)tam donationem eodem die recognovit & laudavit, & Antelmus filius ejus & Bonefacius laudaverunt & pacem juraverunt. Steſtes predictarum donationum: frater Senioretus, per cujus manum facta ſunt hec, & frater Chabertus & frater Guigo & frater Martinus capellanus & Guilinus ſacerdos Sancti Johannis & frater Petrus Rigaudus & frater Dalmatius & frater Wilelmus Tiſſiere & frater Columbus & Petrus Cellarius, Petrus Rainers, Antelmus Rainers, Lambertus Folcher, Artaldus de Chaſtellon, Symon de Chaſtellon, Amicus Bernardus, Guigo de Quinceu & Petro de Clara Valle & Aymo frater & Algoudus de Monte Mira & Artaudus filius ejus.

77

(CARTA DE DONO LAMBERTI D'OUSTAU).

NOTUM ſit omnibus hominibus tam futuris quam preſentibus, quod anno ab Incarnatione Domini M°. CC° XV° *(1215)*, donavit & conceſſit pro elemoſina Domino Deo ſanctique Johanni & ſancte domui Hoſpitalis, pro anima ſua & patris ſui & omnium predeceſſorum ſuorum, Lambertus d'Ouſtau in terris quas tenebat & colebat de ipſo al

Cloatge Hofpitale, fcilicet medietatem octave partis quam ipfe accipiebat; unde conftat quod de cetero non debet accipere nifi fexdecimam partem. Hujus rei teftes funt: frater Chatbertus, domus Sancti Pauli preceptor, frater Martinus capellanus, frater Dalmacius, frater P. Rigaldi, frater W. Texor, frater Columba, W. de Belreguart miles, Odolus de Montelles & filius ejus, Richarts, Ademarus Marro, Lambertus Folcherii, Richarts lo guers de Montelles.

78

(CARTA DE DONO LANTELMI DE SANCTO LATERIO). *(f° 32)*

NOTUM fit omnibus hominibus tam prefentibus quam futuris, quod Lantelmus de Sancto Laterio donavit & conceffit Deo & domui Hofpitalis Sancti Pauli omnem curfum aque de Giofa, die fabbati a bovibus disjungentibus ufque ad craftinam oram jungendi boves; & Hofpitale fumit aquam fubter molinarium Lamberti Folcherii, in terram elemofine quam dedit Hofpitali Artaldus de Chaftillo. Item Artaldus de Pizenfa dedit curfum iftius aque Hofpitali, die jovis a bovibus disjungendis ufquè ad craftinam oram jungendi boves. Item W. de Chalme donavit pratum unum, qui jungitur cum terra de Guigo d(e) Quinfeu, & curfum aque predicte, die dominica a bovibus disjungendis ufque ad craftinam oram jungendi boves, fcilicet tertiam partem.

79

(CARTA DE DONO LANTELMI RAINERS).

NOTUM fit omnibus ominibus prefentibus & futuris quod Lantelmus Rainers donavit & conceffit, pro anima patris fui & omnium predecefforum fuorum, domui Ofpitalis Sancti Pauli un cortil que teneia Efteves Salvare, lequals fai unum fextarium frumenti e VI denarios d'ublias e VIII chapos en naoft, e II galinas e una a Carefmantran; item lo cortil

que tenia Efteves Galietz, lequals fai III eminas de froment e II chapos en aoft e una galina a Quarefmantran. Item Lantelmus Rainers donet e autreiet lo cortil que tenie Lantelmus d'Efmers, lequals fai I. fextarium frumenti e II chapos en aoft; item lo cortil quod tenet Ugo le peatjare, lequals fai II. fextarios frumenti: e per izo en Chatberz de Sant Salvaor, qui adonc tenia la maifon, donet Lantelmo Rainer VC fol. de Vianes. *(v°)* Izeft don loet e autreiet Per Rainers fos fils e W. frater ejus e na Lantelma foror eorum & dom^a^ Armana lor mare: ifti predicti juraverunt fuper fancta Evangelia jamais ren non i quefefant e per atoftems o teneffant a la maifon em pais. Teftes funt: Chatbertus de Sancto Salvatore, qui zeft don rezcit, en Pero Rainers frater Lantelmi, Artalt Rientz, Lantelmus filius ejus, Lantelmus Efmio, frater Columbus, Per Claviger, Ste Mouners, Nicolaus del Verger, Per frater ejus, W. Charop, W. Teifeire, J. Erizon, Foucherius, Lantelmus Mal Faitz donatus, W. de Pernanz, Tomas, Barnardus Mouners e en Choins & plures alii.

80

(Carta de almosna Lantelmo Rainers).

Lantelmus Rainers dedit fe Deo & pauperibus Ofpitalis Jerufalem, e fei almofna per Deu e per s'arma, e quar fu frer a fa fi de tota dreitura que o eft en Chapole. Izefta almofna juraverunt uxor fua & pueri fui, cilicet Per Rainers, W. frater ejus, Lantelma foror eorum. Izo fo fait en la teneifo en Chabert, qui erat commendator Sancti Pauli; fteftes funt: Per Rainers, Artaldus Riens, Lantelmos Efmio, Lantelmus Artaldus, item frater Columbus, Per Claviger, Per del Verger, en Choins, W. Charops, Ste Mouners, Lantelmus Malfaiz, W. de Pernanz, Tomas, Laurencius de Sant Sol & multi alii. *(f° 41)*

81

A B C D E F G

Notum ſit omnibus tam preſentibus quam futuris quod mater Johannis Faucherii reddidit ſe Deo & Sancti Johannis Hoſpitali, de Sancto Paulo ſcilicet domui: tali pacto factum eſt hoc quod ſupradictus Johannes filius ejus, quandocumque vellet, ſicut frater & hoſpitalarius recipi debet in pace, ſine omni occaſione. Et uxor ſua ſimiliter ſine cruce recepta fuit, tali pacto quod ſi prius moreretur quam maritus ejus ſepeliretur ſicut ſoror cum cruce; & habere debent uſque ad finem ſuam carnes & libram ut alii fratres in feſtis & dominicis diebus. Et pactum fuit quod ſi alter illorum plus vixerit, a ſupra dicta domo & magiſtro & ab omnibus fratribus debet protegi & cuſtodri & conſulari & adjuvari quaſi frater aut ſoror; & uxor ſupradicti Johannis Faucherii ſi ſupervixerit maritum ſuum & voluerit crucem habere debet, ſi poterit debet, ſin autem poterit dare non debent contradicere, ſet recipere ſi alias feminas recipiuntur in tempore illo. Teſtes ſunt: Chabertus de Salvatori, qui tunc erat magiſter de San Pol, qui hoc pactum fecit, Emio de Chauſenz, Martinus presbiter del Pont, Petrus Regauz, Choins, Bernars Claviger, Petrus de Roibon & omnes alii fratres & ſorores, & Villelmus Textor. *(f° 42)*

82

(Carta de dono dom[i] Theotberti de Chasteillon).

Quoniam labilis eſt hominum memoria, idcirco preſenti ſcripture mandamus ſubjecti negocii veritatem. Noverint igitur univerſi ad quos preſens ſcriptura pervenerit quod dominus Theotbertus de Chaſteillon, cum conſenſu & voluntate Falconis filii ſui, dedit Deo & domui Hoſpitalis Sancti Pauli, pro anima ſua & predeceſſorum ſuorum, pratum quod eſt contiguum prato delz Arbertencs, pro quo dicta domus faciebat eiſdem Theotberto II. ſol. cenſuales;

dedit etiam ifdem Theotbertus prefate domui campum qui eft contiguus campo quondam Willelmi Aignel, pro quo Berllo Chapuis fatiebat ipfi Theotberto tempore donationis unum frumenti fextarium cenfualem. Prefata vero domus dedit fepe dicto Theotberto viiii. libras Viennenfium, preftito ab eo juramento ne unquam contra dictam donationem veniret, fet pro poffe fuo eam femper defenderet & manuteneret; hoc idem juravit dictus filius ejus Falco, & habuit inde x. fol.; confiliarii vero patris fui Theotberti, Petrus Rainers & Artaudus de Chafteillon, habuerunt inde xx. fol. Actum in ecclefia domus Sancti Pauli, anno Incarnati Verb M°. *(v°)* CC°. XIIII° *(1214)* & per manum Theotberti Sancti Salvatoris, qui erat tunc magifter pretaxate domus Sancti Pauli; teftes funt prenominati Petrus Rainers & Artaudus de Chafteillon & filius ejus Lantelmetz, Berlio Chapuis & Martinus filius ejus & Defiderius filius ejus fimiliter, Clementius Molendini, W. Grangerius, Petrus Blancs, Petrus de Fura, Martinus cappellanus, Petrus Rigautz, Petrus Coloms, W. Teiffere, Lantelmus Malfaitz, Lantelmus Meilluretz, Petrus del Verger, Dalmais della Poipa, Petrus Cellararius, Stephanus Mofners, Bôftôs, Petrus de Roibon, Villelametz Charôps, Choinus; & Garnerius Laura, qui dicebat fe bajulum dom[i] Theotberti, habuit inde unum fextarium frumenti.

83

EODEM Incarnationis anno & per manum prefati magiftri & Petri Rigaudi fratris, qui erat cum eo, emit dicta domus Hofpitalis Sancti Pauli campum de las Genevreas x. libris ab Armanno Richardo de Chafteillon, uxore ipfius Màigna Marcellina & fratre ejufdem Petro Richart laudantibus dictam venditionem; quam etiam dictus Petrus jure jurando ratam habuit & habuit inde unum fextarium frumenti, & Symon de Chafteillôn eorum avunculus fimiliter & habuit inde *(f° 43)* v. fol., fimili modo Barnardus

Airartz & habuit inde eminam fabarum. Actum in ecclesia dicti Hospitalis; testes sunt Petrus Chanavers de Czaczàus, Guigo Gerento d'Austeûn, Willalmetz Papabôs, Petrus Lare, W. Jovenceuz le Gras & Poncius nepos ejus, Johannes Brûns & Johannes filius ejus, Petrus Tortoisseuz, W. Arnoutz de Pernanz, Ugo lo peagare, Petrus Faber de Saint Later, Artaudus de Chasteillon & Symonz, Barnardus Airartz, Petrus Rainers & Petrus nepos ejus; item fratres domus: Martinus cappellanus, Dalmais della Poipa, Petrus Coloms, W. Teisseres, Lantelmus Mal Faitz, Bonstôs, Lantelmus Meilluretz, Petrus Cellarers, Stephanus Mosners, Petrus del Verger, Villelametz Charops, Choins.

84

ITEM, eodem Incarnationis anno & per manum ejusdem magistri, emit precio XXIIII^or librarum eadem domus Sancti Pauli a Johanne Cuissin & fratribus suis Petro & Willelmo quicquid habebant apud Sanctum Paulum a domo Hospitalis usque ad Ysaram & a granga de Favairolas usque ad ulmum de Mal Sender, pro quo etiam dedit consiliariis eorum de drualias XL. sol. Quo facto juraverunt dicti venditores ne dictam venditionem aliquando revocarent, Petro Rainerio de salva venditione dato fidejussore *(v°)* & Poncio Bertran similiter, qui eciam juravit sicut venditores ne contra dictam venditionem veniret; hoc idem juravit Guigo Bertrans frater ejus & Petrus Vervouz, qui tres erant cognati venditorum. Testes sunt Petrus Rigautz, Martinus cappellanus, Colomps, Willalmetz Charops, Lantelmes Mal Faitz, Bons Tos, Petrus del Verger, fratres domus; item Micolaus del Verger, Lantelmus filius Artaudi de Chasteillon, Guigo Jarento. Quando Petrus Vervouz juravit, presentes fuerunt Theotbertus de Sancto Salvatore, Petrus Rigautz, Martinus cappellanus, Coloms, Willalmetz Charops, Petrus Cellarers, Stephanus Mosners, Petrus Rainers, Pero Taillius, Pero d'Eimers & Pero Chanavatz. Actum Roma-

nis, apud fontem Laurencii. Et notandum quod pecunia que data fuit pro prato dom[t] Theotberti de Chafteillon & pro campo Armanni Richardi & pro rebus delz Cuiffis, foluta fuit de centum libris quas W. Charops dedit Deo & domui Hofpitalis Sancti Pauli, pro fe & pro uxore fua & nepote eorum Villalmet.

85

De eadem etiam pecunia fuerunt mille folidi quos dicta domus folvit pro campo quem adquifierat a Bonifacio Baguel fub Perôs. Acceperat enim dictos mille fub ufuris & longo tempore dederat xx. fextarios frumenti nomine ufurarum; unde dictus magifter Theotbertus, *(f° 44)* cum confilio fratrum ejufdem domus, conceffit amicis prenominati defuncti, ut pro dicto Bonefacii campo dicti mille folidi folverentur & in memoriam ejufdem defuncti campus acquifitus perpetuo cenferetur. Actum hoc Romanis, in domo Hifmidonis Charop & per manum, ut dictum eft, fepe dicti magiftri Theotberti, prefentibus & laudantibus fratribus ejufdem domus, Martino facerdote, Petro Rigaudi, Columbo, Chuino, Petro Cellarario, dom[a] Beneftant uxore defuncti & Villalmet nepote eorum, prefentibus etiam Lagerio Praet, Barnardo Lantelmi, Hifmidone Charop, Petro Dacra, W° Abeil, Petro Girberti, Rencone filio Barnardi Lantelmi, Johanne de Mors & magiftro Girberto, canonico Romanenfi, qui voluntate parcium prefentis fcripture tefttimonio prefcripta negocia comendavit.

86

(Carta de acquirimento a Martino de Pisanchan).

Notum fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod Cabbertus de Sancto Salvatore, de communi confilio fratrum Sancti Pauli, acquifivit de Martino de Pifanchan xi. fefters frumenti, quos habebat cenfuales in grangia de Mafcapeul & in tenementis qui fuerunt den Artaut Didere

de sun fraire; & acquisivit tali modo quod predictus Martinus in parte dedit Deo & Hospitali predictam annonam & in parte vendidit, ita s(cil). quod LXII. libras Viennen. ei pro empcione dedit predictus Cabbertus, & ipse predictus Martinus propter hoc concessit, laudavit & quicquid juris ibi habebat omnino finivit & concessit & recessit inperpetuum habendos sancte domui Hospitalis, tactis sacro sanctis Evangeliis. Et istam venditionem *(v°)* concesserunt & laudaverunt mater & fratres & sorores, & juraverunt quod de cetero non venirent contra predictam donationem sive venditionem; & ut ista venditio rata & firma permaneat fidejussores sunt isti: Artaldus Leders, Falco Canabas. Hujus rei testes sunt: frater Martinus presbiter, P. Rigauldus frater & frater Columbus, frater W[us] Carop, frater J. Equeterius, frater P. de Viridario, P. cappellanus de Montelz; Falco Longus, in cujus domum factum fuit, P. Rainerius, Lambertus Fulcherius, Artaldus de Castellon, Nantelmus Rainers, W[us] Abel, W[us] Lara, J. de les Rials, Ardengs Arbertus. Actum anno gratie M. CC. XVII *(1217)*.

87

ITEM, eodem anno emit predictus Cabbertus, preceptor domus Sancti Pauli, de Lantelm Meloret terram & nemus que sunt subtus Macapeul, que tangunt nemus del Cuisins, inter duas vias que ducunt versus Uves, & juravit propria manu, tactis sacro sanctis Evangeliis, quod de cetero nichil repeteret predictus Lantelmus, & concessit & laudavit in perpetuum habendum sancte domui Hospitali Jerusalem sine aliquo retenemento. Eandem venditionem concesserunt & laudaverunt & etiam juraverunt observaturam B. Meloret frater ipsius, Franco nepos ipsius, P. Rainers. Hujus rei testes sunt: frater Martinus presbiter, frater Columbus, frater P. de Ruibun, frater P. Celerarius, frater W[us] Carrups, frater P. de Viridario, frater S. Moners, Lantelmus Meloret frater, Lantelmus Malsat.

88

(CARTA DE DONO BERNARDI BAUDENCS).

IN nomine Domini, anno ab Incarnatione Domini M°. CC° X° VII°, x° VIII°. kalendas januari *(15 décembre 1217)*, Bernardus Baudencs pro redemptione anime fue dedit, laudavit & conceffit (,....) & omnibus accionibus fi que fibi competebant & exceptionibus, etiam exceptioni non numerate pecunie, Deo & pauperibus fancte domus Hofpitalis Jerufalem & maxime domui de Sancto Paulo, terram & campum deu Carpent, que contigua eft terre Wi Durant verfus occidentem; & frater Chabbertus, qui tunc erat preceptor in predicta domo, dedit predicto Bernardo XLV. fol. Viennenfis monete, & predictus B. tactis facro fanctis Evangelii(s) juravit quod decetero non veniret contra predictam donationem. Hujus rei teftes *(f° 45)* funt: Ginifius facerdos, P. Rainers & Antelmus frater fuus & B. Borreus, Gilis nepos facerdotis, Martinus facerdos frater Hofpitalis, frater P. Rigaudus, frater P. Columbus; & hec acta fuerunt in domo facerdotis Sancti J[ohan]nis d'Auteveun, juxta ignem.

89

ITEM, eodem anno, Petrus Alers & uxor ejufdem Petri & filius dederunt, laudaverunt & concefferunt pleno jure inperpetuum poffidendum, Deo & pauperibus fancte domus Hofpitalis Jerufalem & domo Sancti Pauli, tenementum quod poffidebant a Mont Miraut, quod modo poffidet Aimo de Sarans, & tenetur propter predictum tenementum predicte domui I. fefter frumenti & II. den. reddere fingulis annis debitales; & quod decetero non venirent contra tam P. quam uxor quam filius, tactis facrofanctis Evangeliis fe obfervaturos juraverunt. Hec acta fuerunt apud Sanctum Paulum; hujus rei teftes funt Cabbertus del Fajeu, Aimo de Serans & filius, frater Martinus facerdos, frater Columbus, G. Charops, Altelmus Mau Fait, S. Moners, P. Celerarius: omnes ifti

fratres sunt. Et propter predictam donationem preceptor Sancti Pauli frater Cabbertus dedit eis LX. solid. Viennensis monete.

90

(CARTA DE DONO GIGONIS CHAIS DE CHASTILIO).

NOTUM sit omnibus ominibus tam presentibus quam futuris, quod Gigo Chais de Chastilio dedit & concedit Deo e a la maiso de l'Ospital de Sancto Paulo lo champ de Genevreias, zelo que era seus qui toche a l'estràà; istud donum recepit Chatbertus (de) Sancto Salvatore, qui tunc erat preceptor, e per izest don dedit de las almosnas de l'Espital predictus Chatbertus IX libras e dimeia de Vianes e lo chaval ner; e per izo Gigo Chais e Lantelmus Esmio sos cosis juraverunt super sancta Evangelia, que izesta chosa tenesant em pais a la maison de l'Ospital nunc & in perpetuum. Izo autreiet mater predicti Guigone e ot en II sol. & filia ejus II sol. & uxor predicti Guigone II sol., Lantelmus Esmio II sextarios avenæ, *(v°)* Barnardus Aerarz I. sextarium avene, Per de Cleres Vauz I sextarium avene. Per Rainers e Per Sofjes, Artaldus Riens & filius ejus Lantelmus, isti sunt testes ex parte Guigoni; ex alia parte, Columbus, Per Claviger, Ste Mouners, Joan Irizos, Per del Verger, W. Charops, Joans Legaters, Nicolaus del Verger, Lantelmus Malfait, Tomas, W. de Pernans & multi alii.

91

(CARTA DE DONO LANTELMI ESMIONIS).

NOTUM sit omnibus ominibus presentibus & futuris, quod Lantelmus Esmio dedit & concessit Deo e a l'Ospital de Sancto Paulo la vini que fu Joven Riveiri e lo cortil quod tenet Per Tortoiseus, lequals fai I. sextarium frumenti e II chapos en aost. Izest don juret predictus Lantelmus super sancta Evangelia & sa molier Lantelma, que jamais ren en zesta chosa no demandessan, & nunc & inperpetuum o ten-

gueſſan em pais a l'Eſpital; e per izeſt don frater Columbus, qui adonc era comandare, donet prediđi Lantelmi & uxori ſue de les almoſnes de l'Eſpital vII libras e dimeia de Vianes. Steſtes ſunt e fianzes Per Rainers e n Artauz Rienz e Peronez Rainers de pais; item ſunt teſtes frater Columbus, qui iſtud donum recepit, Barnardus ſacerdos, Per Claviger, Ste Mouners, Nicolaus del Verger e Per frater ejus, W. Charops, Foucherius, Joanz Irizos. *(f° 46)*

92

(CARTA DE DONO PETRI FILII LANTELMI RAINER).

N(O)TUM ſit omnibus ominibus preſentibus & futuris quod Petrus filius Lantelmi Rainer dedit & conceſſit Deo & domui Oſpitalis Sanđi Pauli un pra, loqual tenia Durans de Jaiſas e na Bona Diſdeiri; izeſt don juret prediđus Petrus & mater ſua doma Armanna & ſoror ſua Lantelma ſuper ſanđa Evangelia, que zeſt pra teneſſan em pais a l'Eſpital nunc & inperpetuum. Segurtas ſunt de pais: Lantelmos Eſmio, Artaldus Riens, Per Rainers; e per izeſt don frater Columbus, qui tunc erat preceptor donet de les almoſnes de l'Oſpital a Peronet Rainer e a Inidon n Armana ſi mare XVI. libras e v. ſol. de Vianes. De zo ſunt guarentias frater Columbus qui zeſt don recepit, frater B. ſacerdos, Per Claviger, W. Charops, Ste. Mouners, Joannes Irizons, Foucherius, En Choins, Per del Verger, Nicolaus frater ejus, Joannes Legaters, Falconez de Monchanu donatus, Berlionez de Sant Quenti, Lantelmus Malfait, W. de Pernans, Toma Relz, Lorenz de Sant Sol clericus & plures alii. *(Add.* Donationem prediđam laudaverunt poſtea & habuerunt ratam Galburgis & Ermengardis, filie Armanne prediđe & ſorores Petri Rainerii prediđi). *(v°)*

93

(CARTA DE DONO GIGONE GASPANIONE).

ANNO ab Incarnacione Domini milleſimo C. C. XX. I,. Notum ſit omnibus ominibus tam preſentibus quam

futuris, quod Gigona Gafpaniona & for fua Galicia & viri earum & filii & filie illorum dederunt & concefferunt & juraverunt Deo & beate MARIE & fratribus Ofpitalis omne hoc quod ifti habebant jure vel injure, in terras vel in pecudes vel in omnibus modis, & propter hoc dedit domus Ofpitalis x. libras; & omnes ifti relinquerunt domui Ofpitalis Sancti Pauli omne hoc, per omnia fecula feculorum, amen. Frater Ofpitalis facerdos Per de Cleu, & facerdos Per, preceptor domus Ofpitalis Montilii, & facerdos Martinus Sancti Pali, Lantelmus Malfaiz, Per Claviger, Stefanus Mofnerius, Artaldus Riens, W. Charops, Ugo Lefders, Ugo Poifatz, W. de Pernans, Umbertus de Sancto Salvatore, Laurencius clericus, Efmido de Lemenc facerdos; hoc factum fuit in tempore Columbi, qui tunc erat preceptor ujus domui. Hoc factum fuit in menfe auguftii, feria v, luna VIII[1] *(août 1221)*; & hec fcripfit nomine Alexander, qui hoc vidit & audivit. *(f° 47)*

(1) Ces notes chronologiques ne concordent ni pour 1221 ni pour 1220.

94

(CARTA DE DONO BERNARDI DE VEIRACEU).

NOTUM fit prefentibus & futuris, quod Bern(ardus) de Veiraceu clericus fuit frater Hofpitalis Jherofolimitani & dedit domui Hofpitalis Sancti Pauli in helemofinam quicquid accipiebat in tenemento deus Bouzarz, videlicet I. fefter frumenti e III. fol. e IIIJ. chapos e I. cartal de vin en aoft e II. a Chalendas; e li home devont de plait VIIJ. fol. e IJ. feft. de civaa, e d'autra part devont IIJ. em(in.) de fegla ceffalz e IIJ. em. de civaa de plait. § Sobre la vigna Ponczon Motin done IIJ. em(in.) de fegle ceffalz e IJ. fol. de plait e I. fefter de civa; en la terra de jofta lo chami IIJ. em(in.) ceffalz e de plait IIJ. em. de civa; en la terra de Cofta I. gall. ceffal e XIJ. den. de plait: e tot iqueft bla rent om a la mefura de Sain Later vendent & comprant. E li Bouzart an ab en Bern(art) II. menjars en aoft e IJ. a Chalendas.

95

(CARTA) DE SANCTO ELEUTERIO.

ANNO Domini M°. C°. LX° *(1160)*, Notum fit prefentibus & futuris quod ego Willelmus de Sancto Eleuterio dono & concedo pauperibus Hofpitalis Jherofolimitani terram quam habeo apud Sanctum Paulum, pro anima mea & uxoris mee & pro anima patris mei & avunculi mei & pro animabus anteceſſorum meorum. Hoc donum *(v°)* laudo & concedo ego Wus & filius meus Wus & uxor mea; & propter hoc donum dederunt mihi fratres Hofpitalis predicti centum libras Viennenfis monete. Hujus rei funt teftes: Armannus de la Buffi & Franco facerdos & Lantelmus de Sancto Paulo, Josfres de Moirenc, Guigo Gauters, Aimo Solatz, Andreas Garins, P. de Conquers, Bern. Veillos, Martis deuz Riauz, doctor Garinus, P. Chaberz, Wus de Crozas, Ponz Maletz, Carners de las Loivas, Efteves de Sain Juli, B. de Roias, Artauz de Pifenczan, Garis Leffas, P. Blancs, J. de Marzas, Wus Claviger, P. Dia, Girauz Palmeta, P. Coirers, Ervis, Chaberz Garins, Bos de Sain Toma, Arm. de Sancto Eleuterio, Lant. Guinamanz, P. Bernarz, P. Allo, P. des Chavainas & Lant. Papa Bos; apud Romanis.

96

(CARTA LANTELMI DE SANCTO ELEUTERIO, DE AQUA GEUSE).

NOTUM fit prefentibus & futuris quod ego Lantelmus, dominus Sancti Eleuterii, dono & concedo fratribus Hofpitalis Jherofolimitani apud Sanctum Paulum commorantibus, aquam Ceufe uno die in quaque ebdomada, ad prata fua riganda vel ad alia neceffaria fua, in perpetuum. § Ego Artaudus de Pifenciano dono & concedo predictam aquam fratribus predictis, fcilicet in quaque ebdomada uno die. § Ego Wus de Chalmo dono & concedo fratribus predictis tertiam partem prefate aque in quaque ebdomada

uno die. *(f° 48)* § Ego Guigo de Quinceu & uxor mea dedimus & conceſſimus fratribus preſcriptis tres partes aque predicte, habendam pacifice a die martis ab hora nona uſque ad diem mercurii proximam ad eandem horam. — § Aqua dom[i] Lant(elmi) predicti accipiunt dicti fratres in die ſabbati, & tenent eam ab hora nona uſque in diem dominicam proximam uſque ad primam; & alia ebdomada accipiunt eam in die dominica ad primam, & tenent eam uſque ad nonam. § Aquam Ar:audi tenent a die jovis a nona uſque in craſtinum ad primam, & alia ebdomada ab eadem hora uſque ad nonam, ſcil. die veneris. § Aquam Willelmi de Chalmo accipiunt aliquando die dominica ad nonam & aliquando die lune ad primam, & tenent eam eodem pacto quod dictum eſt de aliis duabus proximis.

97

(Carta de dono Agnetis et Pavie sororis ejus).

Notum ſit preſentibus & futuris, quod anno Domini M°. CC°. XX°. I° *(1221)*, ego dom[a] Agnes elegi ſepulturam meam in Hoſpitali Jheroſolimitani apud Sanctum Paulum & fui ſoror ejuſdem Hoſpitalis, & dedi in helemoſinam pro anima mea & parentum meorum tenementum deuz Penons apud Pollinau, quod facit xx. ſol. cenſuales domui Sancti Pauli & xiiij. ſol. de placito. § Ego dom[a] Pavia ſoror dom[e] Agnetis, donata Hoſpitalis, dedi xx. iiij. ſol. cenſuales & ij. den. *(v°)* domui Sancti Pauli in helemoſinam apud Pollinau, de quibus reddit Johannes Mairis v. ſol. cenſuales pro ſuo tenemento & ij. ſol. de placito; § Ermenjarz bona fonaa xi. ſol. & viij. den. de cenſa, & tantundem de placito; § tenementum illorum de Vineis v. ſol. & vi. den. de cenſa, & tantundem de placito; § cortile Toillin xvi. den. de cenſa & tantum de placito; § P. Jaczous viii. den. de cenſa & tantundem de placito.—*(f° 49)* § Hii ſunt teſtes donationis predicte quam fecit dom[a] Agnes: Odo Loivs miles, Hugo Leiders frater Hoſpitalis, frater Columbus tunc preceptor

domus Sancti Pauli, frater Stephanus Muiners, frater Wus Cherop, frater Nicholaus del Verger & frater P. del Verger & multi alii. — § Donationem dom^e Pavie laudaverunt Hugo de Mirebello & infantes sui; testes: Art. de Chasteillon de toto, P. de Cleres Vauz, Bern(ardus) capellanus de Trionz, Chaber. de Chasteillon, Lamber. Foucher, P. Rufus, P. de Cleu sacerdos & frater Hospitalis, Lant. Malfaiz, frater Stephanus Muners, frater Wus Cherop & multi alii. *(f° 48 v°)*

98

(CARTA DE COMMUTATIONE ARTAUDI DE PISENCIANO).

NOSCANT presentes & futuri, quod ego Art(audus) de Pisenc(iano), canonicus Romanensis, feci commutationem cum Columbo preceptore domus Sancti Pauli & aliis fratribus ejusdem domus, de terra mea de Chapolen quam solebant colere Juvenis Riveira & Johannes Fouchers, quam dedi & concessi domui Sancti Pauli in perpetuum; & dictus Columbus & fratres domus predicte dederunt mihi & concesserunt vineam suam quam habuerant de Lantelmo Faure que est in Chirosiis prope Romanis & movet de helemosina Romanensi. Actum fuit hoc anno Domini M°. CC°. XX°. II° *(1222)*, in ipsa terra; presentibus & vocatis testibus Archinjaudo canonico Romanensi, W. Gibelin & Sufreone clericis, frater P. de Cleu sacerdos, frater Bertrandus de Chaenef, frater Wus Cherop, frater J. Fouchers & duo filii ejus fratres Hospitalis, & multi alii & Lantelmus Malfaizi & Laurentius clericus. Et propter istud excambium dedit mihi frater Columbus XL. sol. Viennen. *(f° 49)*

99

(ALIA CARTA DE EODEM).

NOTUM sit omnibus quod ego Art(audus) de Pisenciano, canonicus Romanensis, feci commutationem sive excambium cum fratribus Hospitalis Jherosolimitani de Sancto

Paulo, de duabus peciis terre quas habebam apud Sanctum Paulum in Gaurefio, que funt contigue terre Hofpitalis, quas dedi & conceffi dictis fratribus & Hofpitali in perpetuum, pro jure quam habebant in domo quam Ifmido Cherop & uxor ejus dederunt eifdem fratribus apud Romanis, quod dederunt mihi & meis in perpetuum; dedi etiam & conceffi domui Hofpitalis Sancti Pauli in perpetuam commutationem pro domo predicta tenementum deus Borreuz, quod eft apud Sanctum Paulum & facit II. fext. fru(menti) cenfuales & III. fol. domui Sancti Pauli & VIII. fol. de placito, & aliud tenementum quod eft proximum tenemento deus Borreuz & facit II. fext. fru. de cenfa & II. gall(inas) & v. fol. de placito, & hoc tenementum tenet Agnes Praailla. Omnia hec dedi *(v°)* domui Sancti Pauli in perpetuum pro domo predicta. Actum in domo mea de Romanis, anno Domini M°. CC°. XX°. II° *(1222)*, prefentibus & vocatis teftibus Bordone facerdote, W. Gibelin & Sufreone & magiftro W. clericis, Art. bajulo meo, Ifmidone Cherop, fratre P. de Cleuz facerdote, fratre Nicholao, fratre W. Cherop, fratre P. del Verger & multis aliis & fratre Chuin & fratre Fulcherio & J. Iriffon & Stephano Muner fratribus.

100

El tenement deus Bouzarz pren Bern[art]z de Veraceu I. fefter frumenti e III. fol. e IIII. chapos, I. cartal de vin en aoft, I. gall(ina) a Caremantran; e li omen ran II menjars en aoft e II a Chalendas, e il devont de plait VIII fol., II fefter de civàà, e d'autra part devont III em(inas) de fegla ceffals e III emi(n.) de civàà de plait. En la vina Ponzo Moti pren III emi(n.) de fegla ceffals e de plait II fol. e I. fefter de civàà. E de la terra de jofta lo chami III emi. de fegla ceffals e de plait III. emi. de civàà. E de la terra de Cofta I. gall. ceffal e de plait XII den. E iqueft blas es vendens e compranz a la mefura de Saint Later. *(f° 41 v°)*

IOI

(CARTA DE LAMBERTO FULCHERII MILITE).

NOTUM fit omnibus tam prefentibus quam futuris, quod frater Segnoretus preceptor domus Hofpitalis in partibus Burgundie recepit Lambertum Fulcherii militem in donatum Hofpitalis, qui dedit in helemofinam domui Hofpitalis Sancti Pauli VII. feftariatas terre culte, contigue terre Sancti Antonii juxta caminum. Poftmodum vero contigit ipfum in extremis laborare & peciit quod deferretur ad dictam domum Sancti Pauli, & habitu recepto ecclefiafticam ibi reciperet fepulturam: quia vero idem miles multos habebat clamores, frater Columbus, qui preceptor erat Sancti Pauli, non fuit aufus ejus poftulacioni affentire; propter quod ipfe commotus ad ecclefiam fuam, unde parrochianus, fe fecit deferri & ibidem a fuo cappellano fuit tumulatus. Modico vero tempore poft elapfo, uxor ejus relicta & filii fuper terra predicta in helemofinam data moverunt queftionem domui Sancti Pauli, que eam tenebat & redemerat de c. folidis pro quibus a predicto milite fuerat pignori obligata, dicentes quod quia fupradictum militem Lambertum noluimus recipere, ipfius helemofina non debebat Hofpitali remanere; fet tandem ipfi & pars Hofpitalis in duos arbitros compromiferunt, f(cil). in Antelmum Meloret & Simonem de Chaftelo milites, & jurarunt fuper fancta Euvangelia eorum arbitrio ftare, & eciam fidejuffores dedit dicta mulier & filii ejus quod arbitrio dictorum arbitrorum ftarent. Qui arbitri ftatim fuum arbitrium promulgarunt taliter, quod dicte mulieri preceperunt ut Hofpitale folveret a fupradicta querela vel queftione, & Hofpitale eidem daret XL. fol.; dictum vero arbitrium pena X. librarum fuit vallatum, quam pars illa que non pareret arbitrio folveret obfervanti. Fidejuffores fuerunt ex parte fupradicte relicte & filiorum ejus: Fulco frater dicti militis defuncti, qui in hac caufa fuerat procurator, fuit fidejuffor Hofpitali pro C. fol. de pena,

Antelmus Emio pro c. sol. Hec pax facta fuit anno Domini M.° CC°. XX° V° *(1225)*; hujus rei testes sunt : Richardus de Chausen, Gaufridus Lobet, P. Rainers, Bernardus Airarz, Antelmus Artudj; de fratribus Hospitalis : frater Segnoretus, frater G. cappellanus, frater P. de Clei capellanus, frater Columbus preceptor Sancti Pauli.

102

Charte formant la couverture du Cartulaire (1).

In nomine Domini, amen. Noverint univ. & sing... quod, cum ven^lis & rel^sus vir dom. frater Guillelmotus de Borma, preceptor domus Hospitalis Sancti Pauli, ordinis Sancti Johannis Jherosolimitani, teneatur prov. viro Ponsono Luci, draperio Romanensi, in summa L^a floren. auri, salvo pluri, ex causa [emptionis] pannorum habitorum per ipsum d. preceptorem..; hinc est quod, anno Dom^ce Incarnac. M° CCCC° II° & die II^a mens. augusti *(2 août 1402)*, nobilis Petrus de Bosco, de Larisio, bajulus Montis Falconis & Larisii pro dicto d. preceptore,...ad.. requisitionem dicti d. preceptoris confessus fuit... se debere & solvere teneri eidem Ponsono Luci.., dictos L^a flor. auri boni & fini, justi & legalis sponderis Dalphinalis & valoris, & hoc ex causa responderie facte per ipsum P. dicto Pons. Luci... nomine dicti d... preceptoris... : quos quidem L^a flor. auri... promisit.... solvere... in proximo festo Nativitatis Domini.., supponens & submittens se... juridictioni.. curie domini nostri dalphini apud Sanctum Marcellinum in Viennesio... ac curie dom^i archiepiscopi Viennensis & Vienne apud Sanctum Donatum & suorum officialium..; renuncians..; de quibus... Acta & data fuerunt hec apud Sanctum Paulum predict., sub ulmo dicti Hospitalis prope fortalicium dicti loci,.. testibus presentibus... nobili Guillelmo Arnaudi de Chalmen, rel^so viro fratre Hugone Vincencii, curato Larisii, & me Francisco Eyvodi, de S° Paulo predicto, Vien. dyoc., clerico auct^te imp^li notario publ...

(1) Original parch. de 29 lig., avec trace de sceau sur lemnisque; au dos : *Contra Piero do Bouts de la som de L flor.* « Ay paya per la charcia III gros ».

CHARTVLARIVM

DOMUS

TEMPLI HIEROSOLYMITANI DE ROAIS

DIOECESIS VASIONENSIS

CHARTVLARIVM

DOMVS TEMPLI DE ROAIS

103

(Carta Berengarii episcopi Vasionensis). *(f° 33)*

OTUM fit omnibus hominibus quod ego Berengarius, Vafionenfis ecclefiæ epifcopus, pro redemptione animæ meæ, cum confilio canonicorum meorum & pro redemptione animarum fuarum, videlicet Roftagno abbatis de Saonis & Petri Johannis & Vilelmi de Vinzobrio, Pontii Gisberni facrifte, & cum affenfu aliorum canonicorum & clericorum, donamus & concedimus aliquid de jure noftre æcclefiæ, fcilicet condaminam quam Petrus Johannis tenebat, quæ eft in territorio de Volpillaco; & hanc condaminam crucibus determinavimus & in manu Arnaldi de Bedoz, militis militie Hierofolimitane, & fratribus ibidem Deo fervientibus, prefentibus & futuris, in perpetuum fine omni retinemento conceffimus & donavimus. Iterum notum fit quod Petrus Roftagni, filius Beatricis, fupradicte milicie dedit quandam partem terræ, & hoc fecis (= f-it) cum confilio domini fui epifcopi jam fupradicti, & cum confilio canonicorum fupradictorum & avunculi fui Aldeberti; quæ terra eft jufta fupradictam condaminam, &

hanc terram fimiliter crucibus determinavimus. Similiter notum fit quod Petrus Vilelmi, filius Dulciane, & Bertrandus frater ejus, filius Lucie, cum confilio ipfius Lucie & cum confilio fupradicti epifcopi dederunt unam peciam terræ, quæ aderet fupradicte condamine & terræ fupradicte milicie Jerofolimitane; & illam terram fimiliter crucibus determinavimus. Hoc donum quod fecit epifcopus jam fupradictus & canonici fui, & quod fecerunt Petrus Roftagni & Petrus Villelmi & Bertrandus frater ejus, fuit factum in prefentia Petri Alialdi & Raiabaldi Alialdi & Villelmi de Vafione & Ifmidonis de Eirolas & Villelmi Berengarii diaconi & Leodegarii & Petri Marini & Villelmi Marini & Pontii Beraldi, & multorum aliorum hominum de Vafione. Scripta fuit carta menfe martii, IIII kalendas martii, feria VI, anno ab Incarnato Domino M° C° XXX° VIII° *(26 févr. 1137)*.

104

Hec est carta Gotolendis (et aliorum).

In Dei omnipotentis nomine. Notum fit omnibus hæc fcire volentibus, quod ego Gotolendis femina & nos qui fumus ejus liberi, Raimundus de Podio, Petrus Arnulfi, Bertrandus Elifiarii, Vilelmus de Podio, Oalricus atque Roftagnus, & ego Rahembaldus de Vafione & ego Mirabla uxor ejus & filii noftri, Bertrandus Rahembaldi, Villelmus Pagani atque alii infantes noftri, & ego Raimundus Afta Nova & fratres mei, fcilicet Villelmus Olivarii, Petrus de Ventoirol, Ademarus atque Bertrandus Afta Nova, nos omnes bona fide atque bona voluntate, pro remiffione peccatorum noftrorum & pro falute animarum parentum noftrorum, donamus & offerimus in perpetuum pro alodio franc Domino Deo *(v°)* Jhefu Xpifto & beate Mariæ, & milicie Jherofolimitanæ Templi Salomonis & fratribus in eadem milicia degentibus, prefentibus & futuris, in manus de te Arnaldo de Bedotio, militis & bajuli predicte miliciæ, vide-

licet quandam partem alodii noſtri quod habemus & habere debemus *in terminio* de Roaiſſo, *ita* ſcil. quemadmodum nos ipſum alodium determinavimus & cum crucibus deſuper impoſitis ſignificavimus & monſtravimus tibi Arnaldo de Bedotio, preſentibus ejuſdem miliciæ fratribus, videl. Ugone de Betiano, Bernardo Rolando, Petro de Sancto Johanne atque Roſtagno de Montaniguis, de camino puplico uſque in terminio de Boiſſono, ſicut cruces ſuperpoſite ipſum alodium jam determinant & determinabunt undique. Totum quicquid infra hoc terminium ſupra memoratum habemus & per ullas voces habere debemus, totum Deo & ſupradictis Xpiſti militibus donamus & concedimus, ſine omni retenſione & abſque ulla inquietudine, ſcil. terras, aquas, boſchos & prata & paſcua & ingreſſus, egreſſus & reditus ad ſe & ad omnes eorum beſtias, in hoc videl. honore & in toto alio noſtro territorio, ut paſcant, eant & redeant & utantur omnibus ſine blandimento cuntorum hominum, cum Dei gratia & benedictione. Si vero in iſto territorio ſive terminio de Roaiſſo vel de Rovorio aliquis homo vel femina habet feudum de nobis & ipſum feudum vobis dare voluerit, donamus nos & concedimus Deo & vobis ipſum feudum pro alodio. Et ego Villelmus Arnaldi de Sancto Verano dono Deo & ſupradictis Xpiſti militibus quicquid habebam vel demandabam infra hoc territorium ſupraſcriptum. Et ego Petrus Alialdi & filii mei Raembaldus, Villelmus de Vaſione, Faraldus & Petrus donamus & concedimus Deo & jam dictis Xpiſti militibus ipſam noſtram condaminam pro alodio franc, quæ eſt ſubtus caminum ad quercum pediculoſam, quam ætiam tenebamus per feudum de ſupradictis dominis. Et ego Villelmus Alcherius de Podio ſimiliter dono Deo & ſupradictis Xpiſti militibus quicquid habebam in ipſa condamina; & ego Pontius Beraldi ſimiliter. Et ego Berengarius Vaſionenſis epiſcopus ſupra memoratus, cum conſilio & aſſenſu canonicorum meorum, videl. Pontii Gisberti ſacriſte, Petri Johannis, Villelmi de Vinzobrio & aliorum clericorum noſtræ æccle-

ſiæ, pro redemptione animarum noſtrarum donamus & concedimus, ſine omni retinemento, Deo & prefatis Xpiſti militibus decimam totius territorii ſupraſcripti, quod nos & alii donatores in preſenti eis donamus, & de toto *(f° 38)* alio honore quem ipſi adquirere poterunt in toto terminio de Roaiſſo & de Rovorio quod in dominio laborabunt, & de omnibus eorum beſtiis atque ſubſtantiis decimam eis & promicias condonamus; ſimiliter quoque donamus & concedimus ſupradictis Dei militibus ut ubicumque eis placuerit in predicto territorio de Roaiſſo æccleſiam conſtruant, quam liberaliter eis damus & concedimus cum cimitiis & oblationibus & omni eccleſiaſtico jure perpetuo poſſidenda. Facta donatione & traditione preſcripta anno Dominice Incarnationis M° C° XXX° VIII°, in menſe febroarii *(févr. 1137?)*; teſtes & videntes hujus donationis ſunt iſti: Petrus Ugo de Aviſano, Ugo de Bolbotono, Petrus Marini de Vaſione & Villelmus Marini & Pontius Beraldi predictus atque alii plures homines de Vaſione & de Sancto Verano.

105

Hec est carta de Mirabla.

Notum ſit omnibus hominibus quod ego Mirabla, bona fide & ſine dolo, cum conſilio & voluntate omnium filiorum meorum ac fratrum meorum, dedi unam petiam terre domui de Roaiſſo & fratribus ibi Deo ſervientibus & ſucceſſoribus eorum; propter quam terram fratres de Roais, ſcilicet Stephanus de Johannaz & Raimundus bajul, & alii fratres, ſcil. Ber. ſacerdos, G. Faber atque Rotbaldus, dederunt michi unum roicinum, pro quo ego Mirabla ſupradicta donavi atque laudavi eis hanc terram ſupradictam, & filii mei, ſcil. Gaufredus & Raibaldus, de quo fuit equus, & Ugo Leno minor; hoc ætiam laudaverunt fratres mei ſimiliter. Et hoc fuit factum cum conſilio Petri Marini; hujus rei teſtes ſunt Stephanus magiſter ſupradictus & G. Faber & Rotbaldus & Ber. ſacerdos &

Petrus Aianelz & Petrus Marini & Stephanus Sanćti Verani e Cordelers.

106

HEC EST CARTA DE R(AIMUNDO) ASTA NOVA.

NOTUM ſit omnibus hominibus preſentibus & futuris, quod ego Raimundus Aſta Nova dono Deo & beatæ Mariæ & domui de Roais & fratribus Templi, in preſentia magiſtri Stephani de Joannaz & aliorum fratrum, ſcil. Villelmi de Canolas, Guiraldi de Marcel, Guiraldi Fabri, Petri Auraudi, Pontii Chabarli, Imberti de Sauzi, Rotbaudi, Guiraldi de Avinione, illam terram quam habebam infra terminos de Roais (*add.* & la ſoa part que li avenc quant ac parti ab ſa ſeror & ab ſon neboſt, & ac en IIII. ſaumadas de farina & I. dimei bacho de caritat).

107

HEC EST CARTA DE P(ETRO) VANELLA.

NOTUM ſit omnibus hominibus tam preſentibus quam futuris, quoniam nos pariter, ego Petrus Vanella & Iſnardus frater meus, pro ſalute animarum noſtrarum & parentum noſtrorum, bona voluntate & devoto animo concedimus & ſine omni retenimento perpetuo laudamus quicquid juris habemus in eo quod milites Templi Salomonis in territorio acaptaverunt (*v°*) de Roais : ſicut coheredes noſtri conceſſerunt illis, ita & nos concedimus ; ſi autem aliquis de progenie noſtra hanc donationem irrumpere temptaverit, niſi ab incepto teſſaverit (= ce-t) divinam ultionem protinus ſentiat & ab omni noſtra hereditate alienus fiat, & factum noſtrum inconcuſſum ſemper remaneat. Hanc donationem & laudationem facimus in manu Petri de Roveria, magiſtri miliciæ Templi, in preſentia Bernardi epiſcopi Auraſicenſis & abbatis Sanćti R(uf)i Fulcherii, Petri de Ventoirolio, Pontius Leonardi, Bertrandus de

Gavaldano, miles Templi, Giraldus ſcriptor eorum, Petrus Alacris, frater eorum. Facta quarta iſta mense februarii, feria v, luna xvi *(11 févr. 1137)*, per manum Arnaldi Auraſicenſis ſacriſtæ, qui huic donationi interfuit in clauſtro Beatæ Mariæ.

108

(Carta Rostagni Milonis et aliorum).

Divinis nec non & humanis ſanctitum eſt legimus (= l-ibus) ut quiſquis rem ſuam in alterius tranſfundere poteſtate voluerit, litterarum inſcriptione hoc faciat, quatinus ſequentium ſucceſſio evidenter agnoſcat & futuris temporibus ratum illibatumque permaneat. His itaque inſtructus ego Roſtagnus Milonis cum filiis meis Petro Guillelmo, Roſtagno Milone, & ego Roſtagnus de Clauſtro & ego Petrus Vannella & ego Iſnardus frater eorum, nos omnes bona fide atque bona voluntate, pro peccatorum noſtrorum remiſſione & animarum noſtrarum (= n-ror-) parentum ſalute, donamus & offerimus in perpetuum totum & ex integro quicquid in territorio de Roais habemus vel habere debemus, ſine omni retinemento Deo & Domino noſtro Jheſu Xpiſto & beatæ Mariæ, & milicie Templi Salomonis & fratribus in eadem milicia Deo ſervientibus, preſentibus & futuris, in manu Arnaldi de Bedoz, jam dictæ miliciæ fratris & miniſtri, ſine ulla noſtra ſucceſſorumque noſtrorum inquietatione & moleſtia, ad habendum & poſſidendum ſuamque voluntatem inde perpetim faciendum, ſine blandimento cunctorum viventium hominum. Hujus donationis & conlaudationis teſtes videntes & audientes ſunt : Petrus Rabinelli, Raimundus, Roſtagnus Betonis, Petrus Burlarandi, Petrus Ylaris de Clauſtro. Facta carta iſta in menſe novembrio, feria III, luna II, anno ab Incarnato Salvatore XXX° C° VIII° poſt milleſimum *(8 nov. 1138)*.

109

(CARTA ROSTAGNI DE CLAUSTRO ET ALIORUM).

IN nomine Domini noſtri Jheſu Xpiſti. Notum ſit omnibus hominibus tam preſentibus quam futuris, quod ego Roſtagnus de Clauſtro & filii mei, & ego Petrus Vanela & filii *(f° 39)* mei, & ego Iſnardus de Clauſtro & filii mei, ſine fraude & dolo & abſque omni retinemento vendimus & laudamus in perpetuum, cum laudamento & aſſenſu Raimundi Aſtenove & uxoris ſuæ Galiene & filiorum ſuorum, & ſororis ſuæ Mirabilis nomine & filiorum ſuorum & Guillelmi Petri generis ſui, quorum feodi erat, omne videl. feodum quod habemus vel habere debemus a Raſtello uſque ad Vaſionem & uſque ad terminos de Boiſon, pro C. L. ſol. novorum Merg(orienſium), tibi videl. Bernardo Rolandi & fratribus miliciæ Templi; & ſi plus valet, totum donamus & concedimus Deo & miliciæ Templi pro amore Dei. Et ſicut iſti Roſtagnus de Clauſtro & ceteri, videl. participes ſui, habebant & tenebant in feodo, ita prediƈti domini, Raim' Aſta Nova ſcil. & ſoror ſua, donant & concedunt in alodio Deo & prediƈtis fratribus miliciæ Templi; & ideo Bernardus Rollan & fratres Templi donaverunt prediƈto Raim' & ſorori ſue Mirabili XL. ſol. novorum Merg', atque ipſi juraverunt hoc ſalvare & defendere rationabiliter contra omnes homines. Hujus rei teſtes ſunt : Guillelmus de Canoes, Bertrandus Laidet, Guiraudus de Marceil, Guiraudus Faber, Pontius Chanberlins, Petrus Maltenz : iſti ſunt Templi; Bertrandus de Coſt, Guillelmus Berenger presbiter, Aimardus Aſta Nova & Ugo Aimardi filius ejus, Guillelmus del Poi, Olricus frater ejus, Guillelmus Guiraudi, Petrus Arnoldi, Petrus Leotoardi, Roſtagnus de Branto, Olricus del Raſtel, Ugo Turcs, Guillelmus Vaca, Pontius Beraudi, Pontius Sarmeigna, Petrus Vetus, Petrus Johannis, Martinus Aimerici, Airaudus Gaſtaudi, Raimundus del Creſt. Aƈtum eſt hoc anno ab Incarnato Domino M° C° L° V° *(1155)*.

110

(Carta Raimundi et Hugonis Atonis).

In nomine fancte & individue Trinitatis. Prefentium ac fequentium comperiat virorum noticia, quoniam ego Raimundus Atonis & frater meus Ugo Atonis, ut Deus & Dominus nofter Jhefus Xpiftus iniquitatibus noftris veniam largiatur & regni cœleftis animas noftras & parentum noftrorum confortes efficere dignetur, quicquid in decimis æcclefiæ Beatæ Mariæ de Roais & in toto ejufdem domus territorio contrapellabamus, quoquomodo vel quacumque ratione nos in illis decimis aliquid habere fperabamus, totum & ex integro nunc & in perpetuum Deo & fratribus Templi Jerofolimitani & domui de Roais dimittimus & omnino relinquimus; ut autem hæc noftra dimiffio ftabilis & quieta aput memoratos fratres femper remaneat, xxx. fol. probatæ Melgorienfis *(v°)* veteris monete a memorato magiftro Ugone de Bolbotone caritatis gratia accipimus, in cujus manu voluntarie fupradictam decimam relinquimus. Preterea pro ipfa ifta convenientia quicquid ab hac hora in antea in toto jam dicto territorio fratres de Templo tam prefentes quam fequentes adquirere potuerint, totum illud laudando relinquimus & in pace dimittimus quoniam nichil ab eis ultra requiremus. Facta guirpitione five dimiffione hujus decimariæ anno ab Incarnato Domino M°C°XL°VIII°, prefente & conlaudante Berengario Vafionenfi epifcopo, Raimundo de Podio, Guillelmo Raimundo de Sableto, Bocherio de Seccureto, Arnaldo de Albuzone, Amalrico de Sancto Verano, Laugerio Grallia, Petro Marino, Petro capellano de Roais & Raimbaldo, qui ejufdem domus curam habebat de Roais. Scripta carta ifta in domo de Richarencis, menfe augufto, feria IIII^ta^ *(4-25 août 1148)*, in prefentia Arnaldi facrifte Auraficenfis æcclefiæ.

111

In nom. *(ut ch. 110)*... ego Autranz, ut D... in. meis v... cel. a-am meam c-tem... contrapellabam, q... r. ego in ...ſ-bam, t. ex i... d-to e. o. r-quo; ut a. h. mea... d...rem., XII. fol. probate Merg' vet. mon... a-pio,.. r-quo... p. iſta ipſa c...ora...relinquendo (= r-uo)... d-to... requiram. Facta girpicione f. dim. h. decimarie anno ab Inc. Salvatore M° C° L° *(1150)*, aput Cairanam, in preſentia Pontii de Filinis, Raimundi Boni Par, Johannis Unberti, Pontii Clementis, Roſtagni Bellerirus.

112

(Carta Raimundi et Hugonis Rogerii).

In nomine Domini. Notum ſit omnibus quod ego Raimundus Rogerii & frater meus Ugo Rogerii, pro remiſſione peccatorum noſtrorum, donamus & offerimus & tradimus inperpetuum pro alodio franc Domino Deo & miliciæ Jeroſolimitanæ Templi Salomonis & fratribus ibidem Deo ſervientibus, tam preſentibus quam futuris, quandam partem terre noſtræ, ſcil. condaminam quam habemus in territorio de Vacioneguas; & illam determinavimus ex uno latere crucibus & ex alia parte determinata eſt *(f° 36)* levatura que ab antiquo facta eſt, & ex uno fronte terminatur ſepulturis mortuorum & ex alio fronte jungitur cum condamina alia quam Petrus Alialdi de Vaſione & infantes ejus & alii participes Deo & miliciæ jam dicte dederunt. Prefatam ergo condaminam, ut jam ſuperius eſt dictum, Deo & miliciæ Xpiſti donamus in manu Arnaldi de Bedoz, fratris & miniſtri jam dicte miliciæ, ut ab hodierno die & tempore in antea milites Templi ipſam habeant & jure perpetuo poſſideant, & quicquid inde facere voluerint in Dei nomine liberam habeant facultatem. Hoc totum factum fuit in preſentia domni Berengarii Vaſionenſis epiſcopi &

Willelmi de Vinzobrio, canonici Vasionensis æcclesiæ, & Raimbaldi de Vasione & Raimundi Asta Nova & Almeradi de Podio & Petri Marini, & multorum aliorum qui ibi aderant. Scripta fuit hæc carta anno Dominico M° C° XXX° VIII°, III. idus octobris, feria VI *(13 oct. 1139?)*.

113

Notum sit omnibus hominibus hæc scire volentibus quod ego Rotgerius, cum consilio et voluntate uxoris mee ac filiorum meorum, vendidi unam petiam terre domui de Roais & militibus Templi Salomonis ibi Deo servientibus, jure perpetue venditionis; pro qua scil. terra ego Rotgerius jam dictus habui ex supradictis militibus Templi XX. & III. sol. Merg(oriensis) veteris monete, quos dedit michi Stephanus de Johannaz qui tunc commendator erat domui de Roais & bajul: & si plus valet, hoc totum dono & concedo pro precio jam dicto. Terra autem hæc supradicta est in territorio quod vocatur a Caut Abric, juxta viam Sancti Verani. Hoc autem factum est in presentia Stephani de Johannaz, qui tunc commendator erat, & Raimundi de Laval & Rotbaudi et Guiraudi Fabri & Pontii Chabardini: isti sunt fratres Templi; & sacriste Vasionensis æcclesiæ & Guillelmi Lanberti.

114

Notum sit omnibus hominibus quod ego Raimundus Rotger, cum consilio & voluntate uxoris meæ et filiorum meorum, vendidi unam peciam terre domui de Roais & militibus Templi Salomonis ibi Deo servientibus, jure perpetue venditionis: pro hac autem terra habui ex eis unum equum pro precio; hæc terra est in territorio de Vazonigues. Hoc fuit factum in presentia Stephani de Johannaz, qui tunc erat commendator & bajul domui de Roais, & Gaufredi & Guiraudi Fabri & Johanni de Cost: isti erant fratres;

& Petri Maletincti capellani & Petri Bermundi & Petri Bovarii & Gaufredi & Petri de Podio. Set ſciendum eſt quod Guillelmus Rotgerius donavit atque laudavit totum quod habebat Deo & beatæ Mariæ & militibus Templi, in preſentia Pontii Chabardini & Guillelmi Pontii & Michaelis (vo) atque Raimundi Aſta Nova. Hanc terram terminaverunt Raimundus Aſta Nova, Bertrandus filius ſuus, Amatfredus Sancti Verani, Raimundus Sancti Verani & Guillelmus Arnaldi & Guillelmus Udulardi; teſtes ſunt Stephanus de Joannaz, Guiraudus Faber, Gaufredus bajulus atque Petrus Maletinctus capellanus.

115

(Carta alia Berengarii episcopi Vasionensis).

In Dei nomine regis æterni. Preſentium hominum atque futurorum ſucceſſio evidenter ſciat & agnoſcat ut & ego Vaſionenſis epiſcopus nomine Berengarius, filius Raimundæ feminæ, conſilio & aſſenſu canonicorum noſtrorum, videl. de Bertranno de Coſt ſacriſta et de abbate Sancti Quinidi, Petro Gavaldano atque Petro de Coſt & Petro Richerio & Petro Dóó & W. de Vinzobrio, Elſiardo de Valriaco, Bertrando de Chââroſſa & W. Berengari ac W. Baldrico, Domino Deo & ſanctæ Mariæ genitrici ejus, et milicie Templi Jeroſolimitani & fratribus ibique Deo & ubique degentibus, non tam preſentibus quam futuris, & domui de Roais quæ in noſtro epiſcopatu gratia Dei eſt & hedificatur, dono illam noſtram inſulam que eſt ante villam de Sancto Verano & ſatis prope domum de Roais, que ſic terminatur: aqua clauditur a meridie, ab occidente crucibus impoſitis demonſtratur & partitur cum feualibus meis de Sancto Verano ex aqua de Oveza uſque caminum ad viam (= unam) arborem que vocatur elzes, & ex inde ab aquilone & orientali parte ſicut alcior ripa terminis circuit in girum donec in eandem aquam Ovezam. Quicquid infra hos terminos habebamus aut quiſcumque vel

quec-e propter nos, totum ab itegro abſque retinemento eidem miliciæ & militibus Crſti damus bona voluntate & ſine fraude & ſine dolo, ut habea(n)t & poſſideant, nunc & inperpetuum ſuam voluntatem faciant; ſeu etiam molendina aut paratores ad telas aut calcatores chanebatearum aut orta aut prata, adaquatus, exitus & reditus, captiones ſclaſarum ubique ſeu etiam plantationes arborum, augmentationes ripatus illius aquæ: ſic dico ex illa parte qua donum ſit (=ſit) iſtud. Et hoc ſupradictum donum ego epiſcopus Befrengarius ſupraſcriptus feci in manibus de Gaufredo (de) Sancto Saturnino fratre & miniſtro de domo de Roais, & fratre Roſtagno & fratre Ugone de Màrca & fratre Roſtagno capellano Richarenſis & fratre Imberto Saudétis & fratre Rotbaudo, & his & aliis futuris & preſentibus miliciæ Xpiſti fratribus, & hoc idem cum canonicis meis laudo & teſtifico & ſemper cum Dei adjutorio teſtificabimus; & ſi quis hoc eis inquietare vel irrumpere aut commoveri aliquo ingenio voluerit, ut & ego ab omnibus hominibus defenſos (=d-or) & protector ſim de his & aliis donec adquieſcatur & nos & poſteri noſtri. Hujus rei & hujus donationis teſtes & videntes ſunt iſti: ego met epiſcopus B. ſupraſcriptus & canonici ſupra nominati & fratres milicie ſupraſcripti, deinde vero Elmeratus de Podio, Ugo Rotgerius, Raimundus Rotgerii, W. de Sancto Romano, Guigo de Albuzon, Buchers de Segurit', Roſtanz de Creſt, *(fº 35)* Peiri de Creſt, W. Roſtagni d'Antricalz, W. de Vaiſon, Gaufrez de Mornaz, Gaufredus filius de Mirabla, Petrus Marini & tres filii ejus: Raimundus, W., Petrus; Petrus Alauz de Vaiſon, Pontius Borrellus preſbiter, Laugerius de Boiſſon, Bertrandus de Sancto Germano, W. Maiols de Sancto Verano, Amalricus de Sº Verano, Raimundus Farauz, Roſtagnus de Carpentraz, Petrus Gauterius de Carpentraz, Pontius Berengarii, Petrus Burlaranz, Johannes Bubulcus de Segurit. Propter hoc ego B. Vaſionenſis epiſcopus de fratribus Templi habui, ſcil. de Gaufredo & Roſtagno, Ç. ſol. de veteribus Melgo-

rietis & integris, & pro aliis C. sol. unam mulam & unum rocinum; hoc cum consilio Elmeratis de Podio & Ugonis Rotgerii ego et fratres milicie fecimus, & ipsi laudaverunt & securitatem fratribus promiserunt. Scripta fuit hec carta anno M° C. XL° I°, IIII nonas junii, feria III *(10? juin 1141)*.

116

(CARTA PETRI AILAUZ ET FILIORUM EJUS).

In nomine Domini; ego Petrus Ailauz, homo peccator & miles de civitate Vasionensis, & nos filii ejus Raimbaudus & W9 & Faraldus & Petrus, bona fide & absque fraude, pro indulgentia peccatorum nostrorum, Domino Jhesu Xpisto & genitrici ejus sanctæ Mariæ, & militibus Xpisti & domui de Roais donamus inperpetuum & tradimus illam terram quam habebam juxta terram nostri episcopi, quam & ipsi fratres Templi ab episcopo B(erengario) & canonicis suis adquisierunt: hoc est insula & terra in qua fratres Templi edificaverunt molinum, cui venit aqua per hanc nostram terram quam donamus. Hoc donum nos suprascripti datores fecimus in manibus Gaufredi militis Xpisti & fratris Rostagni & auditu Imberti de Sauzeto & Petri capellano de Roais; hoc donum ego Bertrandus Artiliars & nos filii sui Ugo atque Bertrandus, quorum Petrus Ailauz & filii sui habebant videl. ad feudum, Deo & milicie Templi nunc & semper laudamus. Hanc supradictam donationem fecit Petrus Ailauz et filii sui, mense februario, in auditu & testimonio Ugoleni, Petri Marini, W[i] Marini, Raimundi Marini, Petri Bertrandi, W[i] Gastaut, Bezanzoni, W[i] filii Petri Pontii, W. Rainois, Pontii Beraldi.

117

(CARTA PETRI ARNULFI DE PODIO CABAZ).

Et presentibus & futuris notum sit, quod ego Petrus Arnulfi dono & concedo Deo & beatæ Mariæ & mi-

litibus Templi Jerosolimitani, tam presentibus quam successoribus eorum, in manu Petri magistri de la Roeria, quicquid habeo vel habere me credo in Podio Cabaz & quicquid habebam vel possidebam, scil. fossatum & clausuram usque ad terminos qui positi sunt juxta molendinos quos habent in territorio Vasionensis æcclesiæ, ut termina(tum) & etiam juratum fuit a Bertrando de Cost, sacrista ipsius æcclesiæ, & a Petro Marini & Pontio Beraldi, Vasionensium, & ab Umberto de Sauzet & a Rotbaudo *(v°)*, fratribus militum Templi, dimitto eam & omnino pretermitto quicquid querebam in terra quam habent supradicti milites Templi a roure Sauner; & in fide mea promitto quod hæc omnia suprascripta numquam amplius queram, immo si aliquis eos inquietare voluerit omnino pro posse meo defendam. Per hanc vero donationem profiteor me accepisse a supradictis militibus Templi XL. & v° sol. Valentiniensis monete. Facta est hæc donatio & hæc guirpitio in domo de Roais, anno ab Incarnatione Domini M° C° L° VII°, mense julio *(juil. 1157)*, in presentia B(erengarii) Vasionensis episcopi; ego F. Co Carpentoratensis testificor me audisse & vidisse, & taliter subscribe(n)do testimonium perhibeo; ego Bertrannus sacrista vidi & audivi; ego Petrus Maletinctus vidi & testimonium perhibui; Ugo de Barcillona, Pontius Dalon, fratres ipsius Templi; Stephanus de Johannas, Guiraudus Faber, Pontius Chabarlli, Guiraudus de Marcell, Gaufredus Anglicus, Raimundus Asta Nova, Oalricus de S' Roman, W. Petri de Brantul, Bertrandus Lagetz.

118

(Carta ejusdem et W[i] de Podio et Adalrici).

Et sequæntibus & presentibus notum sit quod ego Petrus Arnulfus & ego Willelmus de Podio & ego Adalricus, de quærimonia quam habebamus cum B(erengario) Vasionensi episcopo, de molendinis militum Templi qui moran-

tur aput Roais, facta firmantia in manu Villelmi de Sancto Roman subposuimus nos juditio, & ad ultimum mandato Fulcherii Carp(entorati) & Petri Villelmi, prepositi Sanctæ Mariæ Carp(entoratensis), & etiam testimonio ipsius Fulcherii, qui altera vice territorium illud terminare vidit; qui ex utraque parte auditis rationibus & etiam utrique productis testibus multis modis auditis & inquisitis, testes episcopi jurare fecerunt : Bertrandus de Cost, sacrista Vasionensis æcclesiæ, scil. & Imbertum de Sauzet, fratrum Templi, & Rotbaudi, fratrum similiter Templi, & Pontii Beraudi de Vaiso, qui testificati sunt se vidisse & audivisse quod Petrus Richerii presbiter & Petri Marini & Amalricus de Sancto Verano & Willelmus Maiol & Petrus Ugo de S° Verano & Faraudus & Willelmus Arnaldi de S° Verano, qui habent illud territorium ad feudum de nobis & Bertrando de Sancto Germano, & plures alii antiqui omnes terminaverunt territorium episcopi & alte ville, & testificati sunt antiquam viam verti usque territorii terminum esse; in qua determinatione Fulcherii & Petri Villelmi, Sanctæ Mariæ prepositus, cognoverunt totum molendinum esse in territorio episcopi & aliquantulum clausure in nostro, quod & ipsi propriis manibus suis quibusdam lapidibus in terra fixis in presentia multorum terminaverunt *(f° 40)* illud, & quod nobis evenit nos e(t) feudales nostri donamus Deo & militibus Templi tam presentibus quam futuris ut exinde libere & quiete habeant & possideant. Facta est hec cognitio & divisio & donatio anno ab Incarnatione Domini M° C° L° III, mense martii, feria IIII *(4-25 mars 1153)*, in presentia Berengarii Vasionensis episcopi, Willelmi de Blacos; & in presentia B. Rolandi & Stephani de Johannaz & Petro Airaudi & Pontii Chabarlini & Guiraldi de Marcel & Willelmi Rostagni d'Antricalz & Willelmi Arnolfi de Mirabel & Raimundi Asta Nova & Gaufredi de Mornaz & Willelmi de Malaucena. Rostagnus presbiter.

119

(Carta Pontii Borrelli de terra in riberia).

Ego Pontius Borrelli dono & laudo ad domum Templi de meas dricturas quam ego habebam in terra quam acaptavit domus de Roais de episcopo & de canonicis in riberia ubi sunt molendini. Istud donum atque laudationem feci ego Pontius Borrellus jam dictus coram episcopo; testes sunt sacristanus atque Rostagnus de Podio & Folcherius & Ugolenus & Guillelmus Petri, Gaufredus. Laugerius de Boison donavit atque laudavit illam dicturam quam ille habebat in terram supradictam Deo & domui de Roais & fratribus milicie Templi tam presentibus quam futuris.

120

(Carta Petri Marofii de domo a Boison).

Sciendum sit quod hæc est carta commemorationis de Petro Marosio, quod ipse dedit Deo & domui Templi Salomonis & fratribus ibi Deo servientibus t. present. q. fut. jure perpetue donationis, scil. domum quam ipse habebat a Boison & terram del Coin & medietatem de hoc quod ille habebat in Palude & vineam de la Cerba & aliam que est in Podio Auro & suam partem de Podio Gofre & terram de Cumbas Tesaurenchas, quam tenebat Benedictus, & suam partem de territorio quod est in Costis sicuti aqua discurrit erga nos, scil. quartam partem, e la faisa del verne. Hoc totum donavit Deo & beatæ Mariæ & domui de Roais, pro redemptione anime sue, in manu Raimbaldi qui erat tunc magister domui de Roais; testes sunt Petrus capellanus ipsius loci & frater Raimundus de Laval, frater milicie, & frater suus Drogo qui hoc laudavit, Bertrandus de Podio Guigone, Ademarus de Boison, Bertrandus Juvenis, Imbertus filius Michaelis, Pontius Martinus clericus, Petrus Johannes.

121

(Carta Conredeire et filii ejus Guillelmi).

Notum ſit omnibus hominibus quod ego Conredeira & filius meus Guillelmus donamus, laudamus jure perpetue donationis Deo & beatæ Mariæ & fratribus Templi Salomonis & domui de Roais, ſcil. hoc quod habebamus in vineam & in terram del coin de Boiſon, & in terram *(v°)* de Combas Teſaurenchas, quod Marroſius dedit Deo & milicie Templi Salomonis : ſet ſciendum ſit quod propter hanc donationem & laudationem habui ego Guillelmus ex fratribus Templi xx^ti ſol., inſuper quod neceſſarium fuit miniſtraverunt michi uſque ad ſepulcrum Domini. Hoc fuit factum a Boiſon, in die feſtivitatis ſancti Jacobi, in manu Stephani de Johannaz; teſtes ſunt Guiraldus Faber, Gaufredus, Petrus Boers, Guillelmus Rufus, Ugo de Truinaz, Guiraldus de Avinione, Petrus de Podio, Guillelmus de Vinzobriz, Petrus Johannes de Boiſon, Imbertus de Boiſon, Ademarus Juvenis, Petrus Rainaudi, Roſtagnus de Vaiſc, Pontius de Peiteus, Petrus Imberti, Roſtagnus de Charella, Gilius, Petrus Male Tictus capellanus.

122

Hec est carta de Guillelma, P(onti)o G(ontardo).

Notum ſit omnibus hominibus quod ego Guillelma & filii mei, ſcil. Pontius Gontardus e Pil Eſtorz, donamus Deo & beatæ Mariæ & militibus Xpiſti Templi Salomonis, pro redemptione animarum noſtrarum & parentum noſtrorum, partem noſtram de terra de Mazaz quam habebamus communiter cum Armando de Bordelz, & donum quod fecerat Maroſius pro redemptione animæ ſuæ Deo & milicie Templi de hoc quod ipſe habebat a nobis in feudum, hoc donamus totum atque laudamus Deo & milicie Templi perpetue jure donationis atque laudationis, & partem

noſtram de paſcuis de Boiſon; & propter hoc habuimus de fratribus mil(i)cie Templi unum optimum equum pro caritate. Iſtud donum fuit factum in domo noſtra ad Aviſan in caſtello, in manu Stephani de Johannaz, frater milicie; teſtes ſunt Dalmatius de Doſchais, avunculus eorum, Petrus Male Tinctus, Guiraudus d'Aviſan, Bertrandus de Carrella, Roſtagnus frater ejus, Aldegarius de Cantamerlis, Guillelmus de Licas.

123

HEC EST CARTA DE UGO BATZ.

BREVE de dono quod fecit Ugo Bazenz & uxor ſua, pro redemptione animarum ſuarum & parentum ſuorum, Deo & milicie Templi de paſcuis de Mala Garda in ſua parte; & propter iſtud donum habuerunt de fratribus Templi pro caritate unam ſaumatam farine & unam tiliam baconis. Hoc donum fecit Ugo Baz & uxor ſua feria v in Cena Domini, in domo de Roais; hoc vidit Amalricus, Petrus d'Aviſan, Guiraudus Faber, Gaufredus, Petrus de Iſpania, Stephanus de Johannaz, quem oſculavit in ore ſuo ut firma pax fieret. *(f° 37)*

124

HEC EST CARTA DE BOCHER (DE SEGURETO).

NOTUM ſit omnibus hominibus tam preſentibus quam futuris, quod ego Bocherius de Segurit dono Deo & beatæ Mariæ et militibus Templi duas vineas in territorio de Dolona, alteram quam permutavi a Raimundo de Albanna & alteram de Petro Willelmi Gralla & de Laugerio Gralla, quæ habent conſortes ab occidente via que vadit ad Ovezam, ſcil. ad gadum de la Lanza, ab oriente cum vinea militibus Templi, a meridie ſimiliter cum vinea militibus Templi: accipiendo ab eis cauſa remunerationis unum equm. Hanc vero donationem ſupradictarum vinea-

rum laudo ego Raimundus de Albanna militibus Templi, & ego Anna uxor ejus similiter laudo, & ego Petrus Villelmi similiter laudo, & ego Laugerius similiter laudo. Et ut hec donatio firma & stabilis maneat, ego Bocherius quicquid habeo a militibus Templi laudo eis & permitto tali pacto quod, si aliquis vel aliqua de supradictis vineis aliquid abstulerit, pleno jure habeant et possideant donec omnia quæcumque eis ablata fuerint pro voluntate eorum restituantur; hanc donationem ego uxor Bocherii laudo & confirmo, & ego Bertrannus & ego Petrus & ego Emes, filii eorum, omnes laudamus. Facta est hec donatio anno ab Incarnatione Domini M°C°L°VII°, feria II *(1157)*, aput Seguretum in domo mea, in manu Stephani magistri de Roais; testes vero hujus donationis sunt hii : ego Petrus, Guiraudus Faber, Petrus Airolz, Willelmus Martini, Raimundus Ronno, Petrus Stefani, Pontius Martini, Costantinus, Pontius Jarbel, Guinanus, Petrus Raols.

125

HEC EST CARTA DE P(ETR)O DE CHAMARET.

NOTUM sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego Petrus de Camaret & uxor mea donamus Deo & beatæ Mariæ & fratribus Templi Salomonis ac domui de Roais & fratribus ibi Deo servientibus tam presentibus quam futuris, pro redemptione animarum nostrarum, jure perpetue donationis III. vineas quas habebamus in clausum de Dolona; set propter hanc donationem habuimus de militibus Templi unum equum & XXX. sol. Melgoriensis monete. Set adhuc sciendum sit quod in istis vineis habebat Vienna d'Albuzun & Elisiardus filius ejus medietatem cartonis, quam dederunt Deo & militibus Templi pro redemptione animarum suarum ; hanc donationem fecerunt in manu Stephani de Johannaz, qui magister erat domu(s) de Roais, & hoc fuit factum a Sigurit in domo Bocherii, in illo anno in quo Elisiardus d'Albuzun tenuit captum

Isnardum d'Avulon; testes sunt Alfantus filius ejus, Bertrandus Lagetz, Bocherius & uxor sua. De dono autem supradicto quod fecerunt Petrus de Chamarit & uxor ejus sunt testes Raimundus Riperti, Guillelmus frater ejus, *(v°)* Raimundus d'Albaran, cognatus ejus, qui hoc laudavit, Arnaldus d'Albuzun, Rodulfus de Serina; hoc donum fuit factum in ecclesia domus de Roais, in manu Stefani de Johannaz, qui erat magister domus de Roais; testes sunt Guiraudus Faber, Gaufredus, Guiraudus de Marcel, Berengarius de Vila Nova, Petrus capellanus Maltins, Petrus Clericus, Petrus de Ispania, Bernardus Guillelmus de Segurit, Bertrandus frater Petri de Camaret. Hoc fuit factum anno Dominice Incarnationis M°C°L°V°, feria IIII *(1155)*.

126

HEC EST CARTA W(ILLELMI) DE SEGURET.

NOTUM sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, quod ego Guillelmus de Segureto dono Deo & beatæ Mariæ & militibus Templi Salomonis & domui de Roais & fratribus ibi Deo servientibus, tam presentibus quam futuris, pro redemptione animæ meæ, medietatem illius honoris quam pater meus tenebat ex ipsis militibus Templi : alia medietas remansit sorori mee. Hec autem donatio fuit facta in manu Stephani de Johannas, qui tunc magister erat domui de Roais; testes sunt Petrus Maletinctus capellanus, Guiraudus Faber, Gaufredus Anglicus, Petrus Bermundi, Petrus de Podio, Michael de Boison, Stephanus Silvius, Bocherius, Stephanus Lepus.

127

HEC EST CARTA DE ACAPTO QUOD DOMUS DE ROAIS FECIT DE P. CLERGE.

NOTUM sit omnibus hominibus quod domus de Roais & milites Templi amparaverunt in vilanatgue de

duobus vineis de Guillelmo Roſtangni xiiii. ſol. Melgorienſis monete. Teſtes : Laugerius Gralla, Raimundus de Albanna, Petrus Vetus, Bertrandus Rainers, Petrus Radulfi, Guiraldus Faber, qui nummos pagavit juſſu Stephani de Johannaz, aput Seguretum, Guillelmo Roſtagni.

128

HEC (EST) CARTA DE BERTRAN TEXORI.

BREVE de compra quod fecit domus de Roais & fratres ibi ſervientes Deo de Bertrando Texori, de una vinea in qua dederunt fratres Templi III. ſol. Melgor. Hoc fuit factum in manu Stephani de Johannaz; teſtes ſunt Guiraldus Faber, Johannes Guillafris, qui hoc laudavit, Petrus Maltint capellanus, Sainfredus, Petrus Bermundi.

129

HEC EST CARTA R(OSTAGNI) DE PODIO, P. ARNOLZ.

LEGIBUS & conſtitutionibus precipitur ut quicumque rem ſuam vel aliquid jus ſuum ad aliquem transferre voluerit, ne quod factum eſt oblivioni tradatur po(ſ)teris per ſcripturam memorie mandetur. Quapropter hac preſenti teſte ſcriptura & preſentibus & ſequentibus notum ſit, quod ego P. Arnulfi & ego Roſtagnus del Poio donamus Deo & beate Marie, & vobis militibus Templi Jeroſolimitani morantibus Roàis, quicquid & quicquid nos *(f° 34)* habere credimus in terram illam que eſt juſta molendinum veſtrum, que vocatur Cros, totam ſicut determinata eſt & ſicut ripa pendet ab oriente & occidente, a ſeptemtrione & meridie uſque ad ripam bedalis molendini : tali pacto ut exinde eam plenarie tam preſentes quam futuri habeatis & quiquid volueritis ibi faciatis, & etiam viam que junxit bedalem quandocumque volueritis ſupra ripam ipſius terre, vobis in preſentia dom' Berengarii Vaſionenſis epiſcopi & altera vice Fulquerii Carpentoratenſis & Stephani de Joan-

naz & Petri capellani terminavimus, faciatis & aliam deſtruatis; laudamus etiam vobis viam per quam pergitis a molendino ad domum veſtram imperpetuum, ut ſupradictus epiſcopus determinaverit : accipiendo a vobis per hanc ſupra ſcriptam donationem cauſa remunerationis CC. ſol. Valantinienſis monete. Facta eſt hec donatio anno ab Incarnatione Domini M°C.LX°IIIJ°, regnante imperatore Romano Frederico, comite Raimundo Sancti Egidii. Et ut hec donatio firma & illibata maneat, in preſentia Berengarii ſupra ſcripti epiſcopi, ſuper ſancta Evangelia juravimus ut eam ſe(m)per teneamus & omnibus modis vos manu teneamus & ab omnibus pro poſſe noſtro eam defendamus, & epiſcopum fide juſſorem donamus. Teſtes hujus donationi(s) ſunt Folcherius de Carpentras, Stephanus de Joannaz, Ugo Raimbaut, Auſtorgus, Gaufredus claviger, Peire Bremunt, Petrus del Poi, Peire Maletigtus, Iſnardus diaconus, Ugo de Sancto Andreo, Laugerius de Seguret, Vilelmus de Condorces.

130

(Carta de dono Vilelmi Lamberti).

Notum ſit omnibus hominibus & ſequentibus & preſentibus, quod ego Vilelmus Lambertus dono me ipſum Deo & beate Marie & militibus Templi Jeroſolimitani, in manu Stephani de Joannaz, magiſtro domus de Roais, & promito obedientiam & ſtabilitatem ſecundum regulam & conſuetudinem ſupra dictorum fratrum; *(v°)* dono etiam aliquantulum onoris mei quem habeo juxta condaminam de Volpilio, quam Berengarius Vaſionenſis epiſcopus dedit ſupra dictis militibus, ex alia parte juxta terram canonicorum Vaſionenſium, ... decim.... Petrus Velz mandato ſupra dict. canonicorum .... Villelmi de Dolonna & Villelmi Berengarii : tali pacto ut exinde pleno jure habeant & poſſideant. Anc donationem laudo ego Vizianus, & ego Raimundus Lanberti ſimiliter laudo; ego vero Berenga-

rius Vafionenfis epifcopus anc fupra dict. donationem, confilio canonicorum plurimorum noftrorum, laudo & confirmo, accipiendo a fratribus fupradictis Templi xxx. fol· Melgorienfis monete, falva decimatione canonicorum. Teftes funt Raimundus Villicus, Giraut Fabre, Peire Cabarlis, Ponz de la Mota, Petrus capellanus; & eft fupradictus Bertrandus de Coft, Petrus de Vers, Joannes de Coft.

131

Hec est carta Odorio de Rastello.

Notum fit omnibus hominibus quod ego Odalricus dono Deo & beate Marie & vobis militibus Templi Jerofolimitani morantibus Roais & omnibus aliis t. prefent. q. fut. tres pecias de terra quas habebam in territorio de Albuzone, juxta paffum ubi antiquitus fuit pons, quarum una habet confortem ab oriente vineam del Faraus, aliam vero habet confortem ab occidente terram Vilelmi Martini de Segureto & altera eft jufta caminum : quicquid ibi habeo five tafcham five aliud, in vobis abfque aliquo retenemento concedo ut exinde pleno jure habeatis & poffideatis, accipiendo a vobis duos equos caufa remunerationis. Facta eft hec donatio anno ab Incarnatione Domini M°C.LX°III°, regnante Frederico rege, comite R. Sancti Egidii; hujus donationis teftes funt Bocherius de Seguret, Arnaldus de Albucone, P. Villelmus Guifa & Laugerius Gra, P. Velz, W. Trimunf, R. de Albanna, Stephanus de Joannaz, P. Malenus capellanus, W. Raimbaut, P. Bremont, Gau. Claviger. *(f° 21)*

132

Hec est carta de Avinnona.

Notum fit tam prefentibus quam futuris quod ego A[vino]na, uxor Petri Giraldi, & ego Petrus filius amborum, & ego Aimerus & ego Saurina, filie fimiliter im-

piorum, donamus Deo & beate Marie & militibus Templi Jerofolimitani t. prefent. q. fut., in manu Stephani de Joannaz, bajuli de domo de Roàis, cabannariam que fuit Adalelme, tali pacto ut exinde pleno jure habeant & poffideant, accipiendo ab eis L. fol. novorum Melgurientium in remuneratione; juramus etiam eis ut nunquam aliqua occafafione vel aliqua caufa interveniente ullam moveamus querimoniam, & pro poffe noftro cuftodiamus eis inperpetuum. Facta eft hec donatio in menfe martio, anno ab Incarnato Domino M° C° LX° IJIJ°; factum eft in villa Sancti Saturnini, in domo Bertrandi Laurentii : teftes funt Petrus Giraudus, Laurentius, Aicardus, Jordanus, Pontius, Aldebertus, Petrus Boverius, Guilelmus Aldearda, Salveftres, Garentes, Bertrandus Laurerentius, Stephanus Clericus, Laurentius Xpiftoforus.

133

HEC EST CARTA DE ELISIARIO DE ALBUZO.

NOTUM fit omnibus ominibus quod ego Elifiarius d'Albuzo dono Deo & beate Marie, & vobis militibus Templi Jerofolimitani morantibus Roàis & omnibus aliis t. prefent. q. fut., unam petiam terre quam habebam in territorio de Albuzo, & quicquid habebam vel habere putabam in vineis fupra dicte milicie; terra habet confortem ab oriente terra de Raols de Dolona, ab occidente & ab aquilone terram fupra dicte milicie : quicquid habeo in hac fupra dicta donatione, abfque dolo & abfque retinemento concedo, exinde pleno jure habeatis & poffideatis, accipiendo a vobis unum equm causa remunerationis. Facta eft hec donatio anno ab Incarnatione Domini M° C° LX V°, regnante Fredrerico rege, R. comite Sancti Egidii; hujus donationis teftes funt Stephanus de Joannaz, *(r°)* Gaufrez Engles, Peire Male Tinctus capellanus, Ugo Raimbauz, Petrus Bremundi, Petrus Bovers.

134

HEC EST CARTA P(ETRI) CLERICI.

NOTUM fit omnibus hominibus t. prefent. vel fut. quod ego Petrus Clerici & uxor fua & filii fui domos fuas, quod habet Per Patri in caftello Segureti, donavimus & laudamus per centum folidos veterum denariorum Melgorienfis monete, ufque ad tempus quod de fuo reddere potuerit ad fratres Templi vel a quibus illis mandavit. Factum fuit in prefenti(a) Raimbaudi magifter domus Roaifi & frater Raimundi de Laval & frater Giraldus Faber & frater Petrus de Ponti.

135

NOTUM fit omnibus hominibus quod domus de Roais & fratres ipfius loci redimerunt gatgerias Pe(tri) Clerici, quas ipfe mifit pro pignore pro neceffitate fua, fet ipfe quod mifit in pignore de militibus Templi tenebat Radulfo de Albuzo CC. L. fol., Petro Radulfi XL. fol., Raimundo Malfang XX. fol. Mergorienfis monete nove, Petro Stephani Turc VIII. fol.

136

HEC EST CARTA DE DROGO DE POI GUIGO.

NOTUM fit omnibus hominibus quod ego Drogo de Poi Guigo dono Deo & beate Marie & vobis militibus Templi Jerofolimitani morantibus Roàis & omnibus aliis t. prefent. q. fut. unam peciam bofco en Gumbas Tefaurenchas, juxta terram fupra dicte milicie : *(ut ch. 133, l. 7)*... Facta eft hec donatio anno ab Incarnatione Domini M° C° LX° V°, regnante Fredrerico rege, R. Sancti Egidii comite; hoc donum fuit factum in prefentia Berengarii Vafionenfis epifcopi. Drogo fupra dictus firmavit cum facramento ut ipfe falvet de omnibus; hujus rei teftes funt Ro. de Podio, Folrat nepos ejus, Steves de Joannaz, Gaufres

Engles, Pe. Brem', Pe. Male Tinctus capelanus, Michahel de Boisco, Giraut de Cairana, Bertran, Poncius Borel, Poncius Marti, de Boisco, Bertran de Gardo. *(f° 22)*

137

En la vina dal Mera a li maisos de Roais xl. ii. sol. e i. sester d'anona, e una peza dœ baco; li cabanaria d' Adalemine gasanet la part de Peire Guilelm de Balmas, li maisos de Roàis & ac en i. chaval de C. sol.

138

(Carta Rainerii Artellarii).

Notum sit omnibus hominibus quod ego Rainiers Artelars, lo dreg e la razon el demant quei faizia el molin e en l'ort e en la ribieira, don a Deu e a la mason del Temple : el maisons donet l'en CCC. sol. de Viannes e CC. de Melgoires; e eu Matheu z, sorre de Rainier Artellar, e mos fils Bertran de Poi Guigon e n Folra mos maritz aquel dreg e aquella rason quei avian aver donat a Dieu e a la maison del Temple : el maisons d'aquels demers que sobre digz son per mandament de n Rainier lur n'a donat C. sol. e aizo jurerun sobre test Avangeli. Aizo fo fag en la man de n Ugolen, qu'era comandaire de la maison de Roais; e aquest dons fao fagz a Quairana e d'aquest fag es garenz Pe. capellans e Ugo Clerge e Pe. Bremonz e Michel e Ugo de Breta e Po. Galtiers, Guiralt Laugier de Grazinan e Bertran Ponz, Arnalt de Salt e Po. de Moidans e Ra. Dalmaz de Quanta Merles, Esteven Fabre de Rosans e Bernaz de Pagaz l'espitaliers, Elsiars le gros, f(rere) Bertran de Tuelleta, f' Guillelm Guiraut de Cairana, f' Ricau de Cairana, f' Gaufre de Tuelleta, f' Rostang Baile, Elsiar Bast, Pe. Bochier, Ga. fil de n Guillelm Raimon, Gi. Bruna, Po. Brun, Bernat Bochier, Gui. dal Vergier, Gui. Mansa, Pe. Abril, Pe. Alauza, Rostan de la Volta. *(v°)*

139

(CARTA GUILLELMI DE CLAUSTRO, UXORIS ET FILIORUM).

IN] nomine Jhesu Xpisti, anno M. C. LXX. VIIJ. Noscant presentes & futuri Guillelmum de Claustro & omnes filios suos & uxorem suam donace Deo & domui Templi Salomonis atque Templaribus de Roais quicquid juris in possessionibus eorum, scilicet de Roais & de Rovors, & in omnibus finibus que sunt del Rastello usque ad Vasiensi, in hermis & in cultu habebant nomine tasce, & aliam tasquam quam in aliis possessionibus de Roais e de Rovors habebant, concesserunt omnes predicte domui ad feudum & censum sex denariorum quos prenominata domus debet sibi vel heredis suis singulis annis solvere : tali pacto ut si supra scripti Templarii a dominis possessionum voluntatem & jus acquirere potuerint, Guillelmus de Claustro & sui heredes in elemosinam debent domui Templi predicte sine ulla condictione relinquere. Isti sunt testes : frater Poncius Ademar, frater Ugo Clericus, frater Stephanus de Figac, frater Guiralt de Marcel, frater Poncius de Roqua Fort, Peire de Malmont, Ponz Matfre, Joan Berguonon, Guillelm Arnalt Paltonarius, Petrus Aldeberti; Poncius Ademar cum supra scriptis testibus istud donum & elemosinam recepit a Guillelmo de Claustro & de suis filiis, & frater Poncius Ademar CCC[tos] sol. de elemosina predicto Guillelmo numeravit & tribuit & unum equum. Hec carta fuit facta xv. decimo kalendas aprilis, luna xx. VI *(18 mars 1178)*.

140

(CARTA MAIOLI, ROSTAGNI DE S. VERANO ET FILIORUM).

I]N nomine Domini nostri Jhesu Xpisti, anno M.C.LXX. VIIJ. — Noscant presentes & futuri me Ugolenum, militem Templi & administratorem in domo de Roais, adquisisse a Maiol & Dozona & usque filiis & ab aliis Maiolis

eorumque forore e a Roſtagno de San Verano ſuoque frater & ab uxore Petri de Sillia, quicquid ipſi habent in rameria a reſclauſa uſque ad terminacionem quam fecerunt ipſi cum eodem adminiſtratore, videl. Ugoleno; & pro hac conceſſione quam domui Templarii de Roais prediđi poſſeſſores de San Veran celebraverunt, conſilio Petri Arnulfi & Roſtagni de Podio, CC. & x. ſol. hab eodem amminiſtratore prediđe domus receperunt, item a Raimundo Faraldo *(f° 23)* ſuoque fratre Roquan in aquæ ductu molendini xxx. & v. ſol. jam dictus amminiſtrator emit, qui juxta eorum confeſſionem ſoluti probantur. Iſti ſunt teſtes : frater Peire capellan, frater Ugo Clerge, Ugolen, Michel, Ponz de Banet, Ugo de Breta, frater Rotbertus, frater n Azemar, Steven de Figac, Peire Muraire, n Apollenar, Preſegier, Bezeneg del Raſtel, Bertolmieu, Joan Poiet, Guill' Muraire, Ponz Marcellin.

141

(CARTA RAINERII ARTELAR, UXORIS ET FILII).

IN nomine Domini noſtri Jheſu Xpiſti, anno M.C.LXX. VIIJ. — Noſcant pref. & fut. me Ugolenum, militem Templi & adminiſtratorem in domo de Roais, adquiſiſſe a Rainærio Artelar & a forore ſua, uxore de Folras , & a filio ſuo Bertrando de Podio Gigone, omnem querimoniam quam faciebant in riberia de Oveza, ſcil. juxta molendinum de Roais; & omnes iſti prediđi habuerunt CCC. ſol. Vianenſes e CC. ſol. Melgorienſes a prediđo Ugoleno de caritate. Et omnes iſti prediđi conceſerunt fratribus Templi omnia ſua jura que habebant in prediđa riberia : & hoc Rainerius Altellars & ſoror ſua & filius ejus Bertrandus de Podio Gigone & ipſe Folras, omnes iſti juraverunt ſuper IIIJ^{or} Euvangelia ne iſtam querimoniam fratribus Templi ammodo faciant & homnia ſua jura fratribus Templi donaverunt. Iſti ſunt teſtes : frater Peire capellan, fr. Ugo Clerge, Ugolen, Mi-

chel, Ugo de Breta, fr. Robert, Steven de Figac, Giraut Laugier de Grainan, Bertran Ponz, Arnaut de Saut, Ponz de Moidans, Coquorel de Vaifon, Raimon Dalmaz de Canta Merles, Steven Fabre de Rofans, Bernat de Pagaz l'efpitalier, Elziar le gros, Bertran de Tuelleta, Gaufre de Tuelleta, na Raimona, Ricau de Cairana, Willelm Giraut de Cairana, Roftan Baile de Cairana, Elziar Baft, Peire Boquer, Gaufre fil d'en Guillelm Raimon, Giraut Bruna, Pons Brun, Bernat Boiher, Wilelm del Vergier, Willelm Manfan, Peire Abril, Peire Alauza, Roftan de la Volta. (v°)

142

NOTUM fit omnibus ominibus quod ego Ugolens, comandador de Roais, cum fratribus de Roais partic Roais ab en Bertran Afta Nova e ab fos fraires, ab en Guillelm e ab en Baldoin, e mes i termens n Ugolens en Bertran Afta Nova ab confel de fos fraires; n Ugolens el fraire de Roais, en Bertran Afta Nova e fei fraire fermerunt e o jurerunt fobre teft Avangeli aqueftas partidas. E per en Bertran Afta Nova e fos fraires font fermanfas e garentias Raimun Marin, en Bertran Rabinel e lor conatz da la Clauftra , en Raiambaltz de Vaifon; e de n Ugolen e dels fraires de Roais fon fermanfas e garentias Raimon Marin, en Raiambaltz de Vaifon, Ugolen lo chavalier, Raimon de San Martin & fraire Peire capellan, Michel, Peire Bremon, Bertran Rainalt, Rotbert, Perfegier, en Bertolmieu lo diaquen.

143

(CARTA PETRI HUMBERTI DE ROCHA BRUNA).

NOTUM fit omnibus hominibus querimoniam, quam habebat Petrus Umbertus de Rocha Bruna & uxor ejus & filii con Templariis de Roiais, ita amicabili compofitione fuiffe determinatam : Petrus Umbertus predict. & filius ejus Raimundus juraverunt et conceſſerunt riberiam

& omne illud de quo querimonia habebatur Ugoleno comendatori de Roais & fratribus ejufdem domus & eorum fucceffloribus; propter hoc prediƈt. Ugolenus & fratres ejufdem domus dederunt eis de elemofinis ipfius domus D. folidos Raimundenfium. Hoc autem factum eft in civitate Vafione, ante ecclefiam Beate Marie fub ulmo, in prefentia Dragoneti bajuli comitis Raimundi, qui fide juffor eft; teftes funt Ugolenus Vafionenfis prepofitus & W' precentor & Tomas & Petrus de Sancto Quinidio & W' de Lauriis & W' Berengarius, W' Hifnardus, Caftellanus, Audegerius, Petrus Bertrandus, Raimbaudus de Vafione, W' de Vafione, Aimericus, W' Rainerius, Petrus de Sellia, W' Defdeirs, Bertrandus de Sancto Marcellino. Inde venientes ad domum de Roiais, laudaverunt illud idem coram fratribus ejufdem domus, Petro capellano, Stephano, Michaele, Bertrando Hifnardo, Audeberto, Petro Calveto, Guiraldo Camarllino, Guilelmo Groffa, Roftagno de Credillone, Petro Gafco, Raimundo Pallier, Poncio Gauterio, Criftol : ifti funt fratres; hoc etiam alii qui non funt fratres viderunt & audierunt, fcil. Poncius Pellicerius, David, Perfegerius, Roftagnus de Sancto Verano, Umbertus Ferrandus, Bertrandus de S° Verano, Jhoannes Bernardus, Rebannis, Bertrandus de Albucon, Vilelmus Maiolus, Arnulfus. *(f° 24)* Inde moventes venerunt ad Rocam Brunam, ubi juravit illud idem & laudavit Poncius Artellarius, nam alius filius cum patre juraverat Vafione; mater vero eorum, uxor fcil. Petri Umberti, laudavit idem & accepit juramentum mariti & filiorum fuper fe. Ipfa etiam domina recepit prediƈt. denarios ab Ugoleno comendatore domus de Roiais, in prefencia W. de Vafione, Stephani Clerici & Petrus de Coft, qui denarios numeravit; fidejuffores funt Raimundus de Cadaroffa & Ugo frater ejus, Petrus de Cadaroffa Niger, Bertrandus Berengarius, Ventoirols, Vilelmus de Novaifano. Hoc autem totum factum eft anno M° C° LXXXX° I°, in menfe junii, feria VII, luna VIIII. X *(15 juin 1191)*.

144

(CARTA WILLELME, FILII EJUS R. ARTELARS SORORISQUE).

IN nomine Domini noſtri Jheſu Xpiſti. Noſcant omnes qui preſentem ſcripturam audierint vel legerint quod domna W(illel)ma, que fuit uxor Petri Imberti, & filius ejus R'. Artelars nomine ſororque ejus Beatriz nomine & maritus ejus Roſtagnus d'Altana nomine, movebant litem & querimoniam adverſus fratres domus Templi de Roais ſuper riberiam quam Petrus Imberti, maritus antedicte Wme, & filii ejus et filie domui Templi de Roais & preſent. & fut. fratribus jam olim dederant et laudaverant: dicebant ſiquidem quod filia preſate domne Wme, Beatriz nomine, non laudaverat. Unde ſciendum eſt quod ſupradicti R' Artellars & cognatus ejus Roſtagnus d'Altana et fratres domus Templi de Roais, omnes in villa que dicitur Bois convenerunt & hujus querimonie placitum ibi tenuerunt, & fuit ita amicabili compoſicione determinatum & diſpoſitum quod fratres domus de Roais ad octavum diem ſancti Joannis Babtiſte CC. L. ſol. Vianenſium monete debuerunt perſolvere ſupradicto Roſtagno d'Altana & uxori ejus nomine Beatrici, tactiſque ſacroſanctis Evangeliis Roſtagnus d'Altana juravit bono animo & puro intellectu quod ſuper riberiam nec in toto territorio domus de Roais deinceps nullam moveveret querelam nec prorſus aliquid peteret per ſe nec per interpoſitam perſonam. Factum fuit hoc ante eccleſiam del Bois, in menſe madii, feria I (*22 mai 1200*), & in conſequenti die martis fuit feſtum ſancti Urbani (*23* [*25?*] *m.*). Ut hoc autem ratum & firmum omni tempore teneretur, Roſtagnus d'Altana fidejuſſores fratribus Templi tradidit, videl. Rainerium Artelar & P'o. d'Airolas & Rollandum d'Altana; hujus rei teſtes ſunt frater Rotbertus de Tilio, qui tunc erat preceptor domus de Roais, in cujus manu factum fuit ſacramentum, & frater Wmus Raimundi de Gigundat & fr. Po. Pellicers,

Wmus de Vaifo, Aalrix del Raftel, Arbertus de Gigundat, Pe. Ugo de Falco, Bertrandus d'Altana & Ripertus frater ejus, Ricavus Guiranz, R'. Artelars, R'. Brifautz, R'. Ebrarz, Wmus de Malauzena, Pe. Relos, Wmus. Clavelz, Bertrandus Sancti Verani, Umbertus Ferrandi, Ugo de Ventairol, Bos Tos, Umbertus capellanus ecclefie del Bois. Adveniente vero inftituto die octavo fancti Joannis Babtifte, frater Rotbertus de Tilio, preceptor domus de Roais, ad Rocam Brunam perrexit & ibi Roftagno d'Altana & uxori ejus Beatrici nomine fupradictos nummos omnes reddidit, quod nullus remanfit in debitum, & tunc fupradicta do-*(v°)*mna Wma confirmavit hoc donum et laudavit pro femetipfa & pro filiabus fuis, fcil. Beatriz & Jordana; preterea hec fepedicta domna Wma & filia fua nomine Beatriz, extenfis manibus fupra facrofancta Evangelia, juraverunt abfque omni vicio & fine fraude, prout melius dici vel intelligi potuit, quod de fuperdictam riberiam nec in toto territorio domus de Roais nullam querelam àmodo facerent nec prorfus aliquid peterent; juravit etiam hec éadem domina Wma quod aliam filiam fuam Jordanam nomine, quando effet legalis etatis, hoc idem jurare faceret. Hujus rei fidejuffores funt Po. d'Airolas, R'. Artelars, R' facerdos de Roca Bruna; teftes funt domna Raineira, uxor Po. d'Airolas, & filie ejus Agnes & Uga, Pafcals, Wmus Criftovols, Po. Wichelmes, Pe. de Valdroma, Andreus Forners, Umbertus Brochers, Wmus Acartz, Pe. Gaita, R'. Clericus, Wmus Latils. Factum fuit hoc anno ab Incarnacione Domini M° CC°, feria VII, intrante menfe julii, expletis octavis fancti Joa. Babtifte *(1er juillet 1200)*, ad Rocam Brunam, infra curiam fupranominate domne Wme; que domna Wma tenetur pro filia fua Jordana nomine ad mortem & ad vitam pro facramento quod fecit.

145

Quando Banartinus dedit se domui milicie de Roais, habebat in pignore terram quandam a G. de Peitieus per IX. libras in parranis de Segureto, & hec IX. lribras dedit domui milicie de Roais. Poſt hoc donum W' de Sancto Stephano & uxor ejus Roſtagna conſtituerunt placitum contra domum de hoc pignore; Rotbertus vero de Tilio, preceptor domus, poſuit hanc querelam in manibus militum de Segureto, ſcil. B. Raimondi, cujus dominium hujus terre erat, & B. Boquerii & R. Datonis, & mandato iſtorum domus de Roais dedit IIII. libras Raimonnenſium W'. de S° Stephano & uxori ejus Roſtangne, & ipſe & ipſa finierunt majus valentem & minus hujus terre domui predicte; & ipſe W'. de S° Stephano & uxor ejus Roſtagna ſuper ſacra Euvangelia promiſerunt hoc firmum tenere de ſe & de ſuis. Hoc fuit factum cum Rotberto de Tilio, preceptore domus de Roais, ante operatorium Stephani Scoferii, anno Dominice Incarnationis M° CC°, menſe madii, circa nonam *(mai 1200)*: teſtes ſunt W'. Raimundus de Giguondate, P. Pelliparius, B. Martinus, P. Trobatus, G. Chambarlinus, R. de Rupe Bruna, P. Boquerius, Arnaldus de Albuſone, B. de Albuſone, W'. Rodulfus, W'. Mounerius, Guiguo de Raſtro. *(f° 17)*

146

(Carta Bertrandi de Podio Guigone).

In nomine Domini. Noſcant omnes qui preſentem cartam audierint vel legerint, quod ego Bertrandus de Podioguigó, pro remiſſione anime mee & parentum meorum & pro damnis que ego feci domui de Roais, laudo, dono & concedo Domino Deo & beate Marie & domui Templi Salomonis & nominatim domui de Roais, prout melius dici vel intelligi poteſt, terram ſcilicet de Cumbas Tellarencas

& pasquerium de Boisſó; preterea volo, imo precor quod fratres Templi in domo de Roais exiſtentes hoc donum habeant et ſemper poſſideant, & inde voluntatem ſuam faciant ſine blandimento cunctorum viventium. Ut hoc autem ratum & firmum omni tempore teneatur, extenſis manibus ſupra ſacroſancta Evangelia, juramus ego ſcil. Bertrandus de Podioguigó & Wmus Girautz Canutz quod ibi deinceps nullam moveamus querelam. Hujus rei teſtes ſunt frater Fulco de Braz, qui tunc erat comendator ipſius domus de Roais, & frater Ugolens, fr'. Pe. de Gaſc, Gi. Cabarlins, fr'. R'. Pallers, Bertranz Iſnarnz, Wmus Girautz Canutz & Folradus de Cairana, qui hoc donum laudavit, in preſentia iſtorum, ſcil. Petri Berenger & Wmi Alman, & fratris Bernardi presbiteri & Wmi Graſſi & Pe. de Sant Amanz & R'. Paller & Perſeger & Rotbertus. Fateor etiam egomet dictus Bertrandus de Podio Guigó, me unum equm habuiſſe propter hoc donum a ſupra dictis fratribus Templi domus de Roais; iterum ſunt teſtes Bertrandus de San Veran, Jo. Bernartz, Umbertus Ferranz. Factum eſt hoc ante eccleſiam Sancte Marie de Roais, anno ab Incarnatione Domini M° C° octogeſimo V° *(1185)*.

147

(Carta Folradi de Cairana et filii ejus).

In Dei nomine. Noſcat diſcrécio cunctorum hominum quod Folratz de Cairana nomine & ejus filius, Folradus ſcil., ambo litigium & querimoniam movebant fratribus Templi milicie, illis videl. qui Deo ſerviunt in domo de Roais exiſtentes, in paſquerium de Boiſſo & campum de Cumbas Telaren., que olim dederat Bertrandus de Poi Guigó predicte domui de Roais, ut preſens carta certiſſime ateſtatur. Quapropter obtimum fuit conſilium, ut Templi milites ante judicium proborum hominum convenirent; fuerunt igitur tres viri judices hujus litigii & querimonie, Vilelmus ſcil. de Vaiſo & Po. Ugo del Raſtel & Petrus

Joannes, bajulus Tolofe comitis, quorum judicio fuit difpofitum & vere cognitum quod nichil poterat Folradus querere vel jure petere nec ejus filius fuper pafquerium de Boiffó, nec in campo qui dicitur de Cumbas Telarencas; cognovit etiam Folradus domui de Roais quod poftulaverat male pafquerium de Boiffo & campum de Cumbas Telarencas. Donavit itaque & finivit etiam Folratz dictus fepiffime predicte domui de Roais, hoc quod petierat in locis defuper jam relatis; dedit preterea & p[er or]is ofc[ul]um Rotberto Tilie, (v°) domus videl. de Roais preceptori, promifit etiam cum bono animo quod nullam deinceps querelam faceret neque injuriam in locis omnibus dictis fuperius nec prorfus aliquam queftionem. Hec difinicio fuit veriffime in cimenterio de Roais, in die tercio Pafce Dominice, pertractata. — Et venit poftea Folradus, filius Folradi fcil., domum milicie dictam fuperius, die dominico confequenti & dedit fratribus Templi milicie, domo morantibus de Roais, hanc querimoniam & peticionem, laudando eciam dedit & ofculum Rotberto Tilie, domus videl. preceptori; juravit infuper quod omni tempore quamdiu viveret relata defuper obfervaret, & quod hec defenderet bono cum animo affirmavit. Preceptor iterum Rotbertus Tilie fratrum confilio Folrado prebuit de elemofinis, domus videl. de Roais, benigne folidos fexaginta; quod credi debeat, teftes veriffimos audiatis: frater Rotbertus Tilie, qui tunc ut legitur domus de Roais extitit comendator, & frater Raimbaldus presbiter, fr. Wmus Raimu(n)di de Gigundaz, fr. Po. Pellicers, fr. Pe. Efpina, fr. Raimundus Darlede, fr. Nicolaus, fr. Gi. Cabarlis, Raimundus Pallers, Pe. Trobat, Perfegers, Critovols, Bertrandus Martis & Wmus de Vaifo, Po. Ugo del Raftel, Pe. Joanz, Guigo Alamandina, Joanz Bernartz, Arnaldus Jaetz, Boftos, Pe. Paluz, Bertrandus Sancti Verani, Pe. Cofmes, Raimundus Troffabotz, Wmus Rainaudi, Raimundus de Bedoi, Ugo Guinartz, Ugo Sabaters, Ste. de Vogor, Wmus Aftanova, Arnulfus. Factum eft hoc infra crotam ante ecle-

ſiam de Roais, anno ab Incarnacione Domini M° CC° I, in menſe marcio, feria 1ª poſt Paſcam *(26 mars 1201)*, & in primo die Paſce fuit feſtum Anunciacionis *(25 m.)*.

148

(CARTA WILLELMI ASTANOVA DE DONO SUIMET).

IN Dei nomine. Noſcat diſcrecio cunctorum hominum quod ego, ſiquidem Wmus nomine Aſtanova, me ipſum voveo et reddo Domino Deo veriſſimo atque fideliter Marie Virgini, necnon milicie Templi videl. Salomonis; concedo itaque puro cum animo & dono domui Templi videl. de Roais, omne quod habeo in territorio del Raſtel, nonam videlicet porcionem, & illud etiam quod jure habeo in territorio de Roais, ſicut determinat via jam pupllica a vado Lancee uſque ad terminum qui Podii Cabatz nominatur. Juravi etiam hoc donum domui de Roais, & illis fratribus qui ibi permanent vel ſunt in antea *(f° 18)* permanſuri; hoc feci ſiquidem certo conſilio meorum omnium amicorum. Hoc donum annuit, laudavit etiam predicte domui Raimundus nomine frater meus, & meus avunculus Wmus nomine Aſtanova, & *conſanguineus meus videl.* Amoroſus: jurato etiam nil poſſum querere meis jam fratribus, jure nec aliqua ratione. Hoc fuit ſiquidem factum veriſſime in manu ſcilicet Rotberti Tilie, domus de Roais preceptoris, infra eccleſiam de Roais, feria III; teſtes ſunt frater Wmus Raimundus de Gigundaz, Raimbaldus preſbiter, fr. Pe. Eſpina & f. Raimundus Darlede, fr. Po. Pellicers, fr. Bertrandus Martis, fr. Gi. Cabarlins, fr. Nicolaus, fr. Ste. de Creſt, Pe. Trobatz.

149

(CARTA AZALMUERS, UXORIS PETRI BOSQUERII).

IN Dei nomine. Noſcat diſcrecio cu(n)ctorum hominum, quod ego nomine Azalmuers, uxor veriſſime Petri Boquerii, movebam fratribus Templi milicie de Roais litigium

& querimoniam, in campum fcilicet de la Pereira. Quapropter cognitum fuit veriffime, ante prefentiam proborum hominum, quod nichil poteram in campum querere dictum fuperius, jure nec aliqua ratione; cognovi itaque quod jam peticio quam ego moveram, in campum fcilicet, non erat utilis nec jure fiquidem poftulanda. Finivi igitur, dimifi eciam benigne fratribus domus milicie de Roais illud litigium & querimoniam quam ego moveram, in campum fcil. de la Pereira, dedi preterea predictis fratribus fi jure aliquid in campum querere potuiffem; veftivi exinde fratres milicie, me autem fiquidem deveftivi meofque etiam fucceffores. Juravi infuper quod nichil deinceps in campum quererem ullo modo; quod credi debeat, teftes veriffimi audiantur: frater Wmus Raimundi de Gigundaz, domus videl. de Roais comendator, in cujus manu hoc fuit factum, et fr. Po. Pellicers, qui accepit facramentum, & Raimundus, de Roca Bruna facerdos, Guigo Autranz, R(ai)munz Girauz, Pe. Boquers, Ugo Artauz, Bertranz d'Albuzó & frater ejus Arnaldus Borrias, Wus Raols, Wmus Mouners, Wmus d'Avino, Atbertus, Wmus de Seguret. Factum eft hoc in menfe madii, feria III, luna II, anno ab Incarnacione Domini M° CC° I° *(8 mai 1201)*.

(v°)

150

.... geruntur, teftium & fcripture memoria perennantur .... fratrum domus de Roais vetuftas temporum........................... ..... Roftagna. fcripture noticiis comendatur .... filius meus Girardonus, & mea filia .... Beate] Marie de Roais & fratribus ejufdem domus qui .... & pro hoc habuimus C. fol. Raimonnencium .... fuit fidejuffor. Et ut hoc donum firmius te[neatur......... d .... e .... r .... pro predictis fecimus jufjurandum, ego Rai .... factum ...... in] domo noftra propria ad Giguondatem. De hoc

do[no........ donatione .... teftes funt W. Raimondus de Gi[guondate, ... P. Pelliparius, bajulus predicte domus de Roais, cepit facramenta, G. Chambar[linus........ ...... P. Trobat..... de Crifillono, B. Martinus, Perfeguerius, ... tornellus, W. Ifnardus, W. de Penna .... Rainaudi. Ego Roftagna juravi in [manu .... W. Roftagni .... contiguum; R. de Arden .... fiarius, preceptor domus milicie de Aura[fica, ... de Claustra, Orguoillofus, Milo, W. de Clau[ftra .... Hoc fuit factum anno ab Incarnatione Domini M° CC° II°, xi° kalendas feptembris *(20 août 1202)* vacante fede imperatoria, R(aimundo) comite Tholofano, R. de Medullione, Vafionenfi epifcopo.

151

.... fcripture memoria non confirmat .... & .... querebam .... domui & ejus fratribus .... habere jus non modicum in molendinis ...... riberia, illa omnia que jufte vel injufte querebam.......... dedit ....predicte domui & ejus fratribus .... & ut hoc firmiffimum .... cum Dalmacio de .... facra tangendo Euvangelia roboravit, & pro his finibus habuit .... CCC. L. fol. Viannenfium a Roberto de Tilio, preceptore predicte domus, de elemofinis ejufdem domus. Hoc fuit factum ad Montilionem; Robertus de Tilio, preceptor domus de Roais ..... trandum; pater hujus Dalmacii, Dalmacius ....; fidejuffores P. del ....., avunculus Pon. Artellari, fidejuffor. Hoc vidit & audivit ..... de Boiffone, ... de Giguondate, Petrus Elfiarius, Giraldus de Crefto, R. de .... hanc finem & hanc inveftionem quam fecit Pon. Artellarus ad .... us ad Montem Guiguonem, fcilicet B. Artellarus & W. .... auditione fui mariti & Artella ...., anno ab Incarnatione Domini M° CC° II°, .. die menfis feptembris, vacante fede imperatoria, R. comite Tholo-

ſano, R. de Medullione, Vaſionenſi epiſcopo. Horum & harum ſacramenta cepit Rotbertus de Tilio, preceptor domus de Roais; teſtes ſunt W. Raimundus de Giguondate, P. Pelliparius, R. Artellarius, P. de Podio Guiguone, Guigo ...., Pon. de Caſſillana, Arnulfus Mi[lo..............., Roſtagnus capellanus de Monte Guiguone, Almeratus *(fº 19)* de Monte Guiguone, B. de Durbanno, Aimericus, Elſiarius de Monte Guiguone, Ricavus de Podio, W. de Sancto Stephano.................fin]ibus & juſjurandis & inveſtionibus .... Pon. Artel] larus fecit peticionem poſt annum domui milicie de Roais .... nes faciebant, & W. Raimundus de Giguondate .... R. de Cornillone ſe facere ſuam .... & ipſ......... .... de Cornillone donavit & finivit, ... omne..... Roais & ejus fratribus. Hoc fuit factum in domo R. de Cornillone .... Mateuts uxor ejus teſtis; teſtes Gi. de ....,Falco .... Roſſignolus octavo die recognovit ad p...........................W. Rai]mondi de Giguondate, preceptore domus de Roais ...., ... P. Pelliparius, R. de Cornillone, Guio, R. de .... Achardus, Rai. de Vaſione, Johannes Roſtagnus, ...W. Raimondus de Giguondate, preceptor domus de Roais, dedit ei de .... denarios viderunt dare cuncti teſtes.

152

Hoc eſt memoria de dono quod fecerunt Bertrandus Cozenels & G. Veranus Deo et domui de Roais: omne quod abebant in Podio Cerver; & oc donum juraverunt quod firmiter tenuiſent ipſi & ſui. Hoc donum recepit [1] W. Rai., preceptor, & P. Pelicers; & dederunt eis XII ſolidos in caritate. Hoc fuit factum, feria III, a Seguret; garetia: Alric de Roſto & Gigo filius ejus, B. Bocers, P. Bocers, G. Dato, B. d'Albuco, A. d'Albuco.

(1) En surcharge le mot « mundus ».

153

Ego W. Maiolus dono corpus meum & animam meam Deo & beate Marie & domui milicie de Roais, cum omnibus meis juris & rationibus que habeo in riperia citra Ovezam, a vado Lancee ufque rupem Mainaudem; & illud jus & illam rationem que habeo in fafcia fuptus Petram Longam dono Deo & domui; & nos nepotes ejus, ego fcilicet P. Maiolus & filius meus P. Maiolus, & ego P. Milo & ego W. Milo & ego W. Johannes, & nos filii Audeberti Maioli, B. & Pontius, nos omnes donamus Deo & domui de Roais pro avunculo noftro noftrum jus terre; & omnes juramus ut firmius teneatur, W. fcilicet Maiolus & avunculus nofter, & nos omnes nepotes ejus. Hec dona & hec facramenta recepit W. Raimondus de Giguondate, preceptor domus de Roais. Hoc fuit factum ante eclefiam in ipfa domo, anno ab Incarnatione Domini M. C. C. IIJ, regnante Philipo Romanorum imperatore, ultima dominica feptembris *(28 fept. 1203)*, Raimbaldo Vafionenfi epifcopo; teftes funt Aelricus de Raftro, P. Pelliparius, B. Martinus, G. Chambarlinus, Lambertus, Perfeguerius, Criftolus, Michelus Guontardus, Pontius de Bodoil, P. Trobatus, Arnulfus, W. Bezanzonus, B. de Arboribus, B. Bermondus, W. Mirabellus, W. Portanerius, W. Rainaudus.

Ego Aimerus annui hoc donum, quod pater meus W. Maiolus fecit domui milicie de Roais, & fi quid juris in hoc habebam, totum derelinqui Deo & beate Marie & domui milicie de Roais; & ut hoc firmius teneretur, pro hoc feci facramentum: hoc facramentum recepit P. Pelliparius. Factum fuit hoc in domo Petri Fabri, in caftro Vafionis, teftes funt P. Faber, Ugo Faber, P. Barnoinus, P. Defderius, R. Gilafrefus, P. Gilafrefus, W. Bezanzonus, W. Bonetus. *(v°)*

154

SCIANT] qui ſunt & qui fuerint quod domus de Roais mutuavit cum B. de Sancto Verano & cum filiis ſuis Mateut & Alazais; & B. jam dictus et filie ejus predicte habuerunt a domo de Roais unam condaminam ad Cairainam & VIIJ ſol. cenſuales de bonis paribus, & domus habuit a Bertrando & a filiis ſuis unam condaminam ad Boiſſonem & unum campum: hec condamina eſt inter Vernetum & Boiſſonem, campus eſt ad ſumum paludis & vocatur campus de Fraxino, & hec duo erant ſub dominio domus. Et hoc promiſerunt firmum tenere B. predictus & filie ejus Mateut & Alazais jurejurando. Hoc fuit factum in ecleſia de Roais, cum W. Raimondo de Giguondate, aminiſtratore domus de Roais, anno ab Incarnatione Domini M° CC° IIJ, ſecunda dominica novembris *(9 nov. 1203)*; fidejuſſores ſunt Johannes Bernardus, Imbertus Ferrannus, Bonus Toſus, Imbertus Rebannitus, P. Paluts; teſtes ſunt Aelricus de Raſtro, P. Pelliparius, P. Trobatus, G. Chambarlinus, Michelus Guontardus, B. Martinus, Perſeguerius, W. Aſta Nova, Arnulfus, P. Mirabellus, P. Coſmes, W. de Arboribus, W. Bezanzonus, Uguo Cluchetus, Wguo Fidelis.

155

QUANDO B. de Sancto Verano venit ad domum de Roais pro donato, dedit ipſe et filie ſue Mateuts et Alazais predicte domui quicquid habebant in tenemento de Boiſſone, ſcilicet a colle qui vocatur coll:s de Vaſione uſque domum predictam & uſque collem Vile Dei, & omne jus & rationem quam habebant in palude de Boiſſone; & hoc promiſerunt firmum tenere jurejurando ipſe B. & Mateuts, & Alazais & maritus ejus Michelus. Hoc fuit factum in ecleſia de Roais, anno Incarnati Verbi M°. CC°. JJJ, ſe-

cunda dominica januarii *(12 janv. 1203)*, & fuit factum cum W. Raimondo de Giguondate, aminiftratore domus de Roais; teftes funt Aelricus de Raftro, Maurinus, P. Pelliparius, P. Trobatus, G. Chambarlinus, B. Martinus, Lanbertus, P. de Podio Guiguone, Michelus Guontardus, Johannes Chambarlinus, W. Maiolus, P. Mirabellus, Arnulfus, W. Afta Nova, W. Bezazanus, P. Milo, B. de Arboribus, Imbertus Ferrannus, Johannes Bernardus, Bonus Tofus, Imbertus Rebannitus, P. Paluts, Ugo Cluclets.

156

AICO es menbranza de la rancura que fazian li fil d'en R. Arteillar a la maifon de Roais, zo a faber Uguos Arteillars e W. e B. Aquift *(f° 20)* dizian que L. fol'. eran remanfut a paguar a lur paire de l'afar de Roais; e d'aquefts L. fol'. vengron li fraire de Roais e l'enfan d'en R. Arteillar denant en P. d'Airolas e denant n Uguo d'Airolas e denant en Peir Inbert lur cognat, e aquift manderun qu'el fraire rendeffun aquefts L. fol'. a n W. Raimons de Giguondaz, que adoncs era comandaires de la maifon de Roais: rendet los lur a Roca Bruna en l'alberc d'en P. d'Airolas, e quant aquift L. fol'. lur foron paguat, Uguos Arteillars e W. fos fraires jurerun per lur e per un fraire que noi era, zo e affaber B., e per lur ferors Raimonna e Aelmues; Deelina i fo e o juret, en P. Inberts juret o per fa moiller : aquift fagramen foron que jamais deman ni rancur non fezeffon a la maifon de Roais. D'aizo es fermanza en P. d'Airolas, en Raimons Arteillars; guarentias fun en P. Pellicièrs, R. de Roca Bruna, U. Lagets, Pafcalus, U. Durans, W. Martins, Michels Borrels, Durans Bacalfars, P. Alguo, P. Bernarts, U. Bues, Raineria & filia ejus Ugua. Anno Dominice Incarnationis M°. CC°. JJJ, prima dominica novembris *(2 nov. 1203)*.

157

IGNOTESCAT presentibus & futuris quod ego Riclens Rufa & ego Raimondus Rufa, filius ejus, vendidimus fratribus de Roais VIJ. sechoiradas de pratis, que sunt in superiori palude ad Boissonem & sunt conju(n)cta pratis ipsius domus, & erant sub dominio domus; & pro istis VIJ. sechoiratis habuimus a predictis fratribus C. sol. Hoc fuit factum in sala de Roais; & ego Riclens Rufa & ego Raimondus Rufa hoc firmum fecimus jurejurando pro nobis & pro heredibus nostris, ut fratres predicti prata hec habeant & teneant in pace & sine blandimento nostri heredumque nostrorum, & pro hoc damus pro fidejussore omnia que habemus ad Boissonem; & est fidejussor Johannes Bernardus, Imbertus Rebannitus, Matheuts. Hoc fuit factum cum W. Raimondo de Giguondate; testes sunt Aelricus de Rastro, P. Pelliparius, G. Chambarlinus, B. Martinus, P. Trobatus, W. Maiolus, Persegueriu, Cristolus, Michelus Guontardus, Arnulfus, P. Mirabellus, B. de Arboribus, W. Bezanzonus, P. Sabaterius, Boissiera.

(f° 9)

158

. . . .
. . . .

Rainaudus, Hugo de Breta, Robert, Pon. Escofer. Facta donacio ista IIIJ° idus decembris, feria IIIJ^a, luna XXIIJ^a, anno ab Incarnacione Domini M° C° LXX° V° *(10 déc. 1175)*, regnante Frederico imperatore, Raimundo comite. Sequenti etiam die, videl. feria V^a *(11 d.)*, soror jam dicti Rostagni, nomine Esa, & filia ejusdem Ese, nomine Brunicens, hoc donum confirmando laudaverunt; & predicta Brunicens jurejurando in presencia multorum testium firmavit : Pon. de Barret, Ugo Clericus, W. de Villa, Rainoart de Tor, Pon. Ricau, Raimundus de Tornet, Giral Rainart.

159

De concordia fratrum milicie et filios Raimundi Aste Nove et filios Rainbaudi de Vasione.

Placitum & concordia inter fratres milicie Templi qui habitant ad Roais, & filios Raimundi Aſte Nove & filios Rainbaudi de Vaſione, coram dom° B(erengario) epiſcopo Vaſion., aſſiſtente ſibi Guillelmo Barreria, Pe. Auraſicenſi ſacriſta. Conquerebantur ſiquidem predicti fratres milicie adverſus predict. milites de invaſione & injuria quam eis faciebant in territorio de Roais, auferendo ſibi fracturas & novalia que ſua cultura & labore ibi fecerant, extra videl. deſignatam & determinatam donacionem quam in eodem territorio quiete poſſidebant; aſſerebant etiam predicti milites Templi a Raimundo Aſta Nova & Mirabla ſorore ejus ita ſibi factam & perpetuam locacionem eorumdem novalium & fractorum, ut medietatem taſche et decime ſibi & ſuis annualiter redderent, alia medietate ſibi retenta. E contra vero Bertrandus Aſta Nova & fratres ejus & Rainbaudus de Vaiſo & fratres ejus fere nichil horum recognoſcentes, dicebant ſibi hec omnia jure competere & preter medietatem taſche & decime, abſtracto quod pro fractura & cultura *(v°)* retineri mos eſt, poſſeſſionem omnino liberam omnium volebant. Auditis hinc inde racionibus & allegacionibus, tandem ſuppoſuerunt ſe mandato dom[i] B. Vaſion. epiſcopi; ipſe vero, utraque parte volente & aſſenciente, mandavit ut fratribus milicie Templi & domui de Roais Bertrandus Aſta Nova & fratres ſui, & R. de Vaiſo & fratres ſui dimitterent & laudarent in perpetuum ſine omni retinemento terram que fuit Guillelmi Uzalardi, in qua tres ſaumate annone ſeminari poſſunt; mandavit etiam ut in boſco quem habent juxta vineam domus de Roais non facerent vivaria nec clapos nec venari ibi poſſent, & ut in patiis tocius territorii libere ire & redire predicta domus cum animalibus & beſtiis poſſet : cetera omnia ſicut

querebant & acceperant Ber. Asta Nova & ceteri, haberent & retinerent; & ita facto fine & pace, omnium dato osculo discesserunt. Factum hoc fuit Aurasice, in ecclesia Beate Marie, anno Incarnacionis M°C. LX° VIIJ°; testes sunt qui affuerunt: Arnaudus de Turrellas, magister milicie Templi, in manu ejus fecerunt hoc donum, & Deudes de Stang & Stephanus de Joannaz & R. de Meimeuz & G. de Marcet & Pe. Airaldus & P. de Luzaren et P. Maltens sacerdos & Ber. de Asta Nova & Ademars de Asta Nova & P. Rabinelz & W. frater ejus & Willelmus de Castro Novo & W. P. de Vaiso.

Willelmus Asta Nova, frater Bertrandi atque Baldevino, hoc placitum laudavit & affirmavit absque dolo, in manu Stephani de Johannaz; testes sunt Petrus Maletincti capellanus, Gaufrez, Petrus Bermondi, Petrus Hyspaniæ, Johannes de la Gleisola, Petrus Silvii, Petri Boverii, Michael. *(f° 10)*

160

ADJUDICACIO DOM[i] BERTRANDI EPISCOPI VASIONENSIS.

QUE majorum arbitrio sunt decisa scriptis perpetuum robur accipiunt, ne pravis ingeniis in posterum corrumpantur. Unde ego Bertrandus, Dei gratia episcopus Vasionensis, notum facio tam presentibus quam futuris, quod fratres de Roais condaminam de Rovers a Guillelmo de Podio, qui eam occupaverat, postulabant scil. afferentes jam dictam terram a Guotolent, matre ejusdem Guillelmi, & Pe. Allaut Feudant donis sollempnibus accepisse; nos igitur, partibus convocatis & in causa judiciario ordine procedentes, cum predictus G. de Podio post sacramentum calumpnie recognovisset ambas donaciones, instrumentum quoque & sigillum dom[i] Berengarii predecessoris nostri utriusque donacionis faceret fidem, in possessione proprietate sine alia qualibet hujus condamine pertinencia, Guillelmum de Podio intelleximus condemp-

nandum: condaminam igitur domui de Roays adjudicavimus &, cum pace ejusdem Gvillelmi & nullo nostre sentencie reclamante, perpetuis temporibus tradidimus possidendam. Si quis autem huic nostre diffinicioni unquam attemptaverit obviare, iram Dei omnipotentis super eum malediccionibus inprecamur. Huic autem judicio presentes extiterunt Guillelmus de Sancto Paulo, qui preceptor erat de Roais, & Petrus Iterii, preceptor de Ricarenchis, & frater Pon. de Barreto; & Paittonerius, Causidicus, Clarebaldus, Hugolenus, Rainbaudus, canonici Sancte Marie; Guillelmus de Mezaila, monachus Sancti Victoris, Poncius Borrelli sacerdos, Guillelmus de Airolis, Rainbaudus, Hugolenus miles, Guillelmus de Vasione miles. Factum & determinatum fuit hoc judicium anno Incarnacionis Domini M° C° LXX° VIIIJ°,(...?) kalendis julii *(.. juin 1179). (v°)*

161

DE INVESTIMENTO CONDAMINE DE ROVERS.

MANIFESTUM sit omnibus hominibus quod B(ertrandus), Vasionensis episcopus, post datum judicium venit in condamina de Rours, simul cum dom° episcopo Guillelmus de Podio, & ibi supradictam condaminam preceptori de Roais, Guillelmo de Sancto Paulo nomine, & aliis fratribus supradicte domus, voluntate & assensu predicti Guillelmi de Podio, tradidit & vestivit. Et fuit hoc factum in presencia Bertrandi Petralapte, Vasionensis prepositi, Petri Giraldi, sacriste, Hugoleni canonici & Hugonis de Cadarossa, canonici, Clarebaldi canonici, Barreti de Sancto Paulo, Berengarii de Cardana, Guillelmi de Mezaila, Nicholai presbiteri, Bartholomei capellani de Roais, Guillelmi Garini de Sancto Paulo, Guillelmi del Barreti & fratris Bernardi de Rodes & fratris Rotberti Pelliparii & fratris Bertrandi Rainaudi & fratris Poncii de Barreto & fratris Raimundi Pailerii & fratris Petri Gasconi & fratris Petri Silvi & fratris Petri Malisanguinis, Guillelmi de Airolis, Matfredi

de Podio Guigone, Rainbaudi de Vasione, Hugoleni militis, Poncii Berengarii de Vinsobris, Raimundi de Girunda, Giraldi Datonis, Guillelmi de Sableto, Poncii Garrelli, Michaelis Aragonis, Rainaldi Pelliparii, Guillelmi Stephani de Moreti, Petri de Pulcro Monte, Guiraldi Pelliparii: omnes isti testes & viderunt reddere condaminam fratribus de Roais, pro prenotato judicio, anno M° C° LXX° VIIIJ°, xiii°· kalendas julii *(19 juin 1179)*. Et notificetur omnibus quod ego Guillelmus, canonicus Sancti Ruffi, habui mandatum dom[i] episcopi & aliorum predictorum, dictandi & scribendi hoc prenotatum factum, sicut continetur superius in hac carta. *(f° 11)*

162

DE PRODUCCIONE TESTIUM IN MODUM PUBLICACIONIS.

CERTUM sit omnibus hominibus quod anno Dominice Incarnacionis M° CC° VI°, mense febroarii, Rotbertus, comendator domus milicie Templi de Roais, produxit testes infrascriptos in modum publicacionis contra quemlibet hominem & specialiter contra canonicos de Vasione, coram Arberto Martelli, dom[i] R(aimundi) Tolose comitis vicario in valle de Boria & in Vasione, coram A. de Novis, ejusdem dom[i] comitis judice & cancellario in Venaissino & citra Rodanum. § Poncius Peliparius, frater domus milicie Templi, testis juratus dixit: ego vidi & audivi quod Rostagnus de Podio dedit & tradidit domui milicie Templi de Roais & omnibus fratribus, presentibus & futuris, ejusdem domus omne jus & omnem actionem quam habebat in Raineria, sicut protenditur a rivo de Alta Vila usque ad Oveza & usque ad gadum de la Lanz in latum & in longum; & hoc fuit in cellario domus milicie de Roais, & hoc fuit per duos aut per tres annos antequam predictus Rost' de Podio decederet. § Cristophorus frater test. jur. dixit idem. § Giraldus Chamerlenc t. j. d. i. § W. Maiolus frater t. j. d. i. § Petrus Maiolus t. j. d. i.,

excepto quod de tempore dixit a tribus annis usque ad quatuor antequam decederet. § Petrus Trobatus t. j. d. i. quod primus. § Johannes Chamerlenc frater t. j. d. i. q. p. Facta fuit publicacio ista apud Roais, in ecclesia; presentes testes interfuerunt Arbertus Martelli, tunc temporis domi R. Tolose comitis vicarius, doms Deude de Breissac, tunc temporis commendator & frater domus milicie Templi Richarencarum, & W. Raimundi de Gygundaz, tunc temporis subcommendator domus milicie Templi, & Maurinus d'Espereu, domus milicie Templi frater, & Bertrandus de Cucurone & Bernardus Miquel d'Allu. Et ego A. de Novis, domi R. Tolose comitis judex & cancellarius in Venaissino & citra Rodanum, presens interfui & hanc cartam inscribi & subscribi jussi, & signavi & manu propria sigillavi. Domine Deus Jhesu Xpiste, custodi vias meas ut non delinquam in lingua mea *(Ps.* XXXVIII, *2).* *(v°)*

163

(Carta) W(illelmi) Ricavi.

Que geruntur in tempore, ne labantur cum tempore, in lingua ponuntur testium & scripture memoria & sigilli munimine perhennantur. Ne ergo subnascatur calumpnia illis qui post hos fratres venerint, sciant omnes presentes & posteri qui cartam istam audierint, quod W. Ricavus vendidit fratribus milicie de Roais, presentibus & futuris, omne jus & rationem quam habebat in riperia citra Ovedam, a torrente usque caminum; & de hoc divestivit se & suos & suas, & investivit W. Raimundum de Gigundate, qui tunc preceptor erat predicte domus, & omnes alios fratres similiter. Pro hac vendicione recepit iste W. Ricavus D. sol. Raimundensium, unum equm pro CCC. solidis quem tradidit ei W. Raimundus de Gigundate tunc preceptor, & CC. solidos quos solvit ei R. de Tilio postea preceptor, qui fecit ei venditionem recognoscere. Hec

vendicio fuit facta ad Roais, in nova pelliparia; hujus vendicionis testes sunt Juvenis camerarius, Rodannus notarius magistri, P. Trobatus, Mivarius, Laugerius Trimondi, W. Rainaudi, P. Sabbatarius, W. Gili, R. Assalti, R. de Curione. Hanc vendicionem juravit ipse W. Ricavus & avunculus ejus Rancurellus; factum fuit anno ab Incarnacione Domini M° CC° V°. —Alio capitulo venit B. de Tilio & solvit predicto Ricavo CC. predictos sol., quia preceptor dicte domus fuerat; fecit quidem cum solucione recognoscere, in choro ante molendinum, vendicionem istam & sacramentum ipsius & sacramentum avunculi ejus Rancurelli. Hujus recognicionis testes sunt Hugo Laborator, B. Jullonus, W. de Vasione, R. Rainaudus, B'. Malordius, B. Martinus, Folco, Michael, Johannes Cambarlinus, W. Hasta Nova, Rencos, W. Marrassanus de Padernis, Symeon de Padernis, B. de Curione; hec recognicio facta fuit cum Roberto de Tilio, preceptore de Roais, anno ab Incarnacione Domini M° CC° VI°, feria secunda sequentis dominice intrato mense martis *(8 mars 1207)*. Et ego A. de *(f° 12)* Novis *(ut ch. 162, l. 33)*... V., h. c. i. j. & sign... mea.

164

DE FINE OMNIS QUERIMONIE QUAM FACIEBANT ODO DE CHYESIS ET UXOR EJUS BEATRIX ET FILIUS EJUS ODONUS DOMUI DE ROAYS.

De hiis que gerimus ne successoribus subnasquatur calumpnia, in lingua ponitur testium & scripture memoria & sigilli munimine perennantur. Confirmantes hiis tribus igitur hoc presens factum, sciant qui sunt & qui venerint quod Odo de Chiesis & uxor ejus Beatrix & filius ejus Odonus finierunt omnem [queri]moniam quam faciebant vel facere poterant domui de Roais, & fratribus present. & fut., & concesserunt & laudaverunt omnes donaciones P. Arnulfi & W. Elisiarii ceterorumque antecessorum omnium suorum. Hanc finem & hanc laudationem

fecit ipse Odo de Chiesis cum W. Raimondo de Gigundate, qui tunc preceptor erat predicte domus, ante W. Elysiarium & ante W. de Vasione, in domo P. Fabri & fratrum ejus, que est juncta domui canonicorum Vasionensium; & de hoc habuit C. sol. Raimundensium & caligas de presseto rubeo. Hujus finis & hujus laudationis testes sunt Maurinus, W. de Livro, R. Airaudus, W. de Podio, W. Ellisiarii, Aimericus, Pon. Berengarius, P. Faber, Ugo: mense febroarii, v^a^ feria ultime ebdomade *(22 fév.)*. Beatrix hoc ipsum finivit et laudavit, manu posita supra sacra Euvangelia, ipsi R. de Tilio, qui tunc preceptor erat in Luns, & fuit factum post ecclesiam Beati Stephani de Luns, subtus virialem; testes sunt P. Dons, Imbertus Dons, Lambertus, Ugo Ruffus, capellanus ejusdem ecclesie: in ipso anno, secunda dominica mensis aprilis *(8 avr.)*. Odo filius Odonis de Chiesis & Beatricis, hoc ipsum finivit & laudavit cum sacramento, confitens se habere etatem jurandi; & ipse Odo de Chiesis, pater ejus, & Beatrix mater ipsius recognoverunt tunc sacramentum quod de hoc fecerant: R. de Tilio, preceptor de Roais, recepit hoc sacramentum & hanc recognicionem. Factum fuit ad Sanctum Romanum, infra portalem, VI^a^ feria secunde dominice mensis aprilis, sequenti anno *(27 avr. 1207?)*; hujus sacramenti & hujus recognicionis *(v°)* testes sunt Willelmus Pon., capellanus de Sancto Romano, B. Elsiarius, P. Julianus, Willelmus Merllus, W. Lauterius, P. Bermundus, P. Lauterius, filius Willelmi Lauterii, Bernardus de Sancto Andrea, B. de Cucurone. Et ego A. de Novis *(ut ch. 162, l. 33)* ... R., h. c. i. j. & sign... mea. †

165.

(CARTA) PETRI ARNULFI CUM FILIO SUO ELYSIARIO ET NEPOTIBUS SUIS RAIMUNDO ET BERTRANDO DE SANCTO MONTANO.

DIVINIS necnon & humanis legibus sanctitum est, ut quisquis rem suam in alterius transfundere potestate

voluerit, literarum inscripcione hoc faciat, quatinus sequentium successio evidenter agnoscat & futuris temporibus ratum illibatumque permaneat. Hiis itaque instructus ego Petrus Arnulfus, cum filio meo Elysiario & nepotibus meis Raimundo & Bertrando de Sancto Montano, bona fide atque bona voluntate, pro peccatorum nostrorum & animarum nostrarum parentumque salute, ... donamus & offerimus in perpetuum quicquid juris habemus vel habere debemus in territorio de Roais, videl. quartam partem sine omni retinemento, Domino Deo & beate Marie & milicie Templi Salomonis & fratribus in eadem milicia Deo servientibus present. & fut., in manu Hugoleni, ejusdem milicie fratris & aministratoris domus de Roais, sine omni nostra successorumque nostrorum inquietacione et molestia, ad habendum & possidendum suamque voluntatem inde perpetim faciendum, sine blandimento cunctorum viventium; predictum autem territorium ita terminatur: sicut via publica terminat a vado quod vocatur de Lancea usque ad Podium Cabaz, & dividitur a territorio de Rastello & de Buxone. Hec donatio facta est ... in presentia dom' Berengarii Vasionis episcopi, & in manu ejusdem jam dicti donatores eandem donacionem & collaudacionem jurejurando firmaverunt. Et ipse jam dictus Pe. Arnulfus caritative a fratribus jam dicte domus de Roais accepit M. CCC. sol. Melguriensium. Hujus donacionis firmatores sunt isti: ipse videl. dom' Berengarius Vasionis episcopus, & ipse Pe. Arnulfus firmator extitit &, si forte aliquis hanc donacionem *(f° 13)* inquietare voluerit faciendo racionem, eandem donacionem se salvaturum [promi]sit & sua queque super hoc pro pignore laudavit, Guigo Autrandus, [......] Talon fir., Gaufre. de Vaiso f', Guill'. de Podio f', Ugol[enus, Ugo] Turcus f., Petrus Draconis, villicus comitis, f', Raimundus [........]tano f', Pe. Maiolus f' & W. frater ejus f'; testes sunt [isti: Pe.] Martinus capellanus, Ugo de Bailes, Stephanus diaconus, Pe. Imberti, Petrus Marinus, Bertran Arnal, Johannes Poet, Pe. de Bel Mont,

Senoret [.......]. W. de Po., W. Elifiarius filius ejus & Folradus laudaverunt; te[ftes funt] Elyfiarius de Albucione, Ugolenus, Pe. de Silla, Sablet, U. Ta[lon,...] de Secureto, W. Raim', Pe. Bocher, W. Petri, Pe. Bermundi, [Girun] Michael, Bertran Rainal, Pe. Gaic, Pon. de Barret, Robert Pelliparius, Raimundus Pallier, Apolenar, Hugo de Breta, Lauger. Malfanc, Pe. de Caromp. Facta carta hujus donacionis anno ab Incarnacione Domini M° C° LXX° V°, regnante Frederico Romanorum imperatore, Raimundo comite, feria prima, XII kalendas aprilis, luna VI *(21 mars 1176)*. Ugo Vafionis facrifta fcripfit.

166

LAUDACIO ARBERTI FILII EJUSDEM PE. ARNULFI UNA CUM SORORIBUS SUIS NARBONA ET LUCIA, DE DONO PE. ARNOLFI ET DE DONO ROSTAGNI DE PODIO.

ADHUC autem notum fit omnibus quod Arbertus, filius ejufdem Pe. Arnulfi, una cum fororibus fuis Narbona & Lucia predict. donum Pe. Arnulfi, infuper & donum Roftagni de Podio laudaverunt & jurejurando firmaverunt; cetere vero, que minores erant, laudaverunt. Hujus laudacionis teftes funt Hugo de Bailes, Stephanus de Fijac, W. Aimes, Stephanus Ebrat, Pe. Drocho, villicus comitis; W. etiam de Podio, frater Pe. Arnulfi & Roftagni, una cum filio fuo Willelmo Elifiarii, utrumque donum laudaverunt & jurejurando firmaverunt: hujus rei teftes funt Elyfiarius de Albucione & W. Rogerii. — Adhuc autem notum fit omnibus quod ego Pe. Arnulfus & filii mei Elyfarius & Arbertus, donamus Deo & beate Marie & fratribus domus milicie de Roais, omne jus & rationem quam habebamus in riperia Ovefe a vado Lance ufque rupem Mainaudem citra Ovefam, apud domum in fivalis & in omnibus; & hoc donum ... promittimus firmum tenere jurejurando, & pro hoc dono confiteor habuiffe a predict fratribus de caritate C. L. fol. Raimundenfium. Hoc eft

factum cum Hugoleno preceptore, & ipse dat denarios; testes sunt Hugo de Bailes, Stephanus de Fijac, W. Aimes, Stephanus Ebrardus, P. Drogo, villicus comitis, Pe. Galcus, R. Pallierius, Raimundus Persequerius. Anno ab Incarnacione Domini M° C° LXXI° *(1171)*. *(v°)*

167

De donacione Rainbaudi et Hugoleni cum fratre suo Gaufredo.

Divinis *(ut ch. 165)* ... f. e. l.... H. i. instructi ego Rainbaudus & ego Ugolenus, una cum fratre nostro Gaufredo Vasionis, bona *(l. 9)* ... p. n. remissione & ... s., d... ead. domo Deo... Ugoleni... amm-s... viv. hominum; pred... Cabaz. Hec don... Et ipsi j. dicti fratres caritative (a) f. j. d. d. de R. acceperunt M. CC. sexaginta solidos Melgurensium. Huj... ep. s; ipsi donatores etiam firmatores extiterunt &...f-ros promiserunt...l-verunt; Elisiarius de Albucione f°, Bertrandus Asta Nova, W. de Castello Novo & Saramannus frater ejus f., Ugolenus miles f., Ugo Turcus f., Ugo Talon f°, Faraldus f., *(f° 14)* Willelmus Arnaudus & Raimundus frater ejus f°; testes sunt isti: Pe. M[artinus] cappellanus t., Stephanus diaconus, Ugo de Bailes, W. Berengarius, W[illelmus de] Rastello, Alfandus de Albanna, Pe. Droconis, villicus comitis, [........], Pe. Maiolus, W. Maiolus, Petrus Lauter, W. Lauter, Odo [....... de] Vasione, Bertrandus de Castello Novo, Pe. Marinus, Pe. de Belmont, [Johannes] Poet, Pe. Bermund, Girun Michael, Bertran Rainal, Pe. Gasc, [P. de] Barret, Robertus Pelliparius, Stephanus de Johanaz, Raimundus P[allier], Apolenar, Ugo de Breta. Facta c. h. d. a. [ab I.] Dⁱ M° C° LXX° V°, r. F. i., R. c., feria prima, pridie idus marci, luna xx^a viiii *(14 mars 1176)*. U. v. s. s.

168

De venditione Rainbalde condam filie Humberti Ferrandi et Bonithosi mariti sui.

In nomine Domini noftri Jhefu Xpifti, anno Incarnationis ejufdem M° CC° XX° VIJ°, menfe maii *(mai 1227)*. Notum fit omnibus t. fut. q. pres. quod ego Rainbalda, filia condam Humberti Ferrandi, & Martinus Bonthus, maritus meus, pro noftra maxima neceffitate & puerorum noftrorum, vendimus Deo & beate Ma(rie) & domui milicie Templi de Roays, totum jus quod habemus vel habere debemus & omnes poffeffiones nobis pertinentes vel pertinere debentes in territorio Boyffone, intra caftrum vel extra, five fint predia five terre culte vel inc-e, s-e s-t prata s-e pafchua, in aquis & in terris, in nemore & extra nemus, in venationibus & in omnibus que intelligi poffunt a celo ufque ad terram, ad nos in dicto territorio fpectantibus: precio quingentorum folidorum Raim', de quibus plenarie eft nobis fatisfactum; renunciantes non numerate pecunie exceptioni. Promittimus etiam, fuper facra Dei Euvangelia jurantes, quod contra hanc venditionem ullo excogitato modo nullatenus veniemus, fet eam ratam femper habebimus & inconcuffam: renunciando omni auxilio legum & canonum & omni alii juri fcripto & non s-o nobis in prefenti *(v°)* competenti vel in futuro competituro; & fi dict. venditionem plus valere contigerit, totum.... in peccatorum noftrorum & parentum noftrorum remiffione donamus, tradimus & defæmparamus, fub preftito juramento annuentes nos et anteceffores noftros dictas poffeffiones a dicta domo de Roays tenuiffe. Et ego Alayfa Ferranda, foror germana dicte Rainbalde, prefatam venditionem laudo, tactis fanctis Euvangeliis, jurando me nunquam contraventuram; renuncians o' juri michi competenti vel competituro, predicto juramento afferendo dict. poffeffiones prefate domus dominio pertinuiffe. Ego autem Poncius

Pelliparius, tunc temporis Roafyi preceptor, dict. venditionem recepi & vendentibus memoratam pecuniam perfolvi. Actum fuit hoc in ecclefia Beate Marie de Roafyo; teftes autem interfuerunt W. Gygo, tunc temporis capellanus ejufdem domus, frater Hugo de Bordellis, fr. Pe. Scofferius, fr. Arnolphus, fr. Pe. Ferreolus, fr. W. Stephani, fr. Kynidius, fr. Wus Tremondi, fr. Po. Ruffus, W. Faber de Vafione, Laugerius Tremundi, Pe. Filiolus, R'o. Scofferius, Po. Caretharius, W. Gaydo, Pe. Coftantinus, R'a. Rebanni, Wus Maiolus, Wus de Rocha, Pe. Lamberti de Vinzobriis, R'. Tortellus, Bert. Banolye, Pe. Cays, Lambertus de Boyffona. Et ego Wus magifter Anglicus, domi R(iperti) Vafionis epifcopi notarius, prefentibus magiftro Johanne capellano Vafionis, Ugone Guiniardi diachono, W° Cordario clerico, Geraldo clerico de Villa Dei, apud eandem Villam audivi dict. Rainbaldam recognofcentem dict. venditionem pro ut in hac carta continetur, facta tamen recongnitione *(f° 15)* ejufdem venditionis a dicto marito fuo, coram dom° R'. Vafionis epifcopo, qui precibus utriufque partis hanc cartam fcripfi, compofui & figillo dicti dom. epifcopi roboravi.

169

In nomine Domini noftri Jhefu Xpifti, anno Incarnationis ejufdem M° CC° XX° VIJ°, menfe augufti *(août 1227)*. Notum fit omnibus t. pref. q. fut., quod ego Mateuda fpontanea voluntate ducta, confenfu tamen et voluntate mariti mei, fcil. Gy. de Mirabello, vendo Deo & beate Marie & domui milicie Templi de Roays quandam terram quam habeo in territorio Boyffone, capientem IIIJ. faumatas feminis annone, & unum pratum quod habeo in palude ejufdem Boyffone, continens IIIJ. fecturatas, & fi quid magis habeo vel habere debeo in caftro Boyffone fupradicte vel in ejus tenemento quocumque modo intelligi poteft a celo ufque ad terram: precio quingentorum folidorum

Raimondenſium, de quibus michi eſt plenarie ſatisfactum, renuncians non numerate pecunie exceptioni; promitto, etiam tactis ſacroſanctis Evangeliis juro hanc venditionem ſemper firmam & ſtabilem obſervare, & nec per me nec per aliquam perſonam interpoſitam aliquo excogitato modo ullatenus contravenire. Et ſi dict. venditionem plus valere contigerit, totum.... in remiſſionem peccatorum noſtrorum & parentum noſtrorum dono & relinquo, me et meos deinveſtiens, & dict. domum & fratres... inveſtiens, renuncians in hoc facto o[i] juri ſcripto & non s-o..., *(v°)* & ſpecialiter illi juri quo mulieres ſe tueri poſſunt pecuniam in ſuam utilitatem non eſſe verſam. Similiter ego dictus Gy. ſupra ſancta Dei Euvangelia juro me iſtam venditionem firmam ſemper tenere & inconcuſſam, & quod nec per me nec per alium contra eam aliquo tempore veniatur, renuncians o[i] juri... Et ego Poncius Pelliparius, dicte domus preceptor, hanc emptionem feci, juramenta & promiſſiones recepi & ſupradict. ſummam pecunie vendentibus perſolvi. Actum fuit hoc apud Pulcrum Locum, in eccleſia Beate Marie; teſtes autem interfuerunt Hugo Richavi de Podio, Bert Berengarii, preceptor dicti loci, Pe. capellanus ejuſdem loci, frater Bert. Miraelis, W. Clericus, W. Gylii, Ricavus de Podio, Rainbaudus de Podio, Hugo Rebollus, Radulfſus Scofferius, Baldewinus. Et ego magiſter Wus Anglicus, dom[i] R' Vaſionis epiſcopi notarius, omnibus hiis preſens interfui, qui utriuſque partis precibus hanc cartam compoſui, ſcripſi & ſigillo dicti dom. epiſcopi roboravi.

170

HEC eſt memoria quod ego Raim'. Comolet & ego Bertrans Amoros, omne jus & omnem dominicaturam quam habemus in tenemento quod dicitur Roais vel poſſidebamus vel nomine noſtro poſſidebatur, per nos vel pro nobis ſucceſſoribus in quocumque modo poteſt intelligi a celo uſque ad terram, totum damus, laudamus *(f° 16)* & concedimus in perpetuum Deo & domui Templi, ex-

preffe in domo Roaxi, fine blandimento noftri feu parentum noftrorum vel amicorum : hoc confirmamus facro fanctis tactis Euvangeliis. Actum fuit hoc in domo Roaifii, in manu Poncii Pelliparii, tunc temporis preceptoris, ante porticum ecclefie Beate Marie, in prefencia P. Roftagni, facrifte Vafion. ecclefie, & W[i] Guigonis, facerdotis Roafii, & W[i] Frefqueti, ipfius loci diaconis, & W[i] de Vafione, fratris Templi, & Bertrandi Afta Nova, fratris Raimondi Comolet & fratris Arberti, prefate domus fubpreceptoris, & fratris Arnulfi & f. Alricii & f. P. Poncii & f. Quinidii & f. P. Scoferii & f. P. Rufi. Iftud negocium recognovimus apud Raftellum, in platea ante furnum, in ipfo die, & diximus Raimundo Joanni & Bertrando Arnaudi & fratri fuo W° Arnaudi, quod ficut homines noftri erant & hominium nobis fecerant pro dicto negocio, ita domui Roafii ad ipfum pactum teneantur, fine blandimento noftri feu parentum noftrorum in perpetuum ; recognitio facta fuit in prefencia iftorum, f(cil.) Anrici Raftelli & Petri Rancurelli & Petri Raimundi & Lauteri probi hominis & Pon. Viaderii & Pe. Gauterii & Raim'. Rebanit & Guigonis Malacarti & W[i] Scoferii & Raim'. Vinaterii & Bartolomei. In prefentia iftorum teftium, nos prefati Raim' Comoletz & Bertrans Amoros diximus & precavimus ut carta effet facta, figillo dom[i] Vafionenfis epifcopi figillata & roborata. Actum fuit anno Incarnationis M° CC° XX° V°, in menfe maii *(mai 1225).* *(f° 1)*

171

HEE SUNT CARTE DE.... INSIMUL IN HOC CODICE REDACTE, T'..... ROSTAGNI DE SALVA.

ANNO Dominice Incarnacionis M° CC° XX° V°, in kalendis octobris *(1[er] oct. 1225)*, nofcan(t) prefentes & futuri quod ego Roftangnus de Salve, quondam filius Roftangni de Salve, volens relinquere feculum & religionis habitum affumere, fuper rebus meis infinuacione exiftente

ita difpono: inftituo fiquidem Bermu(n)dum fratrem meum heredem univerffalem omnium bonorum meorum, matrique mee porcionem legitimam bonorum meorum relinquo, fi preffatus frater meus bona mea jure hereditatis voluerit vendicare & meam adierit hereditatem; voloque & ftatuo quod fi hec ultima volontas mea non valeret jure teftamenti, faltim valeret eo jure quo poffet, vi fcil. codicillorum vel epiftole vel alterius cujus libet volontatis. Et tu, frater meus prefcriptus, pleno jure & indubitabili omnia bona mea mobilia & immobilia quequ(m)que habeo vel habere debeo vel ad me poffunt jure quolibet pertinere, & ex caufa hujus donationis inter vivos celebrate & coram domino noftro Petro Bermundo cum prefenti inftrumento follemniter infingnite, trado tibi omnia bona mea & in te & tuos transfero ad omnes tuas tuorumque volontates faciendas; & ut poffeffionem & dominium dict. omniu(m) bonorum plene nancifcaris, conftituo te ipfa bona tuo nomine poffidenda; promito preterea tibi... ftipulanti, me predicta omnia & fingula ratum perpetuo habere & nullo jure contraventurum; volo preter(e)a & ftatuo quod tu... eligere valeas & poft electionem tuam volontatem mutare fi velis tibi congnoverit expedire, utrum dicta bona mea habere valeas vel ad te pertinere vel jure hereditatis vel legati vel fideicomiffi vel jure donationis inter vivos, ut dictum eft, celebrate vel etiam caufa omnium titulorum predict., prout melius ad utilitatem tuam poterit redundare. Prefcripta omnia fervabo et nullo jure vel modo contra veniam, fi Deus me adjuvet & hec fancta Dei Euvangelia a me jurante corporaliter tacta; fub quo facramento renuncio fpecialiter beneficio minoris etatis, & fub eadem facramento promito me liberationem preftitorum nullatenus petiturum. Hec facta fuerunt apud Roccam Furcatam, in ftari caminate, iftis prefentibus & videntibus: *(v°)* Raimundo Beceda, Bertrando Geneſio, Ugone de Salve, monaco Tornacenfi, Guillelmo de Lodeva, Petro de Leccit, R' de Duilla, Bertrando Roftangno, R'o Adhemario, Berengario de Sancto

Romano, Petro de las Boiffigas, R' de Frezaco, Petro Geraldi, Augerio Frotardo, Paulo de Bernicio; & ego Petrus de Carnatero, notarius, his interfui & hanc cartam mandato utriufque partis bullavi, fcripfi & fubfcripfi, & etiam dom[i] Petri Bermundi mandato hec eadem feci.

— Hoc eft translatum five refcriptum fumtum ab originali autentico i(n)ftrumento, per manum Petri de Carnatero notarii facto & figillo plumbeo dom[i] Petri Bermundi munito, quod anno Domini M° CC° XXV°, pridie idus *(14)* octobris, rengnante dom° Fr(ederico) Romanorum inperatore & dom° Drag(oneto) pot(eftate) Arelatenfi exiftente, ego Petrus de Montareno, Arelatenfis notarius, nichil addens vel minuens, fcripfi & translatavi coram Drag'. de Bocoirano, Ugone Roftagno & R' Chaufuardo, preceptore milicie Arelatis, & pluribus aliis teftibus ad hac vocatis.

172

Bermundi de Salva *donatio caftri de Boicione.*

Anno ab Incarnacione Domini M° CC° V°, pridie idus octobris *(14 oct. 1225)*, rengnante dom° Fr(ederico) Romanorum imperatore & dom° Dra(goneto) pot(eftate) Arelatenfi exiftente, nos Bermundus de Salve & Roftangnus de Salve, filii quondam Roftangni de Salve, bona fide & fine dolo donamus donacione perffecta & irrevocabili, & cum hac carta inperpetuum tradimus Deo & domui Templi de Roais, in manu tui Raimundi Chaufuardi, preceptoris domus milicie Arelatenfis, recipienti nomine dicte domus Templi de Roais; donamus, inquam, in remiffione peccatorum noftrorum & predecefforum n-m & ad deffenfionem terre fancte, quiquid juris habemus vel habere debemus vel vifi fumus .. tenere vel poffidere ... in caftro de Boiffone vel ejus territorio vel in om(n)ibus ad ipfum caftrum de Boiffono pertinentibus, feu in aquis feu in pafquis, hermo vel cultura, in rebus mobilibus vel imm-s vel etiam *(f° 2)* fe moventibus; promitentibus nos defendere et falvare jure & judicio ab omni controverfitate et interpellatione predict. donationem, et nulla ratione contra venturos; renunciantes

tactis facro fanctis Euvangeliis beneficio minoris etatis, r-tes etiam fpecialiter illi legi qua cavetur quod fi donatio D'.aureos eccefferit fit fine infinuatione invalida, r-tes etiam o' juri quo poffemus dicere nos in haliquo in hoc facto effe deceptos ; & pro evictione dicte donationis, fi forte ibi in folidum partemve contingeret, omnia bona noftra tibi predicto R' Chaufuardo et per te dicte domui de Roais abligamus, & inde fidejuffores conftituimus dom^m Dragonetum de Bocoirano & dom. Paulum de Bernicio, & concedimus .... ut tu vel fratres ipfius domus de R. nomine ejufdem.. poffitis autoritate veftra poffefionem dicte donationis appreendere. Ad hec nos predicti Drag' de Boco'. & Paulus de Bernicio, mandato Bermundi de Salve & Roftangni de Salve predict.,..., pro fupra dicta donatione jure defendenda & pro evictione.. tibi R' Ch. et per te... fidejuffores quifque in folidum nos obligamus & conftituimus, renunciantes epiftole divi Adriani et o' alii juri & rationi nobis competenti. Actum fuit hoc in domo milicie Arelatis ; ujus rei funt teftes Ugo Roftangnus, R' Chaubertus, Berengarius de Bordellis, Guillelmus Petrus, fupreceptor domus milicie Arelatis, frater Giraudus Frefo facerdos, Arnaudus facerdos, Raimundus Claret, Alfan, Poncius diaconus.—Pofte(a) vero, anno quod fupra, vj. kalendas decembris *(26 nov.)* ego Drag'. de Monte Draconis, pot(eftas) Arelatenfis, precibus Bermundi de Salve & Roftangni fratrum predict., pro fupradicta donatione.. jure defendenda & pro evictione... predicto R' Chaufuardo & per te dicte domui de Roais & fratribus ejufdem ... fidejufforem me obligo in folidum, renuncians.. *(v°)*.. Actum fuit hoc in palacio comunis ; hujus rei teftes funt Draconetus de Bocoirano, Ugo Roftangnus, Raimundus Ferreolus, Guillelmus Petrus; & ego Petrus de Montareno, Arelatenfis notarius, omnibus predictis teftis interfui & hanc(c) cartam rogatu utriufque partis fcripfi.

173

(CARTA) W(ILLELMI) DE PODIO GUIGONE.

IN nomine Domini nostri Jhesu Xpisti, anno ab Incarnacionis ejusdem M° CC° XX°, mense januarii *(janv. 1221)*, notum sit om(n)ibus hec audientibus present. atque fut. de vendicione quod Vilellmus de Podio Guigonis fecit, de negocio quod habebat apud castrum Boisoni, domui de Roasio silicet, pro precio IIII. M. solidorum contradicebat se non esse pagatum cum M. CCCC sol. quos petebat W. Isnardo, preposito Vasionensi, quod dicebat illum esse sibi fidejussorem; et P. Pelliparius, preceptor dicte domus, dixit quod ipse succurit W. Isnardum, prepositum Vason', fidejussore(m) de M CCCC. sol. quos petebat W. de Podio Guigonis. Et P. Pelliparius, preceptor domus Roasii, & Guill(el)mus de Podio ambo se firmaverunt in manu dom' episcopi Vasionensis R'.(&) Vill(el)mi de Sancto Mauricio; & confestim P. Pelliparius probavit in manu dom' Vasion' episcopi quod ipse persolvit Guillelm(o) de Podio Gugonis predictos M. CCCC. sol., & dixit qualiter unum equm & unum palafredum reddit ei pro precio DC. sol. & Guillelmo Ricavo, draperio de Vairiaso, pro mandato Villelmi de Podio Guigonis CCCC. sol. Raim(undensium) & LX^ta^ Vian(nensium), & Barasto de Camareto pro mandato Guillelmi de Podio Guigonis LX. sol. Vian., & Folracius habuit pro mandato ipsius C. sol. Raim. quos amanavit ei Petrus Faber cum Guillelmo de Vasione, & ipse Villelmus de Podio Guigonis habuit XXX^ta^ sol. Vian. In hunc modum probavit Poncius Pelliparius, preceptor domus Roasii, in manu dom' episcopi Riperti et Guillelmo de Sancto Mauricio istos predict. M. CCCC. sol. esse persolutos Guillelmo de Podio Guigonis. Et G-mus de P-o Gig-s recongnovit se esse paccatum *(f° 3)* a predictis M. CCCC. sol., set per iniquitatem illos petebat, et prepositum Vasionensem quietum clamavit; insuper super sancta Dei Euvangelia juravit quod de cetero

contra dict. recongnicionem non veniret et dict. venditionem obſervaret, et inſuper dedit fidejuſſores Guillelmum de Sancto Mauricio et Raffellum, qui ... ſe fidejuſſores conſtituerunt et ſuper omnia bona ſua dederunt. Et hoc fuit factum in caſtro Vaſionis, in aula, in preſencia dom[i] epiſcopi Riperti; hujus rei teſtes fuerunt Guillelmus Iſnardus, prepoſitus Vaſionenſis, et magiſter Giraudus operarius, Bonetus prior eclefie de Bucxo, frater Guaufredus de Clauſtro, frater Arbertus, Guillelmus de Vaſione, Aimericus, Roſtangnus Talon, Ugo de la Vouta, W. de Sancto Ferreolo, Raim'. Ugolenus, Bermundus, dom[i] epiſcopi armiger, Fulco, Bertrandus Gigo, Petrus Faber, W. Faber, P. Barnoinus, P. Arnulfi, Hugo Arberti, Bertrandus Bettobreto, W' Corderii, R' Gilaffredi, R' Gili, Hugo de Raſtello, Per. R', R' Pelicier, P. Laugerii, Maſcon & magiſter Guillelmus Anglicus, dom[i] epiſcopi capellanus & natarius, qui volontate & mandato utriuſque partis hanc cartam ſcripſit & ſigillo dom[i] epiſcopi corroboravit.

174

HEC EST CARTA MATEUZ FILIE BERTIN (DE S° VERANO).

IN NOTESCAT tam preſentibus quam futuris quod ego Mateuz, filia Bertin de Sancto Verano, vendo domui Roaſii & tibi Poncio Pellipario, preceptori, & fratribus preſent. atq. fut. ejuſdem domus, quicquid habebam vel habere debebam in caſtro de Boiſſono, ſcil. in toto tenemento de Boiſſono intus vel foris, in culto & in hermo, quomodo poteſt intelligi a celo uſque ad terram; & pro hac venditione recipio a predictis fratribus CCCCL ſol. Vian(nen.) de quibus me teneo pro paccata. Et ſi plus valet dicto precio, plus valentem dono Deo beate Marie & domui Roaſii & fratribus .., pro remiſſione peccatorum meorum & omnium anteceſſorum meorum; & de hac venditione deinveſtio me & meos, & inveſtio domum Templi Roaſii & fratres...: iſtam venditionem facio cum conſilio mariti mei Bernadi,

Et ut ista vendicio firmius teneatur, ego Bernadus maritus ejusdem Matehuz & ego Matheus, ambo super sancta Dei Euvangelia hoc tenendum juramus & promitimus, pro nobis & pro omnibus nostris, ad comodum predicte domus salvare & a cunctis hominibus defendere et custodire, & ego Alazais soror d' Matheut, ejusdem Ber. de Sancto Verano, dotatam ad Cairanam, si quid juris habebam vel habere debebam in hanc venditionem, quam soror mea Matheuz facit domui Roasii..., super s[a] Dei Euvangelia jure jurando totum desamparo & dimito & dono Deo & b[e] Marie *(v°)* & domui milicie Roasii & fratribus.., pro remissione omnium peccatorum meorum & antecessorum m-m. Et ego Matehus & ego Alazais soror ejus, ambe recongnoscimus quod istam venditionem tenebamus a predicta domo... Factum fuit hoc in eclesia Beate Marie Roasii, in presencia Poncii Pelliparii, preceptoris ejusdem domus, anno Incarnacionis M° CC° XI°, prima dominica mensis aprilis *(3 avr. 1211)*, Rainbaudo episcopo Vasionensi; testes sunt ujus venditionis Berengarius sacerdos, Stefanus Chausuinus levita, Guillelmus Raim(undi) de Gigondacio, frater Olivarius de Moillano, fr. Micaelis Gontardus subpreceptor, fr. Ber. Martinus, fr. Lambertus de Luns, fr. Isnardus Gastaudus, fr. R'us de Sancto Verano, fr. Ber. de S° Verano, fr. Arbertus vaccarius, f'. Per. Scofets, fr. Per. Poncius, f'. Quinidi, Arnulfus Mirabellus, Riccauvus de Boissono, R' de Boissono, Guillelmus Rainaudus, J. Bernardus, Bernardus filius ejus, R' Trozabotz, B' d'Albres, P. Fillolus .... Et ego Bernardus & ego Matheus & ego Alasais mandamus coram omnes istos presentes hujus venditionis facere cartam, & sit sigillata cum sigillo dom[i] Vasionensis episcopi.

175

(CARTA) RICLEDE RUFFE ET R' W. ET SORORUM SUARUM MATHAUDE ET RUFFARDE ET W. ISNARDI ET ALPHANNI.

INNOTESCAT presentibus & futuris quod, anno Incarnationis Domini M° CC° XIIII°, mense febroarii *(févr.*

1215), ego Riclenda Rufa & ego R[us] W., & forores mee nomine Matheuda & Rufarda, & Guillelmus Ifnardus & Alfannus fororii mei, mariti dict. fororum, recongnofcentes omnes & unufquifque ad profeffionem W. Rufe, fratris mei, accepiffe de caritate domus de Roais numerato CCC. fol. Raimodin', amore Dei & fpontanea volontate donamus & laudamus Deo & beate Marie de Roais & Poncio Pellipario, tunc temporis preceptoris, quiq(u)id in caftro de Boiffone vel extra in ejus territorio poffidebamus ...., promitentes omnes & finguli, fub caucione facramenti corporaliter preftiti, quod contra hoc donum nos vel aliquis pro nobis deinde non procedamus; vanantes & concedentes domui de Roais & ejufdem domus fratribus, in affari quod poffidebamus fub dominio dominorum de Rofatz & Nicolai Acullei, omne jus noftrum & o-em accionem & racionem five petitionem, abrenonciantes omni legi fcripte & privilegio fori & decretali nove & veteri. Iftud donum debemus dicte domui falvare & defendere per ftipulacionem ab omni eviccione; volumus enim & bona fide pofcimus ut fcriptum dict. donum pertinens vel continens figillo dom[i] Riperti Vafionenfis epifcopi figilletur. Factum fuit hoc juxta ecclefiam Beati Nazarii de Sableto, in prefencia *(f° 4)* Poncii Pelliparii, prefcripte domus tunc temporis preceptoris; teftes fuerunt Cor de Sacco, W'. de Vafione, Bertrandus de Cucurone, Guillelm Caronus facerdos, Per. facerdos de Gigondacio, R[us] de Solio, frater Micaelis de Roais, fr. Arbertus, fr. Per. Scoferius, Leodegarius Trimundus, R[us] Garfendus, Criftianus de Gigondacio, Giraudus Veranus, & ego Bertrandus Folco, tabellio dni memorati epifcopi, qui mandato utriufque partis hanc cartam figillavi.

176

(Carta) dom[i] R(aimundi de Medullione).

INNotescat prefentibus & futuris quod, anno Domini M° CC° XX. II°, ego Raimondus de Medullone plene recongnofco dediffe, pro falute anime mee & parentum

meorum, domui de Roais & fratribus ejufdem loci prefent. & fut., omnem d(omi)nicaturam & jurifditionem, actionem & d(omi)nationem quam habeo vel habere debeo & que habetur vel nomine meo poffidetur in caftro de Boiffono feu extra in ejus territorio, in terris cultis & incultis, in neboribus & in aquis & venacionibus, & in omnibus jurifdictionibus dominio pertinentibus, ut dicta domus & fratres pres. & fubfequentes omnia fupra fcripta univ. & fing. teneant, habeant & poffideant plene, libere & quiete; in hanc enim recongnicionem promito prefate domui & fratribus... bona fide & abfque fraude omnia fuperfcripta defendere per ftipulacionem plenius & falvare: promito enim ... quod contra hanc donationem & recongnicionem haliqua perturbacione vel infeftacione feu placito, dictis vel factis, five in jure five in his que contra jus funt, per me vel per interpofitam p(erfon)am non veniam nec venire faciam; abrenoncians fuper promiffis, datis, recongnitis & conceffis omni legi fcripte & non s-e & decretali nove & veteri, & o[i] rationi domui prefate nocenti & michi & meis omnibus competenti; & ut firmius domus predicta & fecurius omnia predicta habeat & poffideat, volo & humiliter poftulo ut hoc prefens fcriptum figillo dom[i] Riperti Vafionenfis epifcopi figilletur. Hanc recongnitionem & donationem feci in tempore Poncii Pelliparii, tunc temporis preceptoris, & in curia clauftri de Buxo, in prefencia dom[i] Riperti epifcopi Vafionis; hujus recongnicionis teftes funt ipfe dom. Ripertus Vafon. epifcopus, Bonetus facerdos & regtor ecclefie de Bucxo, Petrus facerdos, Leo miles, Raimbaudus de Vafione, Bermundus fcudarius dom[i] Riperti Vafion. epifcopi, Riccauvus diaconus de Bucxo, Bonetus Juvenis, clericus de Bucxo, Guillelmus de Grillone, Vill(el)mus curfor dom[i] Ripert epifcopi; & ego Bertrandus Fulco, canonicus & notarius ipfius epifcopi, qui mandato utriufque partis hanc cartam fcripfi & figillo ejufdem dom[i] epifcopi Vafionis figillavi & fingnum meum apofui, & hoc eft fingnum ✠. (v°)

177

(CARTA) SAURE, UXORIS DOM[i] RAIMUNDI DE MEDULLIONE.

NOSCANT presentes & futuri quod, anno Domini M° CC° XX° JJ°, ego Saura ucxor dom[i] Raimundi de Medullione plene recongnosco dedisse, p.s.a.m. & p.m., mandato tamen & volontate dom[i] Raimondi de Medullione mariti mei, domu[i] *(ut in præced.)*... Boissone ... nemoribus... plen. & tueri p.:... que extra jus... preceptoris domus dicte, in castro de Rocca prope Bucxum, in pres.... Bucxo, Guarnerius sacerdos, Raimundus sacerdos, Fouchardus de Rocca, R. de V., B. s. d. R. e., Raimundus Ventoirolis, G. de G., Wonus c. d. e. Vasionis ; & ..... ✠

178

(CARTA) GIRAUDI DE BESAUDUNO.

DE gestis hominum suboriri solet calumnia, nisi scripture memoria & lingue testium & sigilli munimine confirmarent. Notum sit ergo presentibus & futuris quod ego *(f° 5)* Giraudus de Bezauduno, pro remisione peccatorum meorum & pro salute anime mee & antecessorum meorum, dono cum filio meo Giraudo Deo & beate Marie & domui Templi Salomonis, & proprie domui de Roais & fratribus present. & fut. in ea domo servientibus, omne jus & omnem (actionem) quoqumque modo habeam in castro de Boissone intus & foris in toto tenemento suo, silicet cartam partem : hoc donum facio cum Diaude, preceptore domus Ricarencarum, & cum Poncio Pellipario, preceptore de Roais, & hoc donum ut firmiter teneatur promito super sancta Dei Euvangelia per me & per meos sic firmum stare atque salvare. Hoc donum facio in domo mea ad Avizanum; & ego Diaudeus, preceptor Riccarencarum, ex parte Dei et magistri Templi concedo & dono tibi tuisque bonam partem in bonis Templi cismarinis & transmarinis, & recipio filium

tuum Guichardum pro donato. Hujus rei teſtes ſunt Olivarius de Chalma, Roſtangnus de Sancto Verano, Iſnardus Baſt, Guillelmus Saraman, B' de Merindol, W. Talon, W. Chais, V. de Roſſatz, W. de Suza, B. Laugarda, Guafredus de Clauſtro, B. de Coiro; factum eſt hoc donum menſe julii, craſtina die poſt octabbas Petri et Pauli, anno Incarnacionis Domini M° CC° XI° *(7 juil. 1211)*. Et iſtis videntibus volo & precor ut cum ſigillo dom[i] R'. Vaſion. epiſcopi ſigilletur.

179

(CARTA) VALENTINE.

NOTUM ſit preſentibus & futuris quod anno Domini M° CC° XVIIII°, in menſe julii *(juil. 1219)*, ego Valantina propria mea & bona volontate, & (pro) ſalute anime mee & parentum & amicorum m(e)orum, dono, laudo & concedo Deo & beate Marie & domui Templi de Roais & tibi Poncio Pellipario, preceptori tunc temporis ejuſdem domus, & fratribus preſent. & fut. omnia que habebam vel abere debebam in caſtro Boiſſoni, intus vel foris in ejus territorio, ſive in hermo ſive in culto, aud in lingnis aut in aquis, aut in venationibus aut in paſcuis, aut quoqu(m)-que modo poſſit intelligi a celo uſque ad terram, citra fluvium Eguer vel ultra; & pro hac donatione accepi a te Poncio Pellipario predicto L. ſol. de caritate domus. Hactum fuit apud Vaſionem, dom° Riperto Vaſionenſi epiſcopo & Guillelmo Iſnardo prepoſito & Guillelm de Vaſione & R' de Vaſione & Americo & P. Barnoino. Item ciatur quod ego Valentina predict. donationem conceſſi & juramento afirmavi apud Roais, in eccleſiam Beate Marie, in preſencia W' Guigonis ſacerdotis & Alberti ſubpreceptoris, Gaufredi de Clauſtro, Poncii Lamberti, P. Torretas, P. Ros, Guchardi de Bordellis, Ber. de Arbris. Item ciatur quod ego Valantina volui hanc cartam corroborari dom[i] R' Vaſion. epiſcopi ſigillo; & ego Durantus Taborerius,

clericus tunc temporis de domo Roasii, hanc cartam scripsi utriusque partis mandato & volontate, & aposui sigillum dom[i] R'. Vasion. episcopi supradicti mandato & assensu ipsius. † (v°)

180

(Carta) Gvillelmi de Podio (Guigone).

NOTUM sit universis present. & fut. quod anno Dominice Incarnacionis M° CC° XVIII°, in mense janoarii *(janv. 1219)*, ego Guill(el) mus de Podio Guigone venditionis trado titulo & jure Deo & beate Marie & domui milicie Templi, & nominatim domui de Roais & tibi Poncio Pellipario, preceptori, & fratribus ejusdem domus present. & fut. totam dominicaturam vel juris dictionem vel dominacionem quam habeo vel habere debeo in castro Boissoni, intus vel extra in ejus territorio, sive in hermo sive in culto, seu in pascuis seu in venationibus, seu in aquis seu in lingnis... citra Egue vel ultra: precio M M M M solid. Raimondinensium novorum, ex quibus teneo me pro bene paccato & domum Templi & emtores predict. imunes & liberos esse confiteor; & si ad presens plus valet vel in antea plus valere aparuerit, totum tribuo, laudo, concedo... pro salute anime mee & parentum & amicorum meorum. Han(c) venditionem super sancta Dei promito Euvangelia me ratam tenere prout potero inperpetuum, nullam de cetero movens controversiam..., & in eodem sacramento recongnosco quod hec omnia habebam & tenebam ante pro domo Templi: ne vero super hoc. mea vel meorum aliqua suboriatur questio, fidejussorem constituo dom. Ripertum. Vasion. episcopum, ut ipse vel succesores sui censura rebelles compescerent ecclesiastica; item fidejussorem tribuo Gull'. Isnardum, prepositum Vasionis, & Dragonetum & Folracium & Rainbaldum de Vasione & Guill(el)mum de Vasione & Berengarium de Vasione & Petrum Arnulfum, Guidonem

fororium meum: qui omnes conceferunt bonam fidem & rectam fe domui Templi falvare & exibere. Actum apud Vafionem, in domo Petri Fabri, fuper terraciam fuam; teftes funt P. Faber, W. Faber, Ugo Faber, Ramundus Brunus, W. Corder, Pe. Barnoinus, Rai. Tefta, Rargalafens, Pei. Gilafres, Guill(el)mus Albertus, Petrus frater ejus, Mafconus, Geralldus Seraire, Petrus Milo. Item ego W. de Podio Guigone venditionem iftam laudavi & conceffi & juramento afirmavi apud Roais, coram Guill(el)mo de Cerzols, magiftro Yfpanie, volontate cujus hec facta funt; in hoc loco teftes interfuerunt Bermondus de Caftro Gaug, preceptor Ricarencarum, Bernardus de Rochafort, Albertus fubpreceptor de Roais, Guaufredus de Claustro, W. Geraldi, Raimundus Gaufredi, P. Mirabelli, W. Stefanus, Ifnardus Gaftaudi, P. Poncius, Quinidius, Pe. Sabaterius, Pe. Montanerius, Pe. Vetus, Po. Rufus, Folco, Riccavus de Boiffone, Pon. Martini, Arnulfus Mirabellus, Bertrandus Chautelmi facerdos, Pon. Audardi, W. Rufa. Item ego Mateheus, foror W. de Podio Gugone, laudo & concedo & facramento afirmo, in *(f° 6)* manu Poncii Pelliparii predicti, venditionem prenominatam, promitens me nullam de cetero controverfiam moturam; & ego Marrofus, predicti Guillelmi de Podio Guigone filius, propria & bona volontate donationem & vendicionem predict. fine dolo laudo & concedo, & juramento me inperpetuum tenere & cuftodire promito, in manu Poncii Pelliparii predicti, abrenoncians... & confiteor me effe xv. annorum; & ego Romana, filia W. de Podio Guigone, eodem (modo) quo & frater meus Marrofius conceffefit, venditionem predict. laudo & concedo et afirmo, facro fanctis Euvangeliis in manu Poncii Pelliparii pretaxati, et confiteor me effe hetatis XIIII. annorum. Hec conceffio facta fuit in ecclefia Sancti Baufilii prope Mirabellum; teftes funt Bertrandus Berenguarius facerdos et Rai. Julianus facerdos et Albertus fubpreceptor de Roais, Raimundus Gaufredi, Folracius, W. Rufus, preceptor

Ville Dei, Poncius Stefanus clericus; et Durantus Thaborerius, clericus in domo Roasii, omnia hec predicta vidi et audivi et presens fui mandato dom' Vasion. episcopi, et cartam scripsi et singnum vel sigillum suum oposui utriusque partis mandato, concensu et volontate. †

181

(Carta) Arberti Martelli.

DE gestis hominum suboriri solet calumpnia, cum scripture memoria aut lingue testium aut sigilli munimina non confirmant vel perhennant. Notum sit ergo present. & fut. hominibus, quod ego Arbertus Martelli dono Deo & beate Marie de Roais & fratribus present. & fut. in ea domo servientibus, pro remissione anime mee & antecessorum meorum, om(n)e jus & omnem dominicaturam quam emeram a W'. & R'. de Rosaz in castro de Boissone, intus & foris in toto tenemento suo, scilicet quartam partem; & hoc donum facio in ultimo testamento meo, in propria domo mea ad Malaucenam, & volo quod valeat jure testamenti, si non qualiqumque racioni ultime volontatis. Et ego Poncius Pelliparius, preceptor domus de Roais, recipio hoc donum a te, Arberti Martelli, & ex parte Dei & magistri nostri concedo & dono tibi & tuis antecessoribus bonam partem in bonis Templi cimarinis et transmarinis. Hujus doni testes sunt Ripertus Martelli, W. Riccavi, Pe. Amici, Pe. Clericus, S(te)fanus capellanus, Olivarius de Moidano. Hoc ipsum dono recongnosco ad domum de Roais, in camera ante ecclesiam; hujus rei testes sunt Berengarius capellanus, Stefanus Chaudoinus diaconus, frater Lambertus de Luns, fr. Isnardus Gastaudus, fr. Micael Gontardi, fr. Rostangnus de Sancto Verano, fr. Ber. Martini, P. Chalveti, Arnul. Mirabelli. Hoc donum factum fuit in febroario, ad festum sancti Quinidii, secunda feria, kalendis marcii, anno Incarnationis Domini M° CC° X° *(15 févr. 1210)*; & istis cunctis audientibus & videntibus rogo ut cum sigillo dom' Riperti Vasion. episcopi sigilletur.

182

(CARTA) RICHAVI ET RAIMUNDI DE BOSSONA.

NOTUM ſit preſentibus & futuris quod anno Domini M. CC° XVIII, menſe aprilis *(avr. 1218)*, ego Alaáis, filia Unberti Ferrandi, donum quod Riccavus de Boiſſone & Raimundus de Boiſſone, *(v°)* fratres mei, fecerunt, laudo, confirmo & concedo tibi Poncio Pellipario, preceptori de Roais, & per te ipſi domui & ſucceſſoribus tuis & fratribus ejuſdem domus ..., ita quod quiquid juris vel proprietatis habebam ... in toto tenemento de Boiſſone culto & inculto, ultra fluvium Equeris vel citra, & quicquid dict. Unbertus Ferrandus, quondam pater meus, prefate domui donavit a via que cepit ad fontem de Boiſſone uſque ad collum de Morchauſaco, totum illud .. remito & inperpetuum deſamparo, et me nullam de cetero controverſiam de predicto dono moturam nec contra aliqua ratione venturam per ſtipulationem & ſacro ſanctis Euvangeliis manutactis jurato promito. Fa(c)tum fuit hoc apud Vaſionem, in domo operarii, in preſencia dom[i] Riperti Vaſionis epiſcopi; hujus rei teſtes ſunt W. Vaſionis prepoſitus, magiſter Geralldus, Guillelmus Berengarius, canonicus Valentinus, frater Petrus de Ribaz, fr. Arbertus, fr. Petrus Poncii, Berengarius de Vaſione, Ugo Faber, W. Faber, Pon. Eudeardus; & ego Matheus, dom[i] Vaſionis epiſcopi capellanus & notarius, qui hanc cartam ſcripſi & ſigillum dom[i] epiſcopi eo volontate apoſui.

183

(CARTA) FOLRADI DE CAIRANA.

NOSCANT tam preſentes quam futuri, quod ego Folradus de Cairana bona fide & ſine dolo recongnoſco donum a Bertrando de Podio Guigone fratre meo factum, pro ſalute anime ſue & parentum ſuorum, Deo & domui de Roais in ſuo ultimo teſtamento, videliſcet quicquid habebat vel habere debebat in paſquerio de Boiſſone;

hanc donationem laudo & confirmo ita quod quicquid juris vel proprietatis five tenementi habeo vel habere debeo in prefato pafquerio, ubiqumque pafquerium poffit intelligi vel fieri fine damno, totum illud.. fine o[1] ecceptione & diminutione defamparo & bona fide & fine fraude inperpetuum concedo tibi Pon. Pellipario, preceptori de Roais, & per te ipfi domui & fratribus ejufdem domus..., remitens omne jus & omnem exaccionem qualiterqumque in prefato pafquerio michi competentem; hanc donacionem defendam tibi P. P., p. de R., & fucceffforibus tuis ab omni controverfia & interpellatione,& me *(ut.ch.182, l.14)*...c.m-rum ...v-rum... s. t. E. j. p. Et pro hac laudacione fateor a te P. Pellipario, preceptore jam dicto, C. fol. Raimondin. caritative habuiffe & fine diminutione *(f° 7)* plenarie recepiffe. Factum eft iftud apud Vafionem, i(n) ftari Petri Fabri, menfe novembris, anno Domini M° CC° XVI° *(nov. 1216)*; teftes funt ifti: Guill(el)mus Hafta Nova, Raimundus Arnaudus, Petrus Faber, Poncius Eudeardi, Petrus Scoferius, Guaufredus de Chautra; & ego Matheus, domi epifcopi Riperti Vafionis tabellio & vicarius, qui ex utraque parte rogatus hanc cartam fcripfi et ejufdem d. epifcopi juffu figillum ejus OPOSVI.

184

(Carta) Folradi de Cairana.

NOSCANT prefentes & futuri quod, anno ab Incarnacione Domini M° CC. XV, menfe augufti *(août 1215)*, ego Folradus de Cairana recongnofco me habere & poffidere, quicquid habe(o) vel poffideo vel q-q fub nomine meo poffidetur infra caftrum de Boiffone vel ejus territorio, pro domo de Roais et pro fratribus ibi prefent. & in antea Deo fervientibus, & promito idtud falvare dicte domui & defendere per ftipulationem ab o[1] eviccione: & fi aliquis vel a-ua fuper his dict. domum infeftabat, ego debeo contra ipfum evenire & domui falvare fiqut rem

meam propriam & tueri. Do etiam quicquid habeo juxta condaminam de Roais, que eſt inter caſtrum de Boiſſone & vernedam, pro remiſſione anime mee & patris & matris mee & omnium anteceſſorum meorum; & ut habeat dicta domus libere et poſſideat quicquid (in) ſupra nominato locco ego habebam vel poſſidebam, juro ſuper ſancta Dei Euvangelia meis manibus tacta, quod contra ſupra dicta ego vel alius pro me ulterius non procedam, abrenoncians ...... Volo etiam & bona fide poſco ut ſigillo dom[i] Riperti Vaſionis epiſcopi hoc preſens ſcriptum ſigilletur. Factum fuit hoc in eccleſia de Raſtello, in preſencia dom[i] R'. Vaſionis epiſcopi, Pon. Pellipario, preceptore domus Roaſii; de ſupradictis teſtes ſunt Ugo Florencius, Cor de Sacco, frater Micael' ſubpreceptor dicte domus, fr. Arbertus, fr. Borgondius, fr. P. Montanerius, Pe. presbiter de Medullione, magiſter Guillelmus, R' Viadenius, W. R(aimund)us, Rai. Folco; & ego Bertra. Fulco, tabellio dom[i] Riperti Vaſionis epiſcopi, qui mandato utriuſque partis hanc cartam ſigillavi.

185

(CARTA) NICHOLAI ACULEI.

NOTUM vobis fieri voluimus preſentibus & futuris, quod Nicolaus Aculeus bona fide & ſine omni retenimento donavit & laudavit fratri ſuo W(illelm)o Aculeo quicquid *(vº)* habebat (vel) habere debebat in caſtro de Boiſſone vel in ejus territorio, & Guill(el)mus Aculleus donavit & laudavit fratri ſuo Nicolao Aculeo b. f. & bona volontate quicquid habebat v. h-e d-t in paterna vel materna hereditate, preter caſtrum de Boiſſon'; in quo caſtro W'mus Aculeus donavit fratribus Templi Solomo(n)is & domui de Roais quicquid ipſe vel frater ſuus Nicolaus Aculeus habebat .., & fratres Templi debent redimere poceſſionem iſtam CCCC. LX. VI. ſol. Melgoiren. & VIIII libras Viannen. & tres aſinatas annone, & Nicolaus Aculeus habuit equm unum a predictis fratribus & finivit eis omnes querelas vel appellationes

quas faciebat vel facere poterat fratribus Templi vel in domo Naifac vel in domo Ricarencarum vel in domo de Roais vel in aliis locis, & fucepit fuper fe omnes proclamaciones & querelas que fiebant vel fieri poterant fratri suo W'o Aculeo; & fi domus Templi poffet facere aliquam querelam Nicolao Aculeo, ipfe debet emendare fecundum volontatem predicte domus, & fi aliqua apellacio vel querela accideret in honore ifto predictis fratribus Templi, ipfe Nicolaus Aculleus debet falvare eis & manutenere cum ratione fine damno & expenfa eorum. Hoc donum fuit factum in manibus Bertrandi de Petra Lapta, Tricaftrine fedis epifcopi, & in manibus W'i de Sancto Paulo, preceptoris de Roais; & juraverunt predicti fratres Nicolaus Aculeus & Guill(el)mus frater ejus bona fide hoc firmiter tenere i(n)perpetuum. Factum eft hoc anno ab Incarnacione Domini M° C. LXXX° II°, kalendas mai, feria IIa *(1er? mai 1182)*: Jordanus canocicus Sancti Pauli, teftis, Barretus t., Pon. capellanus Sancti Stephani, Bertrandus Helias, Ugolenus preceptor Richarenchis, Bertrandus Rainaudi teftis, Giraudus Dato, Peironet de Avinione, Pe. de Rac, W. Granetus miles, Guaufredus de Sancto Paulo, W. Gonterius, Ugo Ripertus, Pe. Ripertus, Giraudus Folraz. Hoc predictum donum recongnovit Nicolaus Aculeus poftea, in prefencia B(ertrandi) de Lambes, Vafionenfis epifcopi: Ugo de Cadaroffa, canonicus Vafionis, t., Pet(r)us Imbertus de Vizobris teftis, Poncius Berengarius de Vinzobres te. Raimundus de Medullone fuit & eft fidejuffor, Giraudus Ademarius de Montilio f., Garentes de Cadaroffa f., Pe. de Cadaroffa, congnatus Nicolai Aculei f., Pon. de Blacos f., Ugo de Vaefc f., Peire de Lerz f., Folracius de Cairana f., Marruefi de Podio Guigone f., Baudonius frater ejus f., Raganfredus bajulus comitis f. Hoc idem donum fupradictum laudavit Mateudis bona fide & bona volontate *(f° 8)* fratribus Templi, in manibus Guillelmi de Sancto Paulo qui erat preceptor de Roais; teftes funt ifti: Odo de Grillone, Guacerandus de

Belcaftel, Guill(el)mus Mannaz, W. Cantaire, W. de Propiaco, Peironetus armiger W'i Sancti Pauli. Nicolaus Aculleus fecit hoc laudare forori fue Matheudi ; & rogaver(u)nt ex utraque parte hanc cartam fieri & figillari figillo dom[i] epifcopi Sancti Pauli & epifcopi Vafionenfis.

186

(Carta) Ricavi et fratris ejus Raimundi de Boyssona.

INNotescat prefentibus & futuris quod anno Domini M° CC° XVIJ°, menfe mai *(mai 1217)*, ego Ricavus de Boiffone & frater meus Raimundus Deo & domui de Roais nos metipfos donamus in hunc modum, quod quandocumque habitum ejufdem domus voluerimus recipere, fine ulla contradictione poterimus hoc facere : tamen ucxores ducere vel ad alium ordinem accedere non poffumus, fine volontate & conceffu preceptoris ejufdem domus; & quicquid juris habemus vel poffidebamus, vel alius pro nobis habebat vel poffidebat in toto tenemento de Boiffone, culto vel inculto, ultra fluvium Equeris vel citra, que omnia fub nomine prefate domus poffidebamus, Deo & domui de Roais et fratribus pres. & poft. pro amore Dei in perpetuum beneficium donamus & concedimus, falvare & defendere per ftipulationem ab omni eviccione promitimus ; recongnofcentes & laudantes quicquid Umbertus Ferrandus, qui olim pater nofter fuit, a via que cepit ad fontem de Boiffone ufque ad collum de Morcharfaco prefate domui donavit, & juramus fuper fancta Dei Euvangelia noftris manibus tacta quod contra predict. donationem patris vel contra noftram ulterius non procedamus nec alium procedere faciamus. Iterum recongnofcimus nos habuiffe & percepiffe de beneficio fupradicte domus ducentos & quinquaginta fol. Raimundin., de q(u)ibus fororem noftram Alaziam debemus maritare; & fub eadem caucione facta promitimus quod quando Alazia foror noftra plenam hetatem laudandi habuerit,

9 janvier 21

donum patris ſupra ſcriptum & noſtrum faciamus eam laudare & concedere, defendere & ſalvare; & ut firmius teneatur volumus & bona fide poſcimus ut ſigillo dom[i] Riperti Vaſionenſis epiſcopi ſigilletur. Factum fuit hoc in eccleſia de Roais, in tempore Poncii Pellipariі, preceptoris ejuſdem domus; hujus rei teſtes ſunt frater Guaufredus de Clauſtra, fr. Guillelmus Giraudi, fr. Arbertus ſubpreceptor ipſe domus, fr. Petrus Scoſerius, fr. Quinidius, fr. Hiſnardus Gauſtaudus, fr. Petrus Montanerius, fr. W' Stefanus, fr. P. Poncius, Arnulfus Mirabelli, Gregorius Clíricus, Ugo Bermundus, Petrus Dalmacius, Poncius Eudeardus; & ego Bertrandus Fulco, notarius dom[i] Ripert Vaſionen. epiſcopi, qui mandato utriuſque partis hanc cartam ſcripſi & ſigillavi. *(v°)*

187

(Carta) Poncii Giraudi.

Notum ſit cunctis preſent. & fut. quod anno Dominice Incarnacionis M° CC° XX° IIII°, VII[mo] kalendas decembris *(25 nov. 1224)*, ego Poncius Gontardi mea boina memoria & volontate ſpontanea, in helemoſinam & redemtionem peccatorum meorum & parentum meorum, dono, trado & concedo inperpetuum domui de Roais & tibi Poncio Pellipario, preceptori ejuſdem domus tunc temporis, recipienti pro omnibus fratribus in eadem domo exiſtentibus t. preſent.q. fut., omne dominium & omne jura quecumque habe(o) vel habere debeo in caſtro de Boiſſono vel in toto ejus territorio, terris cultis & incultis, pratis, vineis & nemoribus, paſcuis, paludibus & in aliis juribus que ego dictus Pon. Gontardi in dicto caſtro vel in ejus territorio ullo jure vel ratione debe(o) poſſidere; ei dono etiam, remiſſione anime mee, dicte domui Templi quendam filium meum nomine Raimondum, & confiteor recepiſſe de te Poncio Pellipario, precept. t. temp., centum ſolidos Raimondin'. monete caritative, de quibus teneo me pro